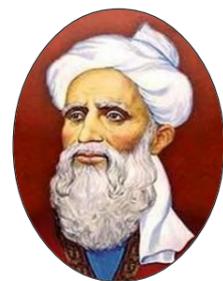

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj Нашрияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ*
www.kgu.tj №7 (259) 30 сентябри 2017, шанбе (оғози нашр: соли 1994)

ҶАВОНОНИ БЕҲТАРИНИ ДОНИШГОҶ-2017

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатииашон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти саҳми ҷавонон дар рушди ҷомеа ва иштироки фаъолони онҳо дар ҳаёти сиёсӣ ва иқтисодии мамлакат пешниҳод намуд, ки соли 2017 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Соли ҷавонон эълон карда шавад.

Рӯзномаи "Анвори дониш" дар ҳамкорӣ бо Раёсати таълим, Раёсати илм ва инноватсия, шуъбаи тарбия ва шуъбаи аспирантура ва докторантураи PhD ба хотири эълони соли 2017 ҳамчун Соли ҷавонон фаъолияти илмӣ, эҷодӣ, таъкилотчиғӣ ва иштирок дар конфронсу ҳамоишҳои ҷавонони донишгоҳро ба инобат гирифта, "Ҷавонони беҳтарини донишгоҳ-2017"-ро муайян намуд.

Ҷавонони мазкур дар донишгоҳ фаъолияти хуб нишон дода истода, дар ҳама ҷорабиниҳои илмӣ-фарҳангӣ ва ҳаёти сиёсӣ ҷомеа фаъол буда, пайваста суханашон таъсиргузор мебошад. Бояд қайд намуд, ки мо дар яқоягӣ 55 ҷавон фаъолро муайян намудем ва аз ин шумора 30 нафари беҳтаринаширо интихоб кардем. Аз садорати донишгоҳ хоҳиши карда мешавад, ки ба хотири Соли ҷавонон "Ҷавонони беҳтарини донишгоҳ-2017"-ро аз ҳар ҷиҳат дастгирӣ намояд.

(Идомааш дар саҳ. 9)

ЭМОМАЛӢ РАҲМОН - ЧЕҶРАИ СУЛҲОВАР

ҶАРО ПУРҒӢ ОБРӢИ ОДАМРО МЕРЕЗОНАД?

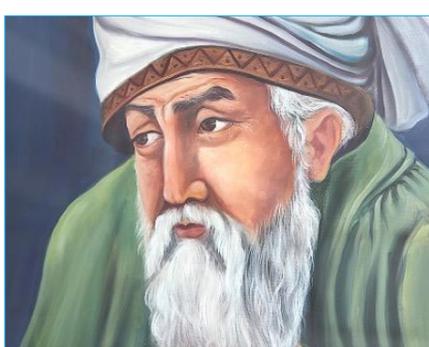
ҲАҚҚИ УСТОД АЗ ПАДАР БЕШ АСТ

ТААССУБИ ДИНИӢ - МОНЕАИ ПЕШРАФТИ ҶОМЕА

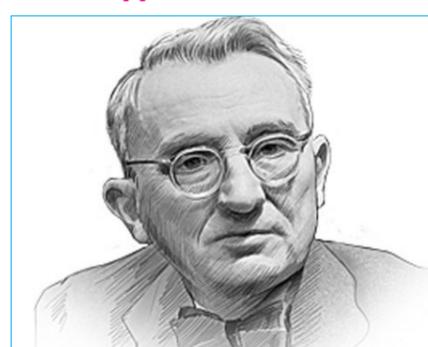
ШИНОХТИ ФАЛСАФИИ МАВЛОНО

ФИРӢЗ НАХУСТПАТЕНТРО СОҶИБ ГАШТ!

7 САБАҚИ ДЕЙЛ КАРНЕГӢ

ФИРЌЗ НАХУСТПАТЕНТРО СОҲИБ ГАШТ!

САЙФУДДИНОВ ФИРЌЗ.

2-юми майи соли 1992 дар шаҳри Кӯлоб дар оилаи коргар ба дунё омадааст. Солҳои 1999-2010 мактаби таҳсилоти миёнаи умумии №27-и шаҳри Кӯлобро хондааст. Соли 2010 ба факултети химия, биология ва географияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ тибқи Квотаи Президентӣ дохил шуда, онро соли 2015 бо дипломи аъло хатм намудааст. Ҳоло дар донишгоҳ вазифаи сардори Маркази истеъдодҳои ҷавонро бар ӯҳда дошта, ҳамчунин ассистенти кафедраи химия мебошад.

ДАСТОВАРДО

Сайфуддин Фирӯз дар давоми донишҷӯияш дар чандин озмунҳои ҷумҳуриявӣ иштирок намуда, 14-уми март соли 2014 бо ифтихорномаи Президенти Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, 8-уми майи соли 2014 ба ифтихорномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, 30-31 октябри соли 2014 ба дипломи дараҷаи III-и ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо мақсади ишғол намудани ҷои 3-юм дар озмуни кӯшоди ҷумҳуриявӣ аз фанни химия байни донишҷӯёни муассисаҳои илмӣ касбӣ ва ба ҳамин мазмун 3-юми март соли 2015 ба дипломи дараҷаи III-и Президенти Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ишғол намудани ҷои 3-юм, боз ба ҳамин мазмун 10-уми майи соли 2016 ба дипломи дараҷаи I-и ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ барои ишғоли ҷои 1-ум аз фанни химия сазовор гаштааст. Дар баробари ин, барои иштироки фаъолона дар озмунҳои ҷумҳуриявӣ аз фанни химия ми-

ёни донишҷӯёни мактабҳои олии касбӣ 11-13 март соли 2015 ба ифтихорномаи Президенти Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон сарфароз гардидааст.

ИХТИРООТ

Фирӯз ҷавони боистеъдод ва ихтироъкор аст. Дар самти ихтироъкорӣ дар форумҳои ҷумҳуриявӣ иштирок намуда, ба як қатор дипломи сертификатҳои сазовор гаштааст. 30-юми майи соли 2015 дар Форуми ҷумҳуриявӣ "Ихтироъкорон ва навоарон оид ба техникаву технологияи инноватсионӣ" таҳти унвони "Ҷавонон - неруи навоар ва ихтироъкор" иштирок намуда, барои ишғол намудани ҷои 1-ум дар баҳши "Табию риёзӣ" бо лоихаи "Тоза кардани рағани истифодашудаи муҳаррикҳои мошинҳои сабуқрав ва боркаш", ба дипломи дараҷаи I-и ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ сазовор гаштааст. Инчунин, баҳшида ба "Рӯзи байналмилалӣ моликияти зеҳнӣ" 26-уми апрели соли 2016 барои иштироки фаъолона дар чорабинии илмию эҷодӣ ва қобилияти моликияти зеҳнӣ дар асоси фармони директори Муассисаи давлатии Маркази миллии патенту интилоот ба ифтихорнома сарфароз гардидааст. Дар таърихи 2-юми июни соли 2016 дар озмуни ҷумҳуриявӣ олимони ҷавон таҳти унвони "Навоари бехтарин", ки дар Донишкадаи техникии Тоҷикистон ба номи академик Муҳаммад Осимӣ, ки дар шаҳри Хучанд баргузор гардида буд, иштирок намуда, барои иштироки фаъолона ба ифтихорномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон сарфароз гардидааст.

Рӯзи 15-16-уми март соли 2017 дар Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон озмуни ҷумҳуриявӣ "Баргузор намудани фестивали донишҷӯёни навоар ва ихтироъкори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ" баргузор гардида буд, ки дар ин озмун иштирок намуда, ба дипломи дараҷаи I-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон сазовор гардидааст. Дар ин озмун Фирӯз дар мавзӯи "Дору дар шакли капсула, бо номи "Дармон" барои бартараф намудани захми меъда ва рудаи ду-воздаҳангуштаро пешниҳод ва муаррифи намуд. Хушбахтона доруи мазкур рӯзи 21.07.2017 соҳиби нахустпатент ба ихтироъ гашт.

Рӯзи 5-уми июли соли 2017 бошад, барои саҳми арзанда дар ҳаракати навоариву ихтироъкорони вилояти Хатлон бо ифтихори 20-солагии иди Ваҳдати миллӣ ба сипосномаи раиси вилояти Хатлон сазовор гардидааст. Ҳоло бошад, як лоихаи нав бо номи "Дармонбахши дил", ки доруи мазкур дар шакли маҳлул пешкаши мизоҷон мегардад, коркард карда истодааст. Доруи мазкур барои бартараф намудани бемории дил, баста-шавии рағҳои хунгард ва паст кардани фишор истифода шуда, асабро оромиш мебахшад ва аз компонентҳои табиӣ тайёр карда мешавад ва ба ягон узв таъсири манфӣ намерасонад. Ният дорад, ки ин ихтироашро ба озмун пешниҳод кунад.

МАҚОЛАҲО

Як қатор мақолаҳои Фирӯз дар рӯзномаю маҷаллаҳо chop шудаанд. Аз ҷумла, "Об сарчашмаи ҳаёт", "Тамоқу вабои аср", "Хусусиятҳои шифобахшии рустани ту", "Таърихи пайдоиши иди занон", "Хусусиятҳои шифобахшии барги зуф ва усулҳои истифодабарии он дар тибби қадим", "Таркиби химиявии хок", "Экология ва маданият", "Оё медонед?", "Мӯъҷизаҳои биологӣ", "Тоҷикистон - ватани биҳиштосои ту", "Таркиби кимиёвӣ ва обҳои ошомидани минтақаи Кӯлоб", "Наврӯзи аҷам" ва "Модар - олиҳаи бузург" ба таърих расидаанд.

НАМУНАИ БЕҲТАРИНИ 1 ҶАВОН

Фирӯз бисёр ҷавони хоксор ва донишманд аст. Ба таври дигар гӯем, намунаи бехтарини як ҷавони тоҷик аст. Фаъолияти ӯ метавонад намунаи садҳо ҷавон гардад. Ҳамеша рӯ ба муваффақият дорад, ки ҳалолаш бод.

Баҳшида ба Соли ҷавонон Фирӯзро табрик гуфта, орзу мекунем, ки дастовардҳои боз ҳам зиёд гардад.

"Анвори дониш"

ФАКУЛТАИ МОЛИЯВИЮ ИҚТИСОДИ ДОНИШҶҮЁНИ СОЛИ 1-УМАШРО ПЕШВОЗ ГИРИФТ!

Рӯзи 20.09.2017 дар факултаи молиявию иқтисодӣ воҳури маъмурияти факулта бо донишҷӯёни соли якум баргузор гардид. Нахуст ноиби ректор оид ба тарбия Сайдаҳмадова Дилором баромад намуд. Сипас, сардори шӯбаи кор бо ҷавонон Каримов Далер дар мавзӯи "Сийёсати давлатии ҷавонон дар Ҷумҳурии

Тоҷикистон" суханронӣ карданд.

Баъдан, декани факултаи молиявию иқтисодӣ номзади илмҳои иқтисодӣ Мирсаидов Муҳаммаднаим ба донишҷӯён донишгоҳро муаррифи намуда, онҳоро ба тартибу қоидаҳои донишҷӯӣ шинос намуд.

Сипас, донишҷӯён: Шоева Тахмина, Иброҳимова Рамзия

ва Исмозода Меҳроҷиддин бо забонҳои англисӣ, русӣ ва тоҷикӣ дар мавзӯи истиқлолият баромад намуданд.

Дар охир қироати "Савганди донишҷӯӣ" дар иҷрои донишҷӯи соли якуми факулта Шеров Сино бо як эҳсосоти баланд қироат карда шуд.

Муҳаммад ХОҶАЕВ, хабарнигор

2 ДОНИШҶҮЁИ ЧАВГОНБОЗ БО 2 ҶОИИ 2-ЮМ

10-уми сентябри соли ҷорӣ бо ташаббуси Кумитаи ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Фестивали бозиҳои миллии варзиш бахшида ба 26-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Соли ҷавонон баргузор гардид.

Дар ин фестивал ду донишҷӯи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ: Ниёзов Фаҳриддин ва Қурбон Саймумин иштирок намуда, ҳардуяшон барои ишғол намудани ҷоии 2-юм дар мусобиқаи ҷумҳуриявӣ оид ба чавгонбозӣ сазовори Дипломи дараҷаи 2-юм гардидаанд.

Фаҳриддин ва Саймуминро барои ин муваффақияташон табрик мегӯем.

ДОНИШҶҮЁНИ СОЛИ 1-УМ САВГАНДИ ХҶРДАНД!

Таърихи 23.09.2017 дар "Толори фарҳангӣ"-и Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ чорабинии донишҷӯёни курсҳои якум таҳти унвони "Савганди донишҷӯӣ" баргузор гардид.

Нахуст, бо сухани ифтитоҳӣ ректори донишгоҳ доктори илмҳои физика ва математика, профессор, Абдулло Ҳабибулло баромад намуда, ҳайати роҳбарикунандаи сохторҳои донишгоҳро ба донишҷӯён шинос намуд. Инчунин, ба чанде аз донишҷӯёни соли 1-ум дафтарчаҳои имтиҳонотӣ тақдим карда шуд.

Баъдан, матни "Савганди донишҷӯӣ"-ро донишҷӯи соли 1-уми факултаи омӯзгорӣ Миралиев Бехрӯз бо як эҳсоси баланд баҳри ҳозирин қироат намуд.

Дар қисмати фарҳангии чорабинӣ донишҷӯён бо суруду таронаҳо хотири ҳозиринро шод намуданд.

Муҳаммад ХОҶАЕВ, хабарнигор

КОНФРОНС БАХШИДА БА РҶЗИ РҶДАКӢ

Таърихи 22.09.2017 дар "Толори фарҳангӣ"-и Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ конференсияи илмӣ-адабӣ бахшида ба Рӯзи Рӯдакӣ дар мавзӯи "Бӯи ҷӯи мӯлиён" баргузор гардид.

Дар конференсияи сухани ифтитоҳӣ ба ректори донишгоҳ доктори илмҳои физика ва математика, профессор Абдулло Ҳабибулло дода шуд. Ректори донишгоҳ зимни суханронӣ ҳозиринро ба ин рӯз табрик ва таҳният намуд.

Сипас, дотсенти кафедраи адабиёти тоҷик Содиқов Ёралӣ дар мавзӯи "Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ - сардафтарии адабиёти классикии форсу тоҷик" баромад намуданд.

Дар қисмати фаҳангии чорабинӣ аз осори устод Рӯдакӣ порчаҳои шеърӣ ва сурудҳо аз тарафи хунаромандони ансамбли "Фалак"-и раёсати фарҳанги вилояти Хатлон ва донишҷӯёни факултаи филологияи тоҷик ва журналистика пешкаши ҳозирин гардид.

Самариддин НАБИЗОД, хабарнигор

ҲАМОИШ ОИД БА ҚОНУНИ ТАНЗИМ

Рӯзи 27.09.2017 дар "Толори фарҳангӣ"-и Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ҳамоиши васеъ оид ба шарҳу тавзеҳи тағйири иловаҳо ба Қонуни ҚТ "Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо" бо иштироки ректори донишгоҳ доктори илмҳои физика ва математика, профессор Абдулло Ҳабибулло, ноиби ректор оид ба илм ва инноватсия Худойдодова Ш., ноиби ректор оид ба тарбия Сайдаҳмадова Д., мушовири ректор оид ба иртибот бо ҷомеа Зафар Мирзоён, мушовири ректор Иззатуллоев К., мудири кафедраи журналистика доктори илмҳои филологӣ, профессор Ҷумъахон Алимӣ ва дотсенти кафедраи адабиёти тоҷик Содиқов Ё. баргузор гардид.

Устодон вобаста қонуни мазкур суханронӣ намуда, ҳозиринро аз тағйири иловаҳо огоҳ карданд. Ҳини ҳамоиш миёни нишастагон саволу ҷавоб сурат гирифт.

Муҳаммад ХОҶАЕВ, хабарнигор

ЭМОМАЛИ РАҲМОН - ЧЕҲРАИ СУЛҶОВАР

Яке аз намоёндагони шинохтаи ҳаёти ҷамъиятии Эрон Алиасғари Шеърдӯст навиштааст: "Дар Тоҷикистон дарёҳои хунин қорӣ мешуданд, аммо имрӯз бо шарофати Президент Эмомалӣ Раҳмон обҳои мусоффо ҷорианд".

Аз нахустин қадамҳои истиқлолият доираҳои муайяни бадҳоҳон бо истифода аз таҷрибаи даврони гузашта ва усулҳои озмуда, бо роҳи барангехтани низоъҳои дохилӣ ва бозиҳои сиёсӣ, ки бар асари онҳо ҳанӯз ҳазор сол пеш давлати бузурги Сомониён завоҷ ёфта буд, тавонист миллати моро ба гирдоби муҳолифат ва муқовимати сиёсӣ кашида, баъдан давлати ҷавони Тоҷикистонро дучори ҷанги таҳмили шаҳрвандӣ гардонад. Дар натиҷа беш аз яксаду шаст ҳазор шаҳрвандони мо қони худро аз даст дода, қариб як миллион нафар иҷборан хонаву дари худро тарк карда, ба кишварҳои ҳамсоя фирор намуданд.

Даҳҳо ҳазор хонаҳои истиқоматӣ сӯзонда шуда, ҳазорҳо иншоотҳои иҷтимоӣ харобу валангор гардиданд, ки зарари иқтисодии он ба 10 миллиард доллар амрикоӣ баробар шуд. Зарари маънавии ҷанг ҳадду ҳисоб надошт, зеро бар асари он даҳҳо ҳазор занон аз шавҳарашон маҳрум гардида, зиёда аз 50 ҳазор кӯдакон ятим мондаанд. Душманони миллати тоҷик қувваҳои беруна ва шарикони дохилии онҳо мақсади қисмат кардани Тоҷикистон ва барҳам додани давлатдорӣ тоҷиконро доштанд, аммо баъди ихтилофоту яқдигарфаҳмиҳо, дар ҳоле ки тақдир миллати тоҷик ҳал мешуд, ба майдони сиёсат Эмомалӣ Раҳмон ворид гардид ва дақиқназарона, андешамандонаю ботаҳаммул қувваҳои бо ҳам зид, ақидаҳои дар назари аввал оштинопазирро ба созиш овард ва ҳамин тавр 27-уми июни соли 1997 Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ дар Тоҷикистон ба имзо расид. Эмомалӣ Раҳмон ба ҳама фаҳмонида тавонист, ки ба ҳам омадан ягона роҳи наҷоти Тоҷикистон аст ва поразора, қисм-қисм нашудан низ гувоҳи тақдир баланди мост.

Ақлу фаросати худодод, ҷаҳони ақлонии ороста ва хираду адли Пешвои миллат буд, ки кишвари валангору ҷангадаи моро то ба мақоми эътирофи ҷаҳонии он ба ҳайси як ҷомеаи озода мардумсолорӣ бурда расонид. Муҳимтарин комбіву дастовардҳои кишвар натиҷаи меҳнати фидокорона ва иқдомҳои қаҳрамононаи муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад ва яке аз чунин дастоварди муҳими роҳбари давлат бешубҳа барқарор кардани сулҳи комил ва ваҳдати миллӣ дар Тоҷикистон аст. Таҷрибаи талхи ҷангҳои дохилӣ дар ҷаҳон шаҳодат медиҳад, ки ягон давлат рақибӣ сиёсӣ ва ҳарифони қудратталабашро аз сангарҳои ҷанг берун оварда, бо силоҳи ҷангию лавозимоти ҳарбӣ ва сарбозони ҷангозмӯдаш дар сари дастгоҳи давлатию сохторҳои идоракунӣ ва мақомоти низомӣ нашинонадааст.

Тоҷикистон эътироф мешавад, ки мо сарвари муносиб дорем ва тамоми дунё эътироф менамояд, ки тоҷикон тавассути хираду тамаддуни қарнҳо боз гирдовардаи худ хеле тез ва сари вақт ба худ омаданду кишвари худро соҳиби намуданд.

Имзои Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ шаҳодати пирӯзии хиради мардуми сулҳпарвар ва фарҳангсолори тоҷик мебошад, ки сиёсати пешгирифтаи давлатро дар он рӯзҳои душвор самимонаву дилгармона дастгирӣ намуданд.

Таҷрибаи сулҳи тоҷикон аз назари воқеӣ ба оламиён нишон дод, ки ба роҳи сулҳу ваҳдат омадан мактаби ибратомӯз буда, барои ҳама халқу миллате, ки гирифтори ҷанг ва бесомониҳо мебошад, намунаи ибрат хоҳад буд. Аз ин лиҳоз, таҷрибаи сулҳофаринии тоҷиконро метавон ҳамчун таҷрибаи нави сулҳи тамоми халқҳо ишора кард.

Бартари аз ҳама арзишманди миллати тоҷик ин ба даст овардани сулҳ ва ошти миллӣ байни ҳамаи тоҷикистониён новобаста аз миллат, мавқеи сиёсӣ, эътиқоди динӣ ва мавқеи минтақавӣ аҳоли мебошад.

Ақлу фаросати худодод, ҷаҳони ақлонии ороста ва хираду адли Пешвои миллат буд, ки кишвари валангору ҷангадаи моро то ба мақоми эътирофи ҷаҳонии он ба ҳайси як ҷомеаи озода мардумсолорӣ бурда расонид.

Муҳимтарин комбіву дастовардҳои кишвар натиҷаи меҳнати фидокорона ва иқдомҳои қаҳрамононаи муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад ва яке аз чунин дастоварди муҳими роҳбари давлат бешубҳа барқарор кардани сулҳи комил ва ваҳдати миллӣ дар Тоҷикистон аст. Таҷрибаи талхи ҷангҳои дохилӣ дар ҷаҳон шаҳодат медиҳад, ки ягон давлат рақибӣ сиёсӣ ва ҳарифони қудратталабашро аз сангарҳои ҷанг берун оварда, бо силоҳи ҷангию лавозимоти ҳарбӣ ва сарбозони ҷангозмӯдаш дар сари дастгоҳи давлатию сохторҳои идоракунӣ ва мақомоти низомӣ нашинонадааст.

Пешвои миллат муҳтарам

Эмомалӣ Раҳмон ҳанӯз дар рӯзҳои аввали сардори давлати тоҷикон интиҳоб шуданашон чунин сухани воло гуфта буданд: "Ман кори худро аз сулҳ оғоз мекунам".

Аввалин армуғоне, ки Эмомалӣ Раҳмон дар мақоми роҳбари давлат ба мардуми тоҷик овард, ин паёми сулҳ буд ва аввалин иқдоми сулҳофаринӣ бо бахшидани гуноҳи онҳое оғоз ёфт, ки дар муқобили ҳамдигар сангар гирифта буданд.

Дар воқеъ ин абармарди минбари сиёсат орзуву омили деринтизори тоҷиконро дар амал татбиқ намуд, ӯ ин мил-

лати парокандаву парешонро, ки гурӯҳе баҳри амалӣ намудани мақсадҳои нопоки якчанд мансабталабон дар қасди қони бародари хеш камон ба даст гирифта буданд, ба ваҳдати сарҷамъии ҳамешагӣ даъват намуда, сулҳро дар кишвари тоҷикон танинандоз кард.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президентӣ мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бунёдгари сулҳ ва таҳкимбахши ваҳдати миллӣ буда, хизматҳои барҷастаи ӯ ҳам дар дохили кишвар ва ҳам дар миқёси байналмилалӣ эътироф гардидаанд.

Фарҳанги сулҳофаринии Эмомалӣ Раҳмон ки паёми ваҳдати воқеии тоҷикон, паёми ба орзуву ормонҳои худ расидани халқ буд, ба Президентӣ Тоҷикистон ва давлати тозаистиқлоли он эътироф, эътибор ва эҳтироми ҷаҳонӣ армуғон овард.

Бо итминон метавон гуфт, ки халқи волофарҳанги мо бо ҳисси баланди худшиносӣ худогоҳии миллӣ ва ифтихор аз давлати давлатдорӣ дар оянда низ тамоми нерӯи худро баҳри ҳифзи дастовардҳои истиқлолият, ваҳдати миллӣ, таҳкими давлатдорӣ, сулҳу субот, рушди минбаъдаи иқтисодиву иҷтимоии ватани азизамон ва устувор гардонидани мавқеи он дар қатори кишварҳои мутараққии ҷаҳони муосир сафарбар менамоянд.

Хулоса, Тоҷикистон кишварест, ки бо шоҳроҳи бузурги сулҳу ваҳдат ба сӯи қуллаи музаффариятҳо қадам мегузорад. Ваҳдат ҳамчун муайянкунандаи бақои давлати миллӣ танҳо дар сурати ягонагиву ҳамбастагии тамоми мардуми кишвар дар муқобили таҳдиду хатарҳои муосир ва муносибатҳои неқбинонаи гурӯҳҳои гуногуни иҷтимоӣ ташаккул меёбад.

Исфандиёр БАДАЛОВ,
ассистенти кафедраи таърихи ва ҳуқуқ

Шеъри рӯз

Ато МИРХОҶА

ЧИҶОД

Чун аҷнабӣ либос бипӯшиӣ, муҷоҳидӣ?
Умре ба деги гайр бичӯшиӣ, муҷоҳидӣ?
Афюнфурӯшиат на басу худфурӯшиат,
Осон диёри хеш фурӯшиӣ, муҷоҳидӣ?
Назди ду бесилоҳ азизи салоҳҷӯӣ
Бо зӯру бо силоҳ хурӯшиӣ, муҷоҳидӣ?
Як зумраро чу шер бишӯрониву худат
Дар хилвате хазида чу мушиӣ, муҷоҳидӣ?
Бо тире теги гайримусулмон ба мулки хеш
Бо муслимон ба ҷанг бикӯшиӣ, муҷоҳидӣ?
Қаллоби панду роӣи расуливу авлиё,
Қаллоби қанду чою калӯшиӣ, муҷоҳидӣ?
Нохонда як китобу нафаҳмида як сухан,
Бо риши тахта ботану тӯшиӣ, муҷоҳидӣ?
Аз номи дину мазҳабу пиру имому шайх
Гӯӣи сухан қабеху ниюшиӣ, муҷоҳидӣ?
Бунёди мулки худ кани аз бех, муслимӣ?
Чун об хуни халқ бинушиӣ, муҷоҳидӣ?
Бо хоиниву нафси бадат гар кунӣ чиход,
Бори риё агар на ба дӯшиӣ, муҷоҳидӣ!

СЕ ҶИҚМАТ

ҶИҚМАТИ ЯКУМ

Гуянд Абӯҳомид Муҳаммад Ҷазоӣ он чиро фаро мегирифт, дар дафтари амир гузошт ва гуфт: "Замоне бо корвоне дар сафар буд ва навиштаҳоро якҷо баста бо худ бардошт. Дар роҳ гирифтори роҳзанҳо шуд. Ҷазоӣ рӯ ба онҳо кард ва бо илтимос гуфт:

- Ин бастаро аз ман нагиред, дигар ҳарчи дорам аз он шумо.

Дуздонро тамаъ зиёд шуд ва онро кушоданд ва ҷуз дафтари навишта чизе наёфтанд. Дузде пурсид, ки инчо чист? Чун Ҷазоӣ вайро ба онҳо оғаҳ дод, дузди роҳзан гуфт:

- Илмеро, ки дузд бибарад, ба чӣ кор ояд? Ин сухани дузд, дар Ҷазоӣ асари амир гузошт ва гуфт:

- Панде беҳ аз ин аз касе нашундаам ва дигар аз пайи он шуд, ки илмро дар дафтари ҷон бингорад.

"Аз ҳар зовия"

ҶИҚМАТИ ДУЮМ

Марде хӯроки саҳариашро ҳамроҳи оилааш тановул кард ва барои кор рафт. Дар роҳ ба хотираш расид, ки калидҳояшро дар хона фаромӯш кардааст. Ба хона баргашт ва вақте ки мехост калидҳояшро аз болои миз гирад, дид, ки боли миз ва шоша (экрани) телевизион ҷанг гирифтааст. Пас, бо оромӣ аз хона баромад ва оилаашро амр кард, то калидҳоро аз болои миз биорад. Ҳангоме ки завҷаш дохили хона шуд ва хост калидҳоро гирад, чашмаш ба болои миз афтод, ки шавҳараш бо ангуштонаш дар болои миз, ки ҷанг гирифта буд, навиштааст: "Дўстат мидорам оилаам!" Пас, калидро гирифт ҳангоми баромадан чашмаш ба шоша (экрани) телевизион, ки он ҳам пур аз ҷанг буд, афтод, ки дар он низ бо ангуштонаш навиштааст: "Дўстат мидорам, рафиқи ҳаётиам!". Пас, баромад ва калидҳоро ба шавҳараш тақдим карду ба сўяш табассум кард. Табассум маънои онро дошт, ки номаатро аллақай хондам ва пас аз ин ба тозагии хона аҳамият хоҳам дод.

Мантиқ: Ҳамеша ва дар ҳама

кор бо нармӣ ва хушғуфторӣ муомила кунед, зеро дар Қуръон дар сурати "Наҳл" омадааст: "Ва ба бандагони ман бигӯ, ки бо яқдигар ба бехтарин ваҷҳ сухан бигӯянд..."

ҶИҚМАТИ СЕЮМ

Рӯзе гург дар доманаи кӯҳ таваҷҷеҳи горе шуд, ки ҳайвоноти зиёде аз он убур мекунанд. Гург бисёр хушрол шуд ва фикр кард, ки агар дар муқобили ғор камин гирад, метавонад ҳайвоноти мухталифро сайд кунад. Баддин тарик дар муқобили хурӯчи ғор камин гирифт.

Рӯзи аввал як оҳу омад. Гург ба дунболи оҳу рафт, аммо оҳу бо сурғат по ба фирор гузошт ва роҳи гурезе пайдо кард ва аз ғор берун рафт. Гург бисёр асабонӣ шуд ва суроҳеро, ки аз он оҳу фирор карда буд, маҳкам намуд. Гург гумон мекард, ки дигар шикаст нахоҳад хӯрд.

Рӯзи дуюм як харгӯш омад. Гург бо тамоми нерӯ аз дунболи харгӯш давид, аммо харгӯш аз суроҳи кӯчактаре, ки канори суроҳи қаблӣ буд, фирор кард. Гург тамоми суроҳиҳоро маҳкам кард ва гуфт: "Дигар ҳайвонот наметавонанд аз ҷанги ман гурезанд!"

Рӯзи сеюм як каламӯш омад. Гург бисёр талош кард, то каламӯшро сайд кунад, аммо саранҷом каламӯш низ аз суроҳе по ба фирор ниҳод. Гург бисёр асабонӣ буд ва кулли суроҳиҳои ғорро масдуд кард. Гург аз тадбири худ бисёр розӣ буд, аммо рӯзи чорум як шер омад. Гург, ки бисёр тарсида буд, дарҳол ба сӯи ғор по ба фирор гузошт. Шер гурро таъқиб кард. Гург дар дохили ғор ба ҳар сӯ медавид, аммо роҳе барои фирор пайдо намекард ва саранҷом тўмаи шер гашт.

Мантиқ: Бастани роҳи дигарон, қатъи роҳи баргашти худ аст. Ҷар касе одатҳо ва тарзи зиндагии мардумро барҳам бизанад, меваи талхи онро хоҳад чашид!

Таҳияи
Ҷаҳонгир РУСТАМ

7 САБАҚИ ДЕЙЛ КАРНЕГӢ

Дейл Карнегӣ номест ба ҳама шинос, хосса барои онҳое, ки ба рушди шахсият ва кордонии худ аҳамият медиҳанд. Барои оне, ки бори нахуст бо ин ном рӯ ба рӯ мешавад, донишони он ки ин шахс омӯзгори бузург, адиби мумтоз ва муаллифи бисёр маҳфилҳои худомӯзӣ буд, кофист.

Дейл Карнегӣ дар оилаи фермери Миссурӣ ба дунё омадааст, ҳарчанд наврасиаш басо қашшоқона пушти сар шудааст, тавонист, ки дониш андӯзад. Воқеан, агар то ҳол ягон китобашро нахонда бошед, тавсия медиҳем, ки китоби "Чӣ тавр дӯстонро ба даст овард ва ба одамон таъсир расонд" - ро хонед. Ин китоб соли 1936 бори нахуст нашр шуд ва ба асари дӯстдошта табдил ёфт, онро ҳоло ҳам бо шавқ мехонанд. Ҳар сол ба ифтихори мавлуди Дейл Карнегӣ 24 ноябр дар ИМА Рӯзи ба даст овардани дӯстон ва таъсир расонидан ба одамон ё худ Рӯзи дӯстон таҷлил мегардад.

Яке аз ақидаҳои дӯстдоштаи ман, ки аз Карнегӣ баргирфтаам, ин ҳамоно аст, ки метавонӣ ба муносибати дигарон нисбат ба худ ба он ба таври дигар назар андохта, маъниашро тағйир бидиҳӣ. Дар ин бобат биандешед, онро қабул фармоед ва шояд ин зиндагии шуморо дигаргун созад. Ҳамчунин Карнегӣ муаллифи 7 сабақи пешрафт аст, ки ин ҷо дар бораи онҳо бароятон ҳикоят мекунам.

1. БЕАМАЛӢ - ТАВ-
ПИДКУНАНДАИ ТАРС

"Беамалӣ офарандаи шубҳа ва тарс буда, амал офарандаи боварӣ ва далерист. Агар хоҳӣ, ки тарсро мағлуб сози, дар хона нашин ва пайваста дар андеша бош. Аз хона баро ва ба амал оғоз нам". Ба амал аз ҳамин рӯз оғоз бахш! Агар идеяи тоза дошта бошӣ бисанҷ. Беамалӣ аз ҳад зиёд кароҳатангез ба бор меорад, амал бошад зояндаи амали фаъолтар аст. Як чизро аниқ медонам: агар комёбӣ ба даст овардан хоҳӣ, ҳамеша дар амал бош. Аз ин рӯ, аз ҳоло амал нам.

2. ВАҚТИ ХУДРО
САМАРАНОК ИСТИФОДА
БАР

"Ба ҷойи он ки хавотир бикашӣ, ки одамон дар бораи ту чӣ мегӯянд, чаро ҳамин вақтро барои иҷрои кори фойданок сарф намекуни, то ки онҳо аз ин ба шавқ оянд".

Вақтро дар фикри он, ки дигарон дар бораи ту чӣ андеша доранд, гузарондан, аз даст додани умри гаронбахост. Фикрро ба як нуқта ра-

вона намуда, як чизи фавкуллада бисоз, то дигарон бинанду эҳтиром гузоранд.

3. НОКОМӢ ЗИНАЕСТ
СӢИ МУВАФФАҚИЯТ

"Аз хатоҳои омӯз. Ноумедӣ ва нокомӣ ду зина ба сӯи комёбиҳост".

Одатан, касе, ки ба мағлубияти бузург мувоҷеҳ гаштааст, ғалабаҳои комил ҳам дошт. Шумо бояд ноумедӣ ва нокомиро ҳамчун восита истифода баред, то ки тавонанд шуморо аз коза ба қаср расонанд.

4. МО БАХТИ ХУДРО
МУАЙЯН МЕНАМОЕМ

"Хушбахтӣ аз кадом як шароити берунӣ вобаста нест; ҳолати рӯҳии мо асоси хушбахтист". Хушбахтӣ интиҳоб аст; он чизе, ки дар атрофи мо рӯй медиҳад, асоси хушбахтӣ нест. Вай аз он аст, ки дар ботини мо чӣ зуҳур дорад. Асоси хушбахтӣ андеша аст, ки ҳамин лаҳза мо ба он диққат медиҳем. Дейл Карнегӣ гуфтааст: "Муҳим он нест, ки шумо чӣ доред, шумо кӣ, шумо дар кучо ва ё шумо чӣ кор мекунад, то ки хушбахт бошед ё ки бадбахтед. Муҳим он аст, ки шумо дар ин бобат чӣ андеша доред".

5. ДАР ЁД ДОРЕД,
ҲАР КОРЕ КИ МЕКУ-
НЕД, ИТТИЛОЕ ДОРАД!

"Танҳо чор тарзи робитаи мо бо дунё вуҷуд дорад. Аз рӯи чор нишона ва ё сифат мо ба ҳама чиз баҳо мегузорем ё шарҳ медиҳем: мо чӣ кор мекунем, мо чӣ хел ба назар менамоем, мо чӣ мегӯем ва мо чӣ хел гап мезанем".

Ҳар коре, ки мекунад, иттилое дорад. Яъне, чӣ тарз либос мепӯшед, чӣ гуна мӯйи сарро оро медиҳед, барои атрофиён маълумоте медиҳанд. Бо ин роҳ шумо мекӯшед худро ба атрофиён

ифшо созед, мехоҳед ба онҳо маълумоте расонед.

Масалан, қаду қомати расо нишонаи онанд, ки шумо варзишро дӯст медоред, дар зиндагӣ мавқеи фаъолона дошта, тарафдори тарзи ҳаёти солимед. Сару либоси шинами корӣ бозгӯи он аст, ки шумо соҳибкор, шахси корчалон буда, ба боварӣ баҳои баланд медиҳед ва ғайра. Инро метавон ба маънои баръақс низ истифода бурд. Такрор кунед, рафтори одамони комёбро "нусха" бардоред ва рӯзе худ чунин мешавед.

6. КОРЕРО КУНЕД,
КИ МАЪҚУП АСТ

"Одамон муваффақ намешаванд, то даме, ки аз фаъолияти худ лаззат набаранд".

Агар хоҳӣ, ки муваффақ бошӣ, барои пул кор нақун. Пул барои бартараф сохтани монеаҳо дар роҳи расидан ба комёбӣ ҳама вақт ҳавасманд намекунад. Агар хоҳед, ки муваффақ бошед, ба коре даст занед, ки лаззат бахшад. Он гоҳ аз пешрафти худ ҳаловат хоҳед бурд.

7. ТАВАККАЛ КУНЕД

"Шахсе, ки тайёр аст аз дигарон пеш равад, чун қоида, нотарс ва далер аст".

Шумо бояд таваккал кунед. Барои ба даст овардани комёбӣ гоҳо таваккал намудан даркор, натарсед, ки чизеро аз даст хоҳед дод ё ба нокомӣ мувоҷеҳ мегардед.

Карнегӣ гуфтааст: "Ҳар яки мо дорои имконе ҳастем, ки дар борааш тасаввуроте надорем. Мо аз иҷрои коре баромада метавонем, ки ҳатто дар орзуяш нестем". Вале шумо ба иҷрои кор тасмим нагиред, ҳеҷ гоҳ аз қобилият ва имкониятҳои худ бохабар намешавед.

Ана ҳамин гуна тавсияҳо медиҳад адиби амрикоӣ. Бо чунин тадбирҳо мусаллаҳ шавед!

Қурбон МАДАЛИЕВ,
"Ҷумҳурият", тарҷума аз русӣ

АЗ ПАДИДАҲОИ
НОМАТЛУБ КАНОР ҶҶЕМ!

Дар асри XXI ҷомеаи ҷаҳонӣ дар раванди пешбурди илму техника ва технология қарор дорад. Пешрафти ҷамъиятро бе илму дониш тасаввур кардан мушкул аст.

Қисме аз мамолики ҷаҳон бо фарогирии нерӯҳои ақлонӣ эҷодӣ мушкilotи молиявиро ҳал кунанд ҳам, аз мавҷудияти падидаҳои номатлубе мисли нашъамандию нашъачалобӣ ва гирифтор гардидан ба бемориҳои ВНМО изҳори ташвиш мекунанд, зеро давра ба давра зиёд гардидани шумораи гирифторони ин бемориҳо амну суботи ҷомеаро халалдор намуда, сиҳати наслҳои ояндаро зерӣ хавфу хатар қарор медиҳанд. Мутаассифона, ин мушкilotи азиме, ки ҷони ҳазорон одамро меробояд, то ҳол ҳалли худро наёфтааст. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ рӯз то рӯз афзудани сафи ба ин беморӣ мубталошудагон зиёд ба чашм мерасанд.

Баъзе аз ҷавонон ба ҷои илму дониш ва касб омӯختан ба падидаҳои номатлуб даст мезананд, ба монанди истифодаи сигор, нушокиҳои спиртӣ ва маводи муҳадир. Боре ҳам намеандешанд, ки ин маводҳо дар баробари ба саломатӣ зарар доштан боз зарари иқтисодӣ ҳам доранд. Агар мо танҳо паҳлуи зарари иқтисодии сигорро нигарем, маблағе, ки нафари сигоркаш масраф менамояд, сараввал ба назар ноҷиз намояд ҳам, дар асл пули зиёд аст. Барои мисол, агар нафари сигоркаш ба ҳисоби миёна дар як рӯз 20 дона сигор истифода барад, 1 қуттии сигорро ташкил мекунад. Пас, маълум мегардад, ки дар 1 рӯз 8 сомонӣ, дар як моҳ 240 сомонӣ ва дар як сол 2880 сомониро ташкил мекунад.

Сигор ба гуфти табибон дар таркибаш моддаи заҳрогини бо ном "никотин" дорад, ки ба саломатии инсон зарар дошта, ифлоскунандаи ҳавои солимими муҳити зист мебошад.

Аксари ҷавонони сустиродаи мо бо як санҷиши таъсири маводи нашъа ба зулмоти ин амал меафтанду одат мекунанд. Санҷиши амали бад бошад, манфиате ба бор намеорад. Нашъа ин як маводи хуҷӯи заҳронок буда, воридшавии он ба организми инсон ба пайдоиши бемориҳои муҳталиф боис мегардад. Ҷавонони мо набояд ояндаи худро бо дуди ин алаф барбод диҳанд. Норасоии маснуиати бадан (СПИД) низ оқибати фалокатбор дорад. Аз ин рӯ, пеш аз амал кардан дар бораи оқибаташ андеша кардан лозим аст.

Барои пешгирӣ намудан аз ин падидаҳои номатлуб сараввал ҷавонро ба ҷои кор таъмин намудан шарт ва зарур аст. Дигар ин, ки ташкилотҳои давлативу ғайридавлатӣ ва хориҷӣ, ки сари ин масъалаҳо фаъолият мекунанд, бояд ба ВАО ҳамкориҳои доимӣ дошта бошанд, зеро бо наشري як ду китобча ва аҳён-аҳён гузаронидани чорабиниҳои ин амалро пешгирӣ кардан натавонанд мушкул, балки номумкин аст.

Барои ба мақсадҳои неку созанда расидан аз ин амалҳо дурӣ ҷӯста, барои раҳиҳои дигарон тадбирҳои мушаххаси бо-самар андешем ва дар солим гардонии ҷомеа саҳмгузор бо-шем, зеро камоли маънавияти инсон кафили амнияти кишвар аст.

Алишер АБДУЛМАҶИД,
магистранти соли 2-юми ихтисоси
рӯзноманигорӣ

ҲАҚҚИ УСТОД АЗ ПАДАР БЕШ АСТ

Абдулло ҲАБИБУЛЛО,
ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба
номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, доктори
илмҳои физика ва математика,
профессор, узви вобастаи Академияи
илмҳои Тоҷикистон

Касби омӯзгорӣ таърихи ниҳоят пешинаи қадимӣ дорад ва нақши омӯзгор дар рушди ҷомеаи солим калидӣ доништа шудааст, зеро ӯ ҷавонро таълиму тарбия медиҳад, наслро ташаққул медиҳад, ки давомдиҳандаи кори бузургсолон мебошад ва он ҳам коре, ки бояд дар сатҳи нисбатан баланди инкишофи ҷомеа ба роҳ андохта шавад. Ҳамин аст, ки метавон гуфт омӯзгор ояндаи ҷомеа, ояндаи илму фарҳанги ҷомеаро ташаққул медиҳад. Чойи тааҷҷуб нест, ки дар ҳама давру замон нобиғҳои овозаманди маорифпарварӣ рисолати омӯзгорро дар ҳаёти ҷомеа ниҳоят баланд арзёбӣ кардаанд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар сӯҳбати худ соҳаи маорифро дар мақоми аз ҳама баланд қой додааст ва пайвасти мо омӯзгорро таъкид менамоянд, ки давлати мо яке аз вазифаҳои муҳими ҷомеа - ҳалли масъалаи таълиму тарбияи ҷавонро бо боварии комил ба дасти омӯзгор мебарорад ва омӯзгор дар навбати худ алоқамандии ҷомеаро бо насли наврас таъмин менамояд. Сарвари давлат дар яке аз паёмҳояшон бори дигар хотирнишон намудаанд, ки "Дастгирии соҳаи маориф ва баланд бардоштани мақоми омӯзгор, дар навбати аввал, аз он ҷиҳат муҳим мебошад, ки аҳли маориф дар рушди нерӯи инсонӣ саҳми бевоқоф дошта, яке аз қувваҳои пешбаранда ва фаъоли ҷомеаи имрӯза ба шумор меравад ва гузашта аз ин, пешрафти тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа ва давлат ба сатҳи рушди маориф вобастагии мустақам дорад."

Пешвои миллат ҳамчун як омӯзгори хирадманд, ҳар сол дар Рӯзи Дониш, дар яке аз муассисаҳои таълимӣ оғози соли таҳсилро ба унвони Дарси Сулҳ шахсан ибтидо мегузорад.

Омӯзгор будан бахусус дар донишгоҳе, ки омӯзгори ояндаро тарбияву омода месозад, рисолати дигаре низ дорад; ӯ танҳо бо саводомӯзии донишҷӯён маҳдуд намегардад, балки илова ба додани маълумот, омӯзгор хеш-

танро бояд масъули ташаққули кирдору гуфтору рафтори шогирдон бидонад.

Омӯзгори тоҷик бояд бидонад, ки вазифаи аслии ӯ омӯзондани донишҷӯи замонавӣ, интиқоли бинишҳои илмиву адабӣ ва ҳамзамон арзишҳои мероси фарҳангӣ ва маънавии миллати тоҷик бар пояи меҳанпарастӣ ва ҳудудҳои миллӣ мебошад.

Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, ки бо ибтиқори Роҳбари давлат 1-уми сентябри соли 2015 ҷашни 70-солагиаш дар сатҳи баланди сиёсӣ, фарҳангӣ ва илмӣ таҷлил гардид, аз ҷумлаи яке аз нахустин муассисаҳои таҳсилоти касбии мамлакат мебошад. Донишгоҳ дар заминаи Институти дусолаи муаллимтайёркунӣ дар шаҳри Кӯлоб таъсис ёфта буд.

Бояд ёдовар шуд, ки соли аввали фаъолияти Институти дусола (соли 1945), ҳамагӣ 48 нафар донишҷӯён қабул гардиданд ва ба онҳо ҳамагӣ 9 нафар устодони маълумоти оливошта таълим медоданд ва соли 1957 ин институтро беш аз 100 нафар хатм намуда, ба соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ, асосан ба соҳаи маориф фиристода шуданд. Ҳоло дар Донишгоҳ 9499 нафар донишҷӯ, аз ҷумла 4234 нафар духтарон таҳсил мекунанд, ки ба таълиму тарбияи онҳо 445 нафар омӯзгорону донишмандон машғуланд. Ҳайати омӯзгорон аз 16 нафар докторҳои илм ва 73 нафар номзадони фанҳо иборат аст. Ҳар сол ин манбаи тайёркунии омӯзгори муассисаҳои таълимӣ 300 - 350 нафар омӯзгори ҷавонро ба муассисаҳои таълимӣ ноҳияҳо ва деҳоти кишвар ме-

фиристад. Аз ҷумла, соли 2016 самти омӯзгориро 332 нафар донишҷӯён хатм намуданд, ки 87,6 % онҳо ба муассисаҳои таълимӣ кишвар ба қор фиростода шуда, боқимондаҳо ба сафҳои Қувваҳои мусаллаҳ ҷалб гардиданд.

Имрӯз дар назди омӯзгори кишварамон масъулиятҳои баланд вогузошта шудааст. Омӯзгори замони нав, набояд бо донишҷӯи дар мактаби олий андӯхтаи хеш иктифо намояд. Бисёр муҳим доништа мешавад, ки дар зеҳни омӯзгор маҳорату қобилияти мунтазам тавсеа додани ҷаҳонбинии илмӣ ва педагогӣ қой дода шавад. Чуноне педагоги овозаманди рус Ушинский К.Д. гуфтааст: "Омӯзгор то замоне зиндагӣ хоҳад кард, ки дар пайи омӯзиш бошад." Ин андеша дар шароити кунунӣ моҳияти хосеро ба худ касб кардааст. Зеро имрӯз зиндагӣ худ масъалаи омӯзиши ногусастаниро ба миён овардааст. Дар ҳақиқат, омӯзгор то ҳамагон лаҳзае тавоноии омӯзондану тарбия карданро дорад, ки машғули тарбияву омӯзиши шахсии худ бошад. Чуз аз ин ба омӯзгор лозим аст, ки ҳунари эҳтиром намудани шогирдонро худро дошта бошад, дар ниҳоди ҳар кадоме онҳо шахсияти нотакрореро пай бурда тавонад. Бесабаб нест, ки гуфтаанд: "Кӯдак зарфи нозуке мебошад, ки онро барои ниғаҳдорӣ ба қалонсолон додаанд." Пас, мебояд ӯро ҳиссаҳои ҷомеа доништа, бо муносибати таҳаммулпазирӣ ва дили пур аз меҳр ба тарбияаш машғул шуд.

Яъне, тамоми умр донишомӯз мондан, кунҷков будан, шинохтани ҷаҳони ҳар як

шогирд, шинохти беҳтари худ ва инсонро ҷаҳон як рисолати мактабии омӯзгор аст. Дар ин бора Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон чунин суханони илҳомбахш гуфтаанд: "Маҳз муаллим аст, ки доимо меомӯзад ва он чӣ андӯхтааст ба дигарон таълим медиҳад. Миллате, ки омӯзгори асил надорад, ҳеҷ гоҳ ба ягон мартаба намерасад. Ифтихор ва сари баланди мост, ки тоҷикон аз қадим соҳиби китобу қалам, илму маърифат ва олимӯ омӯзгор буданд, ҳастанд ва дар оянда низ хоҳанд монд."

Ба устодону омӯзгори азизу арҷманд муроҷиат карда, бори дигар хотирнишон менамоям, ки онҳо шахсонаи масъули равшанфикри ҷомеаи мо мебошанд.

Ва мо аз шумо - омӯзгори устодону умеду итминон дорем, ки ин рисолати хешро минбаъд низ аз сидқи дил ба ҷо оварда, дар таълиму тарбияи насли соҳибмаърифат, хушахлоқ, соҳиби касбу ҳунар, ватандӯсту ватанпараст ва ба миллату Ватани хеш содиқ саҳми муносиб мегузоред..."

Омӯзгор ба худ иҷозат дода наметавонад, ки дар зеҳни шогирдон истеъдоду ҳунаро мушоҳида накунад. Дар ин маврид ёдкарде аз Шайхурраис Абӯалӣ ибни Синоро меоварем, ки гӯи муносибати як устод бо навраси хушзеҳн мебошад.

Рӯзе Абӯалӣ Сино аз пеши дукони оҳангаре мегузашт. Кӯдакере дид, ки аз оҳангар каме оташ мехоҳад. (Бояд донист, ки дар он замон гӯгирд камёб буд.) Оҳангар

гуфт: Зарфатро биёр то оташ дар он бирезам. Вале чун кӯдак зарф наёварда буд, бедиранг хам шуд ва миқдоре хок аз замин бардошт ва кафи дасти худ паҳн карда гуфт: Бирез! Ибни Сино аз тезхушии ӯ дар шигифт монд. Пешрафта номи кӯдакро пурсид ва писарак гуфт: Номам Баҳманёр аст. Ибни Сино ӯро ба шогирдии худ пазируфт ва дар тарбияташ кӯшид ва Баҳманёр яке аз ҳақимон ва донишмандони рӯзгори худ шуд.

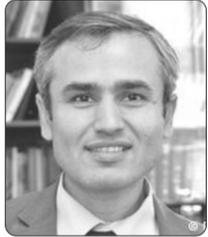
Омӯзгор дар тамоми давру замон шахси иззатманд буд. Замоне маҳз ӯ ягона шахси босавод дар ҷомеа, бавижа дар деҳот ба шумор мерафт ва зеҳни варзидаи вай сарчашмаи асосии иттилооту донишҷӯ доништа мешуд. Имрӯз дигар акнун радиову телевизион, расонаҳои хабарии дигар сарчашмаҳои муҳими иттилоот мебошанд, ки гӯё омӯзгорро аз ин мартабааш маҳрум сохта бошанд. Маҳз барои ҳамин ҳам омӯзгорро мебояд бисёр заҳмат кашид, то ки бештар аз пеш ба тақмили донишҷӯи худ машғул шуда, на танҳо дар пеши шогирдон, балки барои падару модарони онҳо низ сарчашмаи донишҷӯву иттилоот бошад.

Аз ин гуфтаҳо метавон натиҷагирӣ кард, ки дар назди донишқадаҳои олии омӯзгорӣ, дар баробари вазифаҳои пурмасъулияти дигар, омода намудани педагогҳои бодонишу варзида, дар миёни омӯзгорон ва аҳли ҷамоатчиғӣ паҳну интишор намудани донишҷӯи педагогӣ хеле муҳим доништа шудааст, зеро омӯзгор алоқамандии ҷомеа бо насли наврасро таъмин менамояд ва ҷараёни азхудкунии таҷрибаи ҷамъияти аз тарафи ҷавонон дар зери роҳбарии омӯзгор амалӣ мегардад.

Набояд аз ёд бурд, ки мо падару модарон талаботи бисёре дар назди омӯзгорон мегузорем, аммо гоҳе фаромӯш низ мекунем, ки бояд худамон ба омӯзгор эҳтиромро меҳри хоса дошта бошем, барои заҳмати вазини ӯ аз самими дил сипосгузор бошем. Охир, омӯзгор ба мо дари ҷаҳони донишу маърифатро мекушояд, ба ҳамдигар рафоқату меҳрварзӣ, дар ҳамдастӣ бо ҳам кору пайкор карданро меомӯзонад, ҳалли масъалаҳои душвори донишандӯзӣ ва муносибат бо ҳамсолонро ёд медиҳад. Ҳамин аст, ки донишманде гуфтааст:

Ҳаққи устод аз падар беш аст,
В-аз падар устод дар пеш аст.

Омӯзгори гиромӣ
ҷашни фархундагон
муборак бошад!

Хафиз БОБОЁРОВ,
доктори илмҳои фалсафа, профессор

● БАХШИДА БА РҶЗИ ҶАПОИДИНИ БАЛҲӢ

Ғайри ту боқӣ баҳона асту даво,
К-ин иллат омад, он даво.

Ба дигар ифода, "ту" дар ифодаи Мавлавӣ дарбаргирандаи тамоми ин сифатҳо ва амалҳои дар ҳоле ки онҳо ҳамагӣ маънои "ман"-у "мо"-ро ҳам ташкил медиҳанд. Яъне "ту" ба "ман" табиқӣ меёбад, вале бо талаби "ту". "Ту", дар ҳоле ки толиб аст, "матлаб" низ ҳаст; фарз кардем, "ман" бо талаби ӯ ба вучуд омад ва ин вучуд худаш ба "ту" бармегардонад. Ҳадаф боз ҳам "ту" аст.

Як тарзи вучуд "ҳочат хостан ва ҳочат баровардан" аст. Барои "ман" "ту" ҳочат меҳаҷад ва боз ҳам мебарорад. Мисле ки "ман" чиз аст ва "ту" ба болои он амал содир мекунад, меҳаҷад, ки, фарз кардем, ҳар фалон қадар бор кашад ва ҳамон қадар ҳам бора мекунад ва талаби кашидан ҳам мекунад. Дар эҳсос, таҷриба ва андешаи "ман" ҳатман тағйирот ва баъзан дигаргунии куллий руҳ медиҳад. Эҳсос мекунад, ки аз зери бори хоё, ки дар зери офтоби тамуз воқеъ шавад, дар лаби чашмае, ки ҳавои баҳорӣ меафканад, бедор мегардад. Он гоҳ ӯро эҳсоси лабрез аз тавонистан ва илҳами аз равшани андеша дамидан фаро мегирад. Аммо ин ҳолатҳои даруниро Мавлавӣ, мисле ки пеши роҳи дамидани чашмаро аз қарри хок мегирад, поймол мекунад. Ҷабабҳои боз ҳам дар "ту" меҷӯяд. "Ту" сабаби "растакҳези ногаҳон", "раҳмати бемунтаҳо", "оташ дар бешаи андешаҳо", "бархоста дар синаҳо", "андешаро ороста", "рӯҳбахши бебадал", "лаззати илму амал" ва ғайра мебошад. Барои Мавлавӣ чашма ба худии худ арзишманд нест. Он неъмат сабабе аст, ҳасташ карда барои сабзондани зиндагӣ дар биёбон ва ташнагии дарвешонро шикастан.

Дарвешоне, ки аз биёбонҳо мегузаранд ва ба марғзори чашма мерасанд, шукргузори аз офаридгори чашма мекунад, ки ҳама марғзорро сабаби аввал аст. Дарвешон худро аз дами ҳавлноки марғи биёбон дар чашма меандозанд, вале сабаберо ҳам дар он намебинанд. Ин чашма мехушқад, чун сабаби аввал ҳама раҳматҳо ва лаззатҳои онро бо номи худ навиштааст ва дарвешҳои аз ташнагӣ беҳуд худро дар чашма наёфта мемиранд.

Растакҳези ногаҳон дар андешаи инсон мисли заминҷунбӣ тақондиҳанда, азҳамбаррафкананда ва бозафрозанда аст. Агар ин растакҳез руҳ надихад, аждаҳои замини вучуд ҳама гуна кӯшишҳои ақли солим ва рӯҳи хирадмандро дар зери сумҳои худ барабас медиҳанд. Агар ин растакҳез руҳ надихад, ҳеҷ гуна оташе дар бешаи андешаҳо афканда намешавад ва ин андеша ҳеҷ гоҳ аз беша берун намебарояд. Ин растакҳез кори "ман" аст, аммо Мавлавӣ сабабро боз дар "ту" меҷӯяд. Барои ӯ "ту" ҳам "растакҳези ногаҳон" ва ҳам "оташ дар бешаи андешаҳо" аст.

Образи дарвешӣ мо биёбонгарде аст, ки аз рӯи талаби зарурат ба лаби чашма мерасад, об менӯшад ва боз роҳашро идома медиҳад. Барои ӯ ба лаби чашма расидан, об нӯшидан ва қувват гирифтани муҳим нест, чун вучуди ӯ низ муҳим нест ва бояд дар биёбон ин либоси кӯҳна, дарида ва партофта шавад. Барои ӯ об нишона ё худ ишорае аст аз асрори ҳақ, ки ҳанӯз ҳақро наёфтааст ва аз дами ташнагишиканӣ то дами аз ташнагӣ қон ба лаб дамидан аз ҳақ дурӣ дорад. Барои ин дарвеш чашмаи об мусибати ногаҳоне аст, ки тулонияти биёбонпаймоии ӯро меафзояд, башорат аз дурии роҳи ҳадаф медиҳад. Дарвеш обро ба сифати зарурат меошомад, зару-

ШИНОХТИ ФАЛСАФИИ

рате, ки аз сабаби аввал меояд. Барои ӯ чашма бо биёбон ҳеҷ иртиботе надорад, ба ҷуз он ки нишонае бошад ифодагари дурии роҳи ба ҳақ расидан.

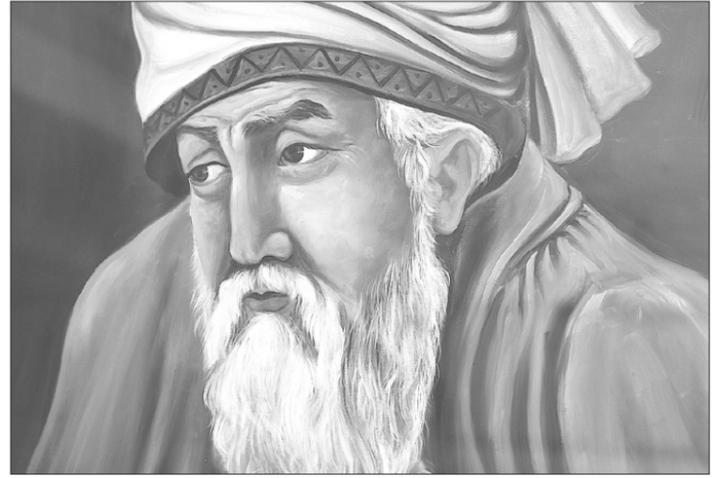
Барои Мавлавӣ на фақат ин ҷаҳон биёбон аст, ки он роҳи гузариш мебошад, дур шудан аз беҳадафӣ, ба ҳадаф рафтан аст, балки ҳуди инсон дар қаби дарвеш низ марҳила барои аз сар гузаштан аст: гузариш аз худ ба ҳақ, аз ман ба ту ва ин гузаштан аз баҳри "ман" аст ва худро пушти сар кардан. Бе "ту" "ман" санги рӯҳе аст бетағйир, хунук ва роқид, шарре аст дар оташи қовидон, ақле аст дар нафси ҷангал гирифта, зиндоне аст, ки қалидашро надорад. "Ман" мустаманде аст дар фарти гадой ва ғуломӣ, сарое аст фарқи тирагӣ ва навмедӣ, хӯе аст иборат аз бематлабӣ, бетолибӣ, беоқибатӣ, бемубтадоӣ, дилхунукӣ, беандешагӣ, ниёмзандӣ аз дигарон ва бениёзӣ аз худ, рӯҳафтодагӣ, белаззатӣ аз илму амал, баҳона ва даво... Ҳамаи ин сифатҳои нестиро "ман" дорад ва "ту" ҳам сифатҳои ҳастиро. Аз ин рӯ, бояд "ту" "ман"-ро пур кунад. Ин ҷо савол аст, ки "ман" чӣ зарфе бошад аз ҳеҷӣ, ки онро "ту" пур мекунад. Вале як чиз равшан ва ошкор аст, ки ин "ман" ҳуди Мавлавӣ ва "ту" соқӣ аст. Соқӣ дар истилоҳи сӯфиёне чун Мавлавӣ устод ва ё ҳадафи маънавии роҳи тариқат аст ва бинобар ин яқин аст, ки соқии Мавлавӣ Шамси Табрестист. Дар ҳоле ки Шамс ҳама чист, Мавлавӣ ҳеҷ аст ва дар манзалати нестӣ қарор дорад. Ҳатто Мавлавӣ ҳам ба ӯ тааллуқ дорад. "Ту"-и Шамс сабаби "Ман"-и Мавлавӣ аст, чун Шамс ҳастии мутлақ аст, ки нестии худии Мавлавиро пур мекунад.

АСОПАТИ ДУ ҶАҲОН

То кӯр гардад он басар, к-ӯ нест лоиқ дӯстро

Аз он ки як ҷаҳон вучуд дорад ё ду ҷаҳон, донишмандон ду гурӯҳанд. Як гурӯҳ ба будани ду ҷаҳони хилофи ҳам бовар доранд ва гӯё ҷаҳони дуюм ва асосӣ берунтар аз ҷаҳони воқеии мушоҳидашаванда қарор дорад. Гурӯҳи дуюм тасдиқ мекунад, ки як ҷаҳон вучуд дорад, ҷаҳоне, ки ҳатто дар дохили худ тақсим намешавад, он чӣ мушоҳидашаванда аст, ҳақиқат аст ва он чӣ ғайри қобили мушоҳида аст, аслан вучуд надорад. Гурӯҳи дуюм рост меғӯяд ва онҳо аҳли илманд, вале назари гурӯҳи якум хурфотист.

Ба ақидаи Мавлавӣ ду ҷаҳон вучуд дорад. Ин тақсимоҷро аз худии инсон шурӯъ мекунад. Он чӣ ин сӯйи дили инсон аст, яъне ҷисм ва ҷаҳони моддӣ, комилан шарр аст ва он сӯйи дили инсон - ҷаҳоне, ки маънавист ва иборат аз нури ҳақ, комилан хайр. Ҷаҳони хайр вафо, қарам, наоам, кашмиш, чашмиш ва ато дорад. Ва ҷаҳони шар қафо, хилофи бешу кам, хато, ҳасад ва ҳаёлу занни бад дорад. Хулоса, ин ду ҷаҳон мутлақо хилофи маъмуни яқдигаранд ва вазъи маънавии инсонро қадме муайян хоҳад кард, ки ба қадом сӯ гузошта мешавад - он сӯ ба хайр ва ё ин сӯ ба шар. Он сӯ дидори рӯйи ҳақ аст, шаҳодати ҳақиқат аст, ки аслан ҳеҷ гоҳ дар ин сӯ ба даст намеояд, маърифатшаванда ва таҷрибашаванда нест. Ин сӯ ё худ ин ҷаҳон дӯзах аст, чун бе дидори рӯйи ҳақ бӯхшиши он сӯ низ ба дӯзах баробар аст. Аз нигоҳи маърифатӣ ин ҷаҳон барои Мавлавӣ аҳамият надорад, он ҳадафи таҳқиқ нест, чун дар он нишоне аз ҳақ намебинад. Ин ҷаҳон ҳадафи илм нест ва донишу таҷрибае, ки аз он бармеояд,

ҷунон аст ки нақше устувор дар рӯйи об тарошида шавад ва ё дар хоб амале карда шавад:

В-ар оқибат ин чашми ман

маҳрум хоҳад мондан,

То кӯр гардад он басар,

к-ӯ нест лоиқ дӯстро.

Ҳар амал ё иштиёқе, ки дар ин ҷаҳон варзида шавад, ба назари Мавлавӣ, худро аз баҳри "Ло", яъне ҳеҷӣ фонӣ кардан аст. Ҳеҷ қор ва ҳеҷ маънои ин ҷаҳон, меғӯяд ӯ, оқибат надорад, чун ҳуди ҳастӣ ва дилбастагӣ ба зиндагии инҷаҳонӣ ба нестӣ баробар мебошанд. Касе, ки ин зиндагиро дӯст медорад, мисли дағоест, ки банди хар бошад. Аммо Мавлавӣ меҳаҷад, ки мардум аз ин "харбандагӣ" даст кашанд ва банди Худо шаванд, рӯ ба он сӯ оранд.

Консепсияи ду ҷаҳон ҳамчунин шеваи дар муҳорибаи зиндагӣ бесилоҳ кардани инсон низ ҳаст. Боварӣ ба ин афсонаи Мавлавӣ умедро дар дили инсон меқӯшад, ки ин ҷаҳон ягона аст ва бинобар ин, ҳадафи инсон аз он иборат аст, ки бо нури бадӣ муқовимати доимӣ наояд. Инсон навмед мегардад, ки ӯ мабдаи неки аст, маҳз ӯ зиндагиро меофарад ва мабдаи бадӣ бошад оташи зиндагиро дар ин ҷаҳон меқӯшад. Аммо Мавлавӣ мабдаи некиро иборат аз оташи зиндагисӯз медонад. Некии ӯ берунтар аз ин ҷаҳон аст, дар он сӯе аст, ки аслан вучуд надорад. Мисли найранге аст, ки барои доми мурғон андохта мешавад ва ин мурғон одамони нодону соддалавҳи хокьянд, ки дар пайи манфиатҳои ночиз ба дом меафтанд.

МАНЗУР АЗ ИШҚ

Эй ишқ, ... дарди бедаво!

Дар андешаи Мавлавӣ инсон дар зинаи охири эътибор қарор дорад. Аввал, ишқ аз мабдаи ҳақиқӣ фаротабии сарчашма мегирад ва иборат аз эҳсоси хостан ва бартар гузоштани нестӣ бар ҳастӣ, ҳеҷӣ бар будан ва марғ бар зиндагӣ мебошад. Ишқ қараёни дар эҳсосот барҳам додани огоҳӣ аз худ, илҳомии шукуфтани ва хости тавонистан аст. Ва ҷанголи ин эҳсосоти харошанда ва хафақунанда дар зинаи дуюм - дар зинаи ишқ дар образи Юсуф, Шамс ва ҳар он чӣ мардина аст, мебошад. Мавлавӣ образи идеалии худро дар мард (на дар зан) меҷӯяд...

МАҚОМИ ИНСОН

Инсон ва мири аҷал

Ба ақидаи Мавлоно, агар инсон худро қурбони ҳақ накунад, дар наҳри ӯ Исҳоқ нагардад, дар баҳри ӯ хомӯш нашавад, киштии ӯ хоҳад шикаст. Киштии яъне худии инсон. Инсон он чӣ дар худӣ дорад, ба сифати киштии бояд истифода кунад ва чун ба сохили дигари дарёи марғбори вучуд расид, киштии худиро дар дарёи ин ҷаҳон меафка-

над, чун дигар ниёз ба дарё баромадан надорад, чун дар он соҳил ба ҳақ мерасад ё худ аз худ беҳуд ва дар баҳри ҳақ фарқ мешавад:

Исҳоқ шав дар наҳри мо,

хомӯш шав дар баҳри мо,

То наиканад киштии ту дар

Ганги мо, дар Ганги мо.

Дар ин маврид, Мавлавӣ чанд мавзӯи ҷидди баррасӣ мекунад: Якум, инсон ва ӯ он чӣ дар худӣ дорад миранда аст ва аз ин рӯ бояд пушти сар шавад. Вақте ки ин худӣ сипарӣ шуд, дар инсон моҳияти илоҳӣ боқӣ мемонад ва он мисли қатраи об ба баҳри Худо фарқ мешавад, як мешавад.

Мавзӯи дуюм мақоми худӣ ва аз он ҷумла ҷисми инсон мебошад, ки он ба сифати "кишти" (воситаи гузариш аз як ҳолат ба ҳолати тамаман хилоф) хизмат мекунад. Он фақат воситаи гузариш аз ин ҷаҳон ба он ҷаҳон мебошад ва сипас мисли матои фарсудаи аз рӯи рӯҳи инсон барандохта мешавад. Қимати худии инсон дар Мавлавӣ ҳамагӣ ба қадри матоъ аст. Ба назари ӯ, инсон ду қисм аст: худӣ ва беҳудӣ. Инсон набояд ба огоҳии худӣ расад, яъне худро ҳамчун фарди алоҳидаи инсонӣ новобаста аз дигарон шиносад. Барҳам, ӯ бояд аз баҳри худ гузарад ва беҳуд шавад, яъне худро ҳамчун ҷузъе аз вучуди куллий ҳақ дарёбад. Яке аз муҳимтарин нуктаҳои ирфони Мавлавӣ маҳз ҳамина назар аст. Инсон бояд худро фаромӯш кунад, аз баҳри худ гузарад. Мавзӯи беҳудшавӣ, сармастӣ, бода, шиша, санг ва ғайра ҳам дар Мавлавӣ ва ҳам дар дигар сӯфиён ба ҳамаи маъноҳост:

Аввал шаробе даркашӣ,

сармаст гарди аз хушӣ,

Беҳуд шавӣ, он гаҳ кунӣ

оҳанги мо, оҳанги мо.

З-ин бода мехоҳӣ? Бира,

аввал тунук чун шиша шав,

Чун шиша гашиӣ, баршикан бар

санги мо, бар санги мо.

МАНЗУР АЗ ЗИНДАГӢ

Олам агар барҳам равад,
ишқи туро бодо бақо!

Як тасвири қолиби Мавлавӣ, ки моро қобили фаҳми андешаи ӯ мекунад, қонҷор ба селоб монанд кардани ӯст. Рӯҳи инсон, меғӯяд ӯ, мисли селобест, ки "то соҳили дарёи қон" равон аст.

Чонҳо чу селобе равон то

соҳили барӣ қон,

Аз ошноён мунқател, бо

бахр гашиа ошно.

Яъне чӣ? Хуб, селоб чист? Аввалан он тунду тез аз ҳар манзил мегузарад, ҳар он чӣ дар пеши роҳаш меояд, барҳам мезанад ва баъди худ харобазори ҷисму қон боқӣ мегузорад. Ба дигар маъно, "селоб" ба ин ҷаҳон қоре надорад ва ҳатман зиндагиро дар он барбод медиҳад. Вақте ки он ба "дарё"

Мавлоно, бешубҳа, зидди ақли таҷрибӣ (эмпирикий) аст, чунки ба назари ӯ ақл ҳамагӣ функцияи иктисобӣ дорад, яъне барои чизе ё ҳадафи маъруфери ба даст овардан истифода бурда мешавад. Аммо таърихи илми муосир нишонгари он аст, ки ақл гоҳе чизҳои кашф мекунад, ки аз рӯйи ҳадафи оғозӣ маъруф набуданд ва ҳатто ба таври инқилобӣ ҳақиқати маъруфро рад мекунад. Акнун ақл на барои ба даст овардани ҳадаф (марҳилаи ишқ дар назари Мавлоно) балки барои қудрати эҷодӣ ва инқилобияш арҷ гузошта мешавад. Дар асрҳои миёна ишқи фаротабӣ ва ирфонӣ эҷодгар доништа мешуд, акнун он чун як ҳаёли фиребо, аққалан чун як ҳаёли ширин, доништа мешаваду халос.

Илм исбот кард, ки дил, дар ҳақиқат, ҳассостар аз дигар узвҳои бадани инсон аст. Чаро? Чунки тори ғафси асаб ба он пайванд аст. Ақли инсон ҳама гуна эҳсосотро дар ду шакл қоркард ва паҳн мекунад: дар шакли тааммул (рефлексия) ва дар шакли ангеа (рефлекс). Зимни тааммул мулоҳиза сурат мегирад, ки қараёни тафаккурро фаро мегирад. Дар ин сурат, ҷавоб дар ҳуди мағзи сар тайёр шуда, ба воситаи узвҳои марбути расонда мешавад. Аммо дар сурате ки шахс ба вазъияти ғайриҷамъида ва ангеанда (хатар, маҳрумият, наҷот...) дучор мешавад, дар навбати аввал маркази физиологияи тафаккур наметавонад барои ба вазъият ҷавоб гуфтан омода бошад. Фарз кардем, агар хатаре таҳдид кунад, ҳассосияти инсон бедор мешавад, чунки бонг ба тамоми системаи асаб паҳн мегардад ва ҳамаи система як функцияро иҷро мекунад. Дар ин сурат, дил ангеази ҷиддӣ мегирад, чунки тори ғафси асаб ба он пайваста аст... Ин аст тафсири илм масъалаи ақлу ишқро, ки кайҳост ба хурофот табиқӣ ёфтааст.

Мавлоно, бешубҳа, шахсияти бузурги фарҳангӣ аст, аз ин рӯ, месазад, ки ӯ мавриди омӯзиши фарогири илми сахтгир ва шаккок қарор бигирад.

САБАБИЯТИ МАНУ ТУ

К-аз завқи шеър охир шутур
хуш мешавад тарҳоло

Мавлавӣ сабабро дар "ту" меҷӯяд. "Ту" метавонад Худо бошад, ёр бошад... аммо муҳимтар ин ҷо он касе дар назар дошта мешавад, ки бегона аз "ман" аст, берунтар аз он мебошад, яъне ҳуди инсон набошад. "Ман"-у "мо" барои Мавлавӣ эҳсосот, огоҳӣ, таҷриба ва тавоноие мебошанд, ки аз худ бегона карда мешаванд ва роҳи бегонакунӣ ҷӯстани сабаб дар дигар аст. Чустуҷӯи сарчашмаи сабабият берун аз "ман"-у "мо" ҳам гуна ҳолати таҳаввулотӣ даруниро ба ғайри худ мансуб донистан аст. Аз он ҷумла "растакҳези ногаҳон", "раҳмати бемунтаҳо", "оташ дар бешаи андешаҳо", "мифтоҳи зиндон", "бахшишу фазли худо бар мустамандон", "ҳоҷиби хуршед", "воҷиби умед", "матлаб", "толиб", "мунтаҳо", "мубтадо", "бархоста дар синаҳо", "андешаро ороста", "ҳочатангез", "ҳочатбарор", "рӯҳбахши бебадал", "лаззати илму амал". Ҳамаи ин калимаву ибораҳо аз як ғазали Мавлавист, ки бо чунин байт хулоса мешавад:

МАВЛОНО

рехт, дигар батамом барҳам меҳуррад ва гуё асло ҳам вучуд надошта буд. Ягона нишона аз он харобиест, ки ба "ободихо" мебарад. Чони инсон низ, ба ақидаи Мавлавӣ, бояд ҳамин тавр бошад ва барои Мавлавӣ ин тасвиру монандкунӣ огоҳона аст. Ба назари ӯ, қонҳо ду хел мешаванд: қонҳои, ки "селе равон андар вала (беҳудӣ, ҳайронӣ аз ҳайбати ишқ)" мебошанд, яъне аз ин ҳоли худ хушнуд, қонеъ ва сарфарозанд. Қонҳои дигар бошанд, "гумкарда раҳ"-анд. Инҳо дар ҳайрат, саргардонӣ, оворагӣ ва гумроҳӣ мераванд. Ба ҳар сурат, ҳар ду гуруҳи қонҳо мисли селоб аз ин ҷаҳон мераванд ва баъди худ харобазор мегузоранд, зиндагиро ба марг табдил медиҳанд.

*Моем масту саргарон,
форис зи кори дигарон,
Олам агар барҳам равад,
ишқи туро бодо бақо!*

Ё худ:
*Гар сел олам нур шавад, ҳар
мавҷ чун уштур шавад,
Мургони обиро чӣ сам,
там хӯрад мурги ҳаво.
Мо рух зи шукр афрӯхта,
бо мавҷу баҳр омӯхта,
3-он сон ки моҳиро бувад
дарёву тӯфон ҷонфазо.*

Барои Мавлавӣ аз ҳисоби ин ҷаҳон ҳеч чизи арзишманде вучуд надорад ва наметавонад вучуд дошта бошад, ки селоби қон онро нашӯяд ва нобуд насозад. Бигузори ин ҷаҳон барҳам хӯрад, чун манзили нодаркор аст, дар он ҳеч чизе нест, ки қобили бақо бошад, меғӯяд Мавлавӣ:

*Ку бам гайри боли ту, ку
ном гайри номи ту?
Ку чом гайри чоми ту?
Эй соқии ширнадо!*

ТАҚДИРИ ИНСОН ҲОҶИ СӮИ МАСТИМ КАШӢ, ҲОҶИ БИБАР СӮИ ФАНО

Мавлавӣ ду роҳи сазоворро пешниҳод мекунад. Яке роҳи фано, ки баъди марг ба даст оварда мешавад ва дигаре роҳ сӯи мастӣ. Яъне инсон пеш аз ба таври табиӣ мурдан мастии ирфониро ҳамчун ҳунари ба мақоми фано расидан дар зиндагӣ истифода мебарад. Чуноне ки гуфтем, худро фаромӯш мекунад, аз баҳри худ мегузарад ва дар беҳудӣ ва ноогоҳӣ аз фарди худ қарор мегирад. Ба назари ин ориф, дигар роҳе, интиҳобе ва ҳадафе вучуд надорад, ки арзанда бошанд, то ба онҳо нигарист, майл кард ва роҳ паймуд, махсусан, роҳ, интиҳоб ва ҳадафе, ки аз худии инсон рӯ мезананд, бояд сарқӯб карда шаванд. Сирри тариқат аз он иборат мебошад, ки инсонро пеш аз мурдани табиаш мекунад, яъне ӯ ба роҳе меравад, ки ҳадафи он мурдан ва нест шудан аст ё худ қӯштан ва нест кардани худӣ аз вучуд. Ба ин восита, вучуди фардӣ аз тарафи худӣ ӯ тадриҷан барҳам дода мешавад.

Саволе ба миён меояд, ки: Чаро Мавлавӣ роҳи дигар ва интиҳоби дигарро намеҷӯяд. Гап сари он аст, ки ӯ ин ҷаҳонро ба як дарёи марғбор монанд медонад ва мо мардум афтода дар ин гарқоба ҳастем. Роҳи ягона донишони шиноварӣ ва ба сохил шино карда баромадан аст. Барои Мавлавӣ ин ҷаҳон ҳамин қадар маъно дорад ва беҳуда ва аблаҳона хоҳад буд дар он қарор ёфтани, чун хатарнок аст ва инсон метавонад бо ин қарор гавҳари худро аз даст дода, дар ин беҳудагӣ ва ошуб гарқ шавад. Ҳатто барои Мавлавӣ аҳамияте надорад, ки чони селоби ӯро

ҷони дарёи ҳақ ба кучо мекашад, чун худро пурра ба ихтиёри ӯ гузоштааст. Ҳатто равшан нест, ки чони ӯ ба кучо меравад, бо он чӣ мешавад. Он сӯи дарё ҳадафе тира, мавҳум ва нофаҳмо аст, аммо ин гуна номуайяни барои Мавлавӣ аҳамияте надорад. Муҳимтар он аст, ки на худӣ ӯ ба он номуайяни меравад, балки ӯро қони дарё яъне ҳақ ба худ мекашад ва ба шаклҳои гуногуни санг, кӯҳ, лаъл, қаҳрабо, гавҳар, ранг ва ғайра медарояд. Ин таҷаллӣ дар инсон ба шакли беҳудӣ мебарояд ва худии ӯро дар қатори сангу хок мурда месозад.

Эй толиби дидори ӯ, бингар дар ин кӯҳсори ӯ...

ҲАДАФИ НИҶОНИ ИНСОН ИШҚИ МАҶОЗИРО ГУЗОР, БАР ИШҚИ ҲАҚ АСТ ИНТИҶО

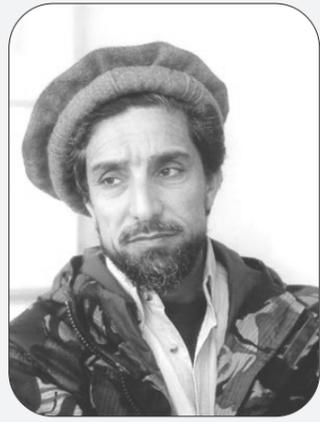
Агар аз афсонаҳои будану доштан ва шудан гузарем, саволҳои асосии фалсафа ба ин тарзанд: Чӣ тавр зистан? Барои чӣ зистан? Аз ин назар, ҳама фалсафа доранд, яъне бо фалсафа зиндагӣ мекунад. Аммо ин маъно надорад, ки ҳар кас фалсафаи хоси худро дорад, яъне ба саволҳои Чӣ тавр?, Барои чӣ? аз пеши худ ҷавоб медиҳад. Аслан дар таърихи инсоният ин гуна саволҳоро фалсафаҳои ҳарбӣ ба миён гузоштаанд. Онҳо зиндагиро ба ҷабру ҳайрати ҳастии инсон табдил додаанд, ки бояд ба саволҳои дигарон ҷавоб гӯяд, дар ҳоле ки ҷавобро низ аз дигарон ҷӯяд. Аксарияти мардумони ҷаҳон саволҳои дигаронро барои худ ҳамчун мушкилии зиндагӣ ва ҳастии худ қабул кардаанд ва ҷабран вазифадор ҳам шудаанд, ки ба онҳо ҷавоб гӯянд. Ҷавоб ҷӯстан, яъне боз аз дигарон: кӣ ҷавоби беҳтарини мақбултарин додааст. Табиист, ки ин ҷавобро онҳое додаанд, ки худии ин зиндагиро ба вучуд овардаанд, низоми ҷабрӣ ва ҳарбии онро сохтаанд...

Мавлавӣ идеяҳои қазо, Худо, хоки одамӣ, сарнавишт, ҷазо, зарар, ишқ ва интиҳоро мавриди мулоҳиза қарор медиҳад. Аммо дар фикри ӯ ҳеч фарқи ҷиддие аз андешаи афлотунӣ нест, ҳеч нигоҳи наве нест, балки нигоҳи бадбинона ва интиқомҷӯнае аз ин ҷаҳон ҷо дорад. Гуё аз Аҳриман интиқом меҷӯяд. Аммо ҳақи интиқомғирӣ аз зиндагӣ фақат дар зоҳир аст. Дар асл, рӯҳи гирифтorest, ки зиндагӣ карда наметавонад ва барои ҳамин бар ивази ин нотавонӣ мехоҳад худӣ зиндагиро барҳам диҳад. Решаи бадбинии ин ҷаҳони воқеӣ ва зиндагӣ дар он маҳз дар ҳамин вазъи равонии инсон мебошад. Дигар тафсири надорад! Мавлавӣ чун наметавонад [бо хоҳиши дил] зистан, ҳақ намекунад, ки чунин зиндагиро созад, балки дар пайи барҳам додани он аст. Барои ба даст овардани ин мақсад ӯ аз андешаҳои марғпарастонаи гузаштагон далел меҷӯяд. Ба назари онҳо, Фиръавну Шадрод тилисми бадӣ мебошанд, ҷисми инсон аз хок аст (дар ҳақиқат ҳамин хел аст), қазову қадар пешакӣ ва бидуни ихтиёри одамон вучуд доранд, ҳар касе хилофи манзалати худ равад, ҷазо мегирад аз қазо, зарар дидан дар ин ҷаҳон иноят ёфтани аз "қӯи ишқ" аст,

СУХАНИ МОНДАГОР

Аҳмадшоҳ МАСЪУД, Қаҳрамони миллии Афғонистон

"Ман ҳеч гоҳ гиря накардам, чун гиря мекардам, Афғонистонро аз даст медодам. Вале як бор натавонистам ашқамро нигоҳ дорам. Замоне буд, ки тахти фишори сахти душман қарор доштем ва бидуни гизо ва либоси гарм ба сар мебардем. Рӯзе берун аз қароргоҳ рафтам ва занеро дидам, ки кӯдакero дар бағал дошт. Кӯдак аз бағали модараш поён омад ва рафт тарафи буттае. Алафашро барканд ва решаҳои пур аз хокашро хӯрдан гирифт. Тарсидам, ки модар ба тарафи ман фарёд мезанад ва меғӯяд: - Ай хок бар сарат Масъуд, бо ин ҷанг ояат. Вале модар ба кӯдакаш гуфт: - "Бихӯр писарам, боке надорад. Хок меҳурем, аммо хок намедиҳем". Бидуни ихтиёр ашқ аз чашмонам ҷорӣ шуд. Сахт гиристам"...

ишқ ба инсон маҷозӣ ва ишқи илоҳӣ ҳақиқӣ аст. Ҳадафи ниҷони инсон дар "интиҳо" аст, яъне дар мурдан ва нест шудан.

*Он хоҷаро дар қӯи мо дар
гил фуру рафтаст по,
Бо ту бигӯям ҳоли ӯ,
бархон изо ҷоулқазо.
Эй хоҷа, сармастак шудӣ,
бар ошқон хунбақ задӣ,
Мастии худовандии худ,
қӯштӣ гирифтӣ бо Худо.
Фиръавну Шадродде шуда,
хоке пур аз боде шуда,
Мӯре буда, море шуда в-он
мор гаита аждаҳо.
Бар осмонҳо бурда сар,
в-аз сарнавишт ӯ беҳабар,
Ҳамёни ӯ нурисму зар,
гӯшаи пур аз толи бақо.
Дилҳо шикастӣ ту басте,
бар пои ту омад ҷазо,
Эй хоҷаи бодасту по, поят
шикастаст аз қазо.
Ин аз иноятҳои шумар, к-аз
қӯи ишқ омад зарар,
Ишқи маҷозиро гузар, бар
ишқи ҳақ аст интиҳо.
Ғозӣ ба дастии нури худ
шамшиери ҷӯбин медиҳад,
То ӯ дар он усто шавад,
шамшиер гурад дар газо.
Ишқи, ки бар инсон бувад,
шамшиери ҷӯбин он бувад,
Он ишқ бо раҳмон шавад,
чун охир ояд ибтило.*

МАНЗАЛАТИ БЕНАВОЙ

*В-аз молу неъмат пур шавад ка-
фҳои кафҳорони мо.*

Одати устувори орифони мо чун Мавлавӣ паст задани худии инсон ва ба он сифатҳои гадо-табъонаро мансуб кардан мубошад. Формулаи гадоӣ чист? Арзиши худро ба ҳеч баробар кардан, яъне худии худро бемаънӣ доништан ва аз ҳисоби дигар ба худ маънӣ гирифтани. Инсон чаро гадо мешавад? Вақте ки ӯро мутмаин месозанд, ки лабухуш, сабуқсор, бенаво, таррор ва кафҳор аст ва ӯ бовар мекунад, ҳатман гадо мешавад. "Бузургон"-и гузаштаи мо расму ҳуи гадоӣ таълим медоданд. Онҳо маънавиёти гадоиро тарғиб мекарданд. Асли ин маънавиётро чӣ ташкил медиҳад? Асли он ҳеч шумурдан, бемаънӣ ва нотавон доништани инсон мебошад. Ин гуна инсон ҳатман худро фаромӯш мекунад. Ӯ андеша кардан дар бораи ҳастии худро таҳаммул карда наметавонад...

*Абри гарон чун дод Ҳақ аз
бахри лабухушкони мо,
Ратли гарон ҳам Ҳақ диҳад
бахри сабуқсорони мо.
Бар хоку дашти бенаво
гавҳарфишон кард осмон,
3-ин, бенавоӣ мекашианд аз ишқ
тарророни мо...
Як қатраи гавҳар шавад,
як қатраи абҳар шавад,
В-аз молу неъмат пур шавад
кафҳои кафҳорони мо...*

МАНЗАЛАТИ АҚЛ

Гардан бизан андешаро
Шоирону орифони сӯфӣ дар мавриди май бисёр гуфтаанд. Ва

бисёр муҳаққиқони имрӯза дар пайи онанд, ки фарқ байни майи ангури ва майи маънавий эҷод кунанд. Ман ташвиши онҳоро дарк мекунам: мехоҳанд пирони маънавии худро аз об хушк бароранд. Мехоҳанд исбот кунанд, ки манзури орифон майи маънавий буд на ангури ва фарқ дар байни ин майҳо ҷиддӣ аст. Онҳо ба ҳам ҳеҷ робита надоранд, баръакс, орифон дар шариат устувор буданд. Майе, ки дар назар доштанд, ҳолати иштиёқ ва беҳудиест, ки дар роҳи худҷӯй ҳосил мешавад.

Ҳар чӣ олимони имрӯза ё худ мухлисони шоирону орифони асирмиёнагӣ дар ин маврид меғӯянд, қӯшиши беҳудаи ҳақро ноҳақ гуфтан ва офтобро бо доман пӯшондан аст. Фарқ дар байни майи моддӣ ва майи маънавий дар таъбири шоирони ориф хеле андак аст. Умумияти онҳо бештар аст, чун ҳам ин ва ҳам он инсонро масту беҳуд мекунад. Маҳз аз рӯи ҳамин гуна умумият шоирон вожаи "май"-ро барои ифодаи ҳолати рӯҳонии беҳудӣ истифода бурдаанд. Барои онҳо ошно буд, ки майи моддӣ инсонро ба чӣ ҳол гирифтору мекунад. Ӯ маст мешавад, яъне фаромӯш мекунад, ки ӯ кӣ ҳаст, ба кӣ тааллуқ дорад ва чӣ вазифа дорад. Аз назари равоншиносӣ, бо ин роҳ танҳо онҳое худро фаромӯш мекунад, ки дар ҳақиқат шахсияти заиф доранд, яъне ба дигар кас тааллуқ доранд ва барои дигарон хизмат мекунад. Ба ғайр аз он ки инсонҳои заиф бо майи моддӣ худро ба ҳоли беҳудӣ меандозанд, барои ин мақсад "майи маънавий"-ро ҳам истифода мебаранд. Ин гуна май махсусан дар давраи Исломи бештар роиҷ гардид, чун нӯшидани шароб ҳаром буд ва истеъмоли ошқору бемаҳдудии он ғайримумкин гардид буд. Онҳое, ки ҳолати сармастӣ ва беҳудиро мехостанд, яъне заиф буданд ва шахсияти онҳо ба дигарон тааллуқ дошт, бо забони шоирона ва бо далелҳои орифона майро васф мекарданд, пинҳонӣ майи моддӣ менӯшиданд ва ҳамеша аз майи маънавий сармасту беҳуш буданд.

Яке аз ин гуна орифон Мавлавӣ буд, яке аз шахсоне, ки майро рамзи ирфонӣ додааст. Аммо майро рамзи ирфонӣ бахшидан хеле дуртар меравад. Қавми ибтидоие дар қанори Юнони Бостон худро ҳосили худ - Дионисро мепарастиданд, ки ба онҳо тарзи тайёр кардани нӯшокии муқаддаси майро омӯхта буд. Илми имрӯза собит кардааст, ки маърифати ирфонӣ бо ҳам гуна ҷузъиёти он чун самоъ ва мастӣ дар байни ҷамъиятҳои ибтидоӣ ба вучуд омада буд. Баробари инкишофи тафаккури ақлгароёнаи инсоният ин гуна маърифат аҳамияти худро аз даст додааст ва фақат дар таркиби дин боқӣ мондааст. Қавми Дионисия қавме буд дар паҳлуи юнониҳо, вале қафомонда. Маҳз онҳо майли бештар ба маърифати ирфонӣ доштанд...

Ҳадаф аз майнӯшӣ, ба назари Мавлавӣ, "гардан задани андеша" ва "аз бех баркандани хуш" аст. Чуноне ки бармеояд, дар муқобили май [-и маънавий] масъалаҳои ақл, андеша ва хуш меистанд. Орифи мо ҳолатеро мехоҳад ба даст орад, ки онҳо барҳам дода шаванд ва "хавфу риҷо" кам шавад. Аз рӯи консепсияи тасаввуф, ақлу хуши инсониро, ки ҳанӯз худии худро набохтааст, яъне аз баҳри худ нагузаштааст, хавфу риҷо ташкил медиҳад. Хавф дониши ақлие доништа мешавад, ки дар бораи ягон чиз тасаввуроти медиҳад ва аз тарсу ваҳм, нобоварӣ ва шубҳа ҳосил мешавад. Риҷо бошад, умедворӣ ва чашмдошти ақл аз ҷаҳони моддӣ "гузаранда" мебошад. Ба ҳар сурат, ақл дар ҳарду ин тазоҳурушавии худ ҳақиқатро наметавонад дарёбад ва ҳатман ҳайратзада аз рангу бӯйи ин ҷаҳони маҷозӣ дармегузарад.

Аммо равоншиносии ирфон чӣ меғӯяд? Меғӯяд, ки тафсири ақл аз тарафи орифон дар тазоҳуроти хавфу риҷо баёни ҳолати худии ориф аст, вақте ки "хушёр" аст. Ақли ӯ ҳамин қадар бардошт дорад аз ҷаҳони атроф ва ҳамин қадар ҷавоб меғӯяд ба воқеият. Хавф аз он мебарад, ки хушёр аст ва хушёрона воқеиятро мебинад. Риҷо аз он дорад, ки мастӣ илоҷи дарди ӯ ва ҳалли мушкилии вазъият мебошад. Ҳолати равонии ориф чунин аст. Ӯ ба ин ҷаҳон дилгарм ва хушбӯвар нест, чунки дар муқобили вазъияти хатарнокӣ он худро нотавон дарёфтааст. Вазифа барои ӯ аз он иборат нест, ки худро тавона созад, баръакс, аз он иборат аст, ки ҳар чӣ бештар худияшро нотавонтар кунад ва билохира онро барҳам диҳад. Ва ориф маҳз ҳамин чораро роҳи наҷот меҷисбад. Худаширо нест кардан осонтар аст аз вазъияти мушкил ва хатарнокӣ худро дар ин ҷаҳон бартараф кардан. Орифон барои худро барҳам додан далелҳо аз ривоятҳои ғайриилмӣ меҷӯяд ва фалсафаи нестиро бар фалсафаи ҳастӣ бартар медонанд.

*Май деҳ газофа, соқие, то
кам шавад хавфу риҷо,
Гардан бизан андешаро; мо аз
кучо, ӯ аз кучо.
Пеш ор нӯшонӯширо, аз бех
баркан хуширо,
Он айши берӯнӯширо аз банди
ҳастӣ барқушо.
Девонагони ҷаста бин, аз банди
ҳастӣ раста бин,
Дар бедилӣ дилбаста бин,
к-ин дил бувад доми бало.
... Ҷумла ҳаёлотии ҷаҳон пеши
ҳаёли ӯ давон,
Монанди оҳанпораҳо дар
қазбо оҳанрабо.
... Олам чу кӯҳи Тур шуд, ҳар
зарраиш пурнур шуд,
Монанди Мӯсо рӯҳ ҳам
афтод беҳуши аз лиқо.
Ҳар ҳастие дар васли худ,
дар васли асли асли худ,
Хунбақзанон бар нестӣ,
дастаканон андар намо.*

Амали хеле бад ва нораво пургӯӣ мебошад. Касе, ки зиёд сухан мекунад, обрӯяширо аз даст медиҳад ва беиззат хоҳад шуд. Пургӯӣ амалест, ки ҳама онро маҳкум мекунад. Бузурге чунин гуфта:

Гуфтани бисёр на аз нагзӣ ҳаст,
Валвалаи табл зи бемагзӣ ҳаст.

Дар фолклор ҳам мегӯянд, ки: "Гапи бисёр як харро бор". Аз ин рӯ, хостем аз чанд соҳибназар ба саволи "Чаро пургӯӣ обрӯи одамро мерезонад?" пурсон шавем.

Файзуллохча АМИРОВ,
мудири кафедраи мудо-
фияи граждани ва ОДҶ-и
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ.

Ҳангоми гуфтор ҳамеша одоби сухан ронданро риоя бояд кард, зеро як ҳарфи бечо метавонад мардро расво кунад, ё ин ки дӯстро душман гардонад. Бузургон шартҳои гуногуни одоби сухангӯиро баён кардаанд. Аввал ин ки кас фикр нокарда сухан нагӯяд. Дуюм, агар хоҳад, ки атрофиён қадри ӯро донанд, суханро ғаразнок нагӯяд. Сеюм, суханеро, ки атрофиён ба он тавачҷӯх надоранд, нагӯяд. Чорум, сухани дигаронро набурад. Панҷум, аз ҳад зиёд сухан нагӯяд, зеро пур гуфтан нишонаи беақлиест.

Бахтиёр НАЗАРОВ,
ассистенти кафедраи таъ-
рих ва ҳуқуқи ДДК ба номи
А. Рӯдакӣ.

Дар ҳадисе оварда шудааст, ки кам гуфтан, кам хуфтан ва кам хӯрдан яке аз амалҳои хуби инсон аст. Дар ҷомеаи мо баъзан шахсоне ҳастанд, ки онҳо ҳеч чизро на медонанд, аммо дар байни омма бисёр пургӯӣ карда, худро аз дигарон боло медонанду ҳавобаландӣ мекунад, ки ин аз бесаводии худӣ онҳо далолат мекунад. Бо пургӯии худ ба дигарон роҳ нишон медиҳанд, аммо дар асл худашон рафтору кирдору муносибат мекунад, ки ба ақли инсонӣ рост намеояд. Гуфтаашон ба кардашон ҳеч мувофиқат намекунад, чунки ҳамаашон ҳушқу холианд. Фақат вақти худро сарф мекунанд аз гуфтаи онҳо як зарра маънӣ гирифта намешавад. Пургӯӣ нафақат қадри инсонро паст мекунад, балки обрӯ, бузургию эътибор, ҳуввияти ӯро дар байни одам аз байн мебарад.

Маҳмадсаид ҲАСАНОВ,
ассистенти кафедраи фал-
сафаи ДДК ба номи А.
Рӯдакӣ.

Пургуи хуб нест. Табиат саросар аз гуфтаҳои офарида шудааст, сабзиши инсон низ аз шунидаҳояш аст. Гуфтори

табиат инсонро дилбазан накард, ҳамчуноне ки гуфтаи бузургон. Тамоми офаридаҳои Худованд ва дастовардҳои инсонӣ гӯё ҳастанд, онҳо фалсафаи гуфтори худро доранд. Шуури ҳуқуқи инсон агар дар шунидаҳои манфиат набинад, дарҳол ба инсон дарди сар диҳад ва инро ҳамагӣ дар зиндагӣ мушоҳида кардаем. Агар инсон ҳангоми гуфтор аз қолабҳои санъати сухан истифода барад, ҳеч гоҳ пургӯӣ нахоҳад шуд. Сухан бояд ба мановеи халқ гуфта шавад. Сухани боло зинати гуфтор аст, аз дил бархезад, ба дилро роҳ кушояд ва дар ҳама ҳолат шунавандаи худро пайдо кунад. Аммо сухани ёвагӯён истилоҳи пургӯиро тавлид кард ва инсон вазираддор шуд, ки шунидаҳояшро ба танзим дарорад. Аксари мардум барои дарёфти қимат шарҳи мани хештан мекунад, аммо ин шуҳрат нафизояд, балки унвон диҳад "пургӯӣ" чунон ки Соиб гуфтааст:

Санои фазли худ гуфтан
намезебад туро
Соиб, чу зан пистони худ
молад ҳузузи нафс кай ёбад.

Ҳайдар ҲАЙДАРОВ,
мутахассиси шӯъбаи идо-
ракунии сифати тахсилоти
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ.

Бузургони мо сухандону нуқтасанҷ буданд. Беҳуда нагуфтаанд, ки ҳар сухан ҷоюву ҳар нуқта маконе дорад. Сухани хуб, пурмухтаво ва муадабона дар ягон маврид обрӯи инсонро паст намекунад. Дар ҳаёти ҳаррӯза мо бо ашхосе вомехӯрем, ки суханҳои беҳадаф, ноҷо ва ҳарзагӯӣ мекунад, ки тоқат карданашон сангин аст.

Моро мебояд, ки дар дилхоҳ маврид суханҳои зебову рангин ва ширину гуворо гӯем, ки ҳеч гоҳ шаъну шароф ва обрӯи моро коста нагардонад.

Файзигул ЧИНОЕВА,
омӯзгори кафедраи педаго-
гика ва психологияи Кол-
леҷи омӯзгории назди ДДК
ба номи А. Рӯдакӣ.

ЧАРО ПУРГҶҶ ОБРҶҶИ ОДАМРО МЕРЕЗОНАД?

**Сухан бисёр дону андаке гӯӣ,
Якero сад магӯ, садро яке гӯӣ.**

Пургӯӣ қадру қимати инсонро паст мекунаду обрӯю эътибори ӯро дар байни ҷомеа аз байн мебарад. Инсонии комил суханро санҷидау доништа мегӯяд. Дар педагогикаи халқ чунин омадааст: "Даҳони пӯшида ҳазор тилло", яъне аз сухани беҳуда хомӯш будан беҳтар аст.

Майсарай НАЗИРМАД,
магистранти соли 2-юми
факултаи омӯзгории ДДК
ба номи А. Рӯдакӣ.

*Сухан доништа гӯӣ то дӯстро
душман нагардонӣ,
Зи ҳарфи бетаҳаммул ошно
безона мезардад.*

Маънии ин мисраъҳо чунин аст, ки бояд мо дар вақти сухан гуфтаниамон бо эътиёт муошират кунем ва дили касеро наранҷонем, чунки лаҳзаҳои мешаванд, ки одам асли воқеаро нафаҳмидаю насанҷида ба эҳсосот дода шуда, беандеша сухан мекунад, ки ин албатта ба одам зиён меоварад. Шахси пургап ҳамеша аз пушти забони худ суханҳои қабеҳ мешунавад.

Сайтоҷиддин САФАРОВ,
ассистенти кафедраи ил-
мҳои компютери ДДК ба
номи А. Рӯдакӣ.

Барои ҳар як инсон лозим ва зарур аст, ки забони худро аз ҳар сухане, ки дар он фоида нест нигоҳ дорад. Чун ҳар як сухане, ки аз забони инсон мебарояд, малоикаҳо онро дар номаи аъмолаш сабт мекунад. Пас, вой бар ҳоли касе, ки ҳамеша забонаш машғул ба суханҳои бефоида аст ва ё ба ғайбати дигарон машғул аст. Пургӯӣ одати бади инсон аст. Ҳар як шахс бояд бо эътиётна сухан гӯяд ва ҳар як сухани гуфтаи худро бо маврид ва дар ҷои за-

рурӣ гӯяд, чунки сухани зиёд қадри инсонро дар ҷомеа паст мекунад.

Гулҷаҳон АШРАПОВА,
ассистенти кафедраи пе-
дагогикаи умумии ДДК ба
номи А. Рӯдакӣ.

Гуфтани сухани ботамкин, нарм, мулоим барои ҳар шахс ҳунар аст. Метавонем бо як сухани бечо одамро ранҷонем. Барои ҳакин, бисёр гуфтан, ҳарзагӯӣ кардан ба фикри ман сифати пастарини одамизод аст.

Бузургони гузаштаи мо таълим медоданд, ки аз ҳарзагӯӣ ва пургӯӣ дида кам гуфтан ва ё хомӯш мондан беҳтар аст, зеро пургӯӣ аломати беодобист. Ёдовар шудан лозим аст, ки Ҳилолӣ нодони хомӯшро аз донои пургап афзалтар мешуморад.

*Басе беҳтар бувад
нодони хомӯш,
Зи доное, ки дар гуфтан
занад чӯш.*

Аз ин хотир, ман ҳамчун як фарди ҷамъият одамони пургӯ ва ҳарзагӯро дӯст намедорам.

Гулаҳмад ДАВЛАТОВ,
ассистенти кафедраи на-
зариya иқтисодии ДДК ба
номи А. Рӯдакӣ.

Ба фикри шахсии ман бисёр сухан гуфтан инсонро дар бисёр ҳолат аз ҷамъият дур месозад. Ба назари ман инсон бояд дар ҳама ҳолат фикрашро санҷида ва кам гӯяд. Бисёр сухан гуфтани инсон аз бедонишӣ ва камфарҳангии ӯ шаҳодат медиҳад.

Сафаралӣ ШАРИПОВ,
ассистенти кафедраи фи-
зика ва математикаи таъ-
лимӣ ва технологияи тоза
кардани металлҳои ДДК ба
номи А. Рӯдакӣ.

*Зи нозуфтани ҳарки бошад хомӯш,
Дилаш аз шундан наёад ба чӯш.
Зи гуфтори беҳуда ҷуз ранҷ нест,*

Чу хомӯшӣ андар ҷаҳон ганҷ нест.

Яке аз омилҳои асосӣ ва муҳими ҷозибаноки осори Саъдӣ дар тарзу усули муоширати офаридаи ӯст. Шайх Саъдӣ ба ин аркони гуфтор санъату маҳорати баланди суханофариниширо ба харҷ додааст. Ҳамчунин, образҳои офаридаи мутафаккир ба ҷуз одамии ҳайвоноту наботот низ ҳастанд, ки дар тимсоли инсон сухан мегӯяд ва пандпазираанд. Шайх Саъдӣ ҳарфи мутақаллимро бо аъмолу афъол ва сурату сираташ ба қиёс мегирад ва аз сухани ӯ дараҷа ва мартабаи ӯро муайян ва музайян месозад. Саъдӣ боби ҳаштуми китоби "Гулистон"-ро дар одоби муошират бахшидааст.

*Суханро сар аст, эӣ
хирадманду бун,*

*Майвар сухан дар миёни сухан,
Худованди табдиру фарҳангу ҳуш,
Нагӯяд сухан, то набинад хомӯш.*

Қурбонбӣ ШОВАЛИЕВА,
раиси кумитаи иттифоқи
касабаи Коллеҷи тиббии
шаҳри Қӯлоб.

Ҳар як шахсе, ки сухан мегӯяд, бояд мавқеи сухангӯиро донанд. Сухани ноҷо метавонад шахсро шармандаю шармсоз созад. Сухан гуфтани бисёр дар ҷои ҷамъиятӣ ин ҳавобаландии шахсро нишон медиҳад. Дар вақти сухан гуфтан андеша кардан лозим аст.

Ғолиб ЧАЛИЛОВ,
ҷонишини декан оид ба тар-
бияи факултаи тарбияи
ҷисмонӣ ва ОДҶ-и ДДК ба
номи А. Рӯдакӣ.

Ба ақидаи ман ҳамчун як омӯзгори ҷавон пургӯӣ ё бисёр гуфтан ин аз рӯи одоби инсонӣ нест, чунки ин хислат яке аз хислатҳои бадтарини инсон ба ҳисоб меравад. Дар ҷомеаи имрӯза мо ҷавононе ҳастанд, ки ин хислати бадро дороянд, ки ин аз рӯи бесаводӣ, беақлӣ ва суфт будани мафкураи онҳо дарак медиҳад ва ин ҳам бошад, албатта бар зарари худӣ онҳост. Ҷавонони даврони истиқлолро зарур аст, ки ҳамеша дар талоши илмомӯзӣ бошанд аз чунин хислатҳои бад даст кашанд.

*Таҳияи
Самариддин НАБИЗОД,
Гулафзои ДАВЛАТ*

(Идома аз саҳ. 1)

ҶАВОНОНИ БЕҲТАРИНИ ДОНИШГОҶ-2017

Мирсаидов Муҳаммаднаим, номзади илмҳои иқтисодӣ, декани факултаи молиявию иқтисодӣ

Сафаров Мунир, номзади илмҳои педагогӣ, декани факултаи физика ва математика

Лоиков Парвиз, номзади илмҳои педагогӣ, декани факултаи омӯзгорӣ

Назаров Ҳотамшоҳ, номзади илмҳои педагогӣ, мудири шӯъбаи аспирантура ва докторантураи PhD

Абдуллоев Насрулло, номзади илмҳои сиёсӣ, мудири кафедраи фалсафа

Давлатов Эраҷ, номзади илмҳои филологӣ, мудири кафедраи забони тоҷикӣи умумидонишгоҳӣ

Қаҷқуллоев Абдуҳолиқ, номзади илмҳои иқтисодӣ, мудири кафедраи иқтисоди корхона ва соҳибкорӣ

Гулаҳмадшоев Шоқир, номзади илмҳои филологӣ, мудири кафедраи забони англисӣ

Шарипов Анвар, саромӯзгор, сардори раёсати таълим

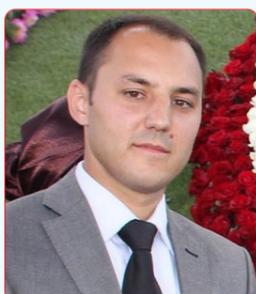
Расулова Лутфия, саромӯзгор, декани факултаи иқтисод ва идора

Давлатбеков Ақимбек, саромӯзгор, мудири кафедраи математикаи олий

Зулфиев Гадомад, саромӯзгор, декани факултаи филологияи тоҷик ва журналистика

Латифов Парвиз, сардори маркази илмӣ-истеҳсолӣ

Сайфуддинов Фирӯз, ассистент, сардори маркази истеҳдодҳои ҷавон

Шоимардонов Хайрулло, ассистенти кафедраи тарбияи ҷисмонӣ

Муқимий Муборак Рустамзода, мутахассиси шӯъбаи муносибатҳои байналмилалӣ

Умедаи Талаб, ассистенти кафедраи илмҳои компютерӣ

Комилов Низомиддин, саромӯзгори кафедраи молия ва қарз

Шарипов Аламшоҳ, саромӯзгор, мудири кафедраи МТФ ва ТМ

Шоҳруҳи Саидҷафар, ассистенти кафедраи сиёсатшиносӣ

Каримов Далер, сардори шӯъбаи кор бо ҷавонон

Муҳаммадҷони Абдувоҳид, ассистент, ёвари ректор

Изатов Умедҷон, ассистент, мутахассиси МРКИ

Қулӯбиев Мирзо, ассистент, ҷонишини декан оид ба таълими факултаи физика ва математика

Имомов Зафар, сардори маркази бақайдгирӣ ва НКТ

Шарифов Бахтовар, ассистент, мудири китобхонаи электронӣ

Шаҳбози Рустамшо, докторанти кафедраи забони тоҷикӣ

Шамшоди Ҷамшед, ассистенти кафедраи адабиёти тоҷик

Сайдалиева Маърифат, ассистенти кафедраи забони англисӣ

Саидов Муҳаммад, докторанти кафедраи забони тоҷикӣ

МУШКИЛОТ ВА АНДЕШАЮ ПЕШНИҲОД

Борҳо мешавад, ки дар ҳаёлам овози оби ҷӯй мегирад, "хафагир" мешавад, нолиш мекунад, мадад меҷӯяд. Борҳо мешавад, ки ҷубу бел гирифта, "туҳфаояш"-ро гирифта, кушиши ўро раҳо кардан мекунам. Аммо магар ба як ман мешавад?! Оё як нафар сарбоз артиш шуда метавонад?! На...

Имрӯз ҳаво андаке гарм аст... Вазиши шамол ҳам дигар шуда аст. Мӯйҳои парешонгаштаамро ҳар қадар дар таги рӯймол пинҳон кардан хоҳам ҳам, боз аз дасти бод парешон мешаванд. Бале, инҳо ҳама қосидҳои "хонум"-и баҳоранд. Баҳори зебо, ҷавон, сабз, баҳоре, ки ҳамагон интизораш ҳастем...

Вале аз чӣ бошад, ки садои гӯшнавоzu дилчаспи ҷӯйи назди ҷавли бобоямро намешунавам. Ба садои ин ҷӯйча аз хурдӣ одат кардам.

Дар болои кати ҳавлӣ рӯ ба осмон ситораҳоро як-як шумурдану ҳисобро гум кардан, орзуҳои поку холиши бачагонро дар сар парвардану бо садои шилдир-шилдири оби ҷӯйча хоб рафтани бароям хеле писанд буд. Дар

нотро надида будам. Аммо имрӯз ин ҷӯй гӯё барои партофтани ахлоқи маиши сокинони деҳа хизмат мекарда бошад. Бар ҳар хонае, ки гузарад, ҳатман мавриди "таҳқир" қарор мегирад, ҳатто агар худашро "гурезонда" ба кӯчаҳо барояд ҳам, аҳволлаш ҳамин аст. Ҳатто ҳамсоҳояҳо барои он ки онҳоро касе набинаду сарзаниш накунад, шабона партовхоро ба ҷӯй меафкананд.

Борҳо мешавад, ки дар ҳаёлам овози об мегирад, "хафагир" мешавад, нолиш мекунад, мадад меҷӯяд. Борҳо мешавад, ки ҷубу бел гирифта, "туҳфаояш"-ро гирифта, кушиши ўро раҳо кардан мекунам, аммо магар ба як ман мешавад?! Оё як нафар сарбоз артиш шуда метавонад?! На...

Чаро дигарон чун ман овози маҳзуну нолишомези обро намешунаванд? Охир ин неъматии Худо аст! Агар он набошад чӣ мекунем? Ман намендонам, дар тасаввураш ҳам очизам. Шуморо намендонам...

Вале ин нофаҳмӣ ва қадри обро надоништан агар танҳо дар деҳаи мо мебуд, дарди бахайр. Ин ҳолат барои тамоми дарёву

барои ҳаёт", соли 2013 Соли Байналмилалии ҳамкорӣ дар соҳаи об эълон шуданд ва инка, 21 декабри соли 2016 ташаббуси дигари Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва ҳаммуаллифии 177 кишвари аъзои СММ дар ҷаласаи Маҷмааи умумии СММ Қатънома таҳти унвони "Даҳсолаи байналмилалии амал "Об барои рушди устувор", солҳои 2018-2028 тасдиқ гардид. Ба ҳамаи он нигоҳ накарда, ки Тоҷикистони азиз аз об бой асту танҳо 30 фоизи аҳоли оби тозаи ошомидани надоранд, деҳаҳоеро дидам, ки обро меҳаранд, мағзобаро наменпартоянд, балки нигоҳ дошта, ба ҳавлиҳояшон мезананд, то гард нишинад, оби боронро захира мекунам, ки он оҳишта-оҳишта бӯй мекунад, кирмчаҳо дар он пайдо мешавад, вале онро ҳамчун оби ошомидани истифода мекунанд.

Вале мо ҳанӯз ҳам ношукрии обро мекунем. Обро ба партовгоҳ табдил медиҳем, онро бо равшанҳои мошинаҳои нафлис мекунем, дар ниҳояти беинсофӣ бе сарфаю сариштасорӣ истифода мекунем, чумакҳоро кушода нигоҳ медорем, чумакҳое, ки дар ҳолати хубанд, мешиканем, кубурҳои обро сурӯх мекунем... ва боз чи номаъқулиҳое, ки намекунем...

Хеле хуб мешуд, агар доир ба ин мавзӯи доғи рӯз дар яке аз ҷаласаҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Қӯлоб масъалагӯзорӣ шавад? Бо кӯмаки намондагони ҳукумати маҳаллӣ, донишҷӯён, раисони ҷамоатҳо, вакилон, директорони мактабҳо, мактаббачаҳо, модарони фаъол дар байни аҳоли дар сӯҳбатҳои ҳамешагиамон доир ба ин масъала гуфта гузарем, бархе аз ашхоси аз ҳад зиёд "қайсарро" аз рӯи қонун ҷарима намоем.

Ахиран, чӣ мешавад, ки чун Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ғамхори пириях, дарё, чашма ва обу ҷӯйҳои муссафҳои Ватанамон бошем. Қадри онҳоро донем, дӯсташон дорем, ҳифзашон кунем то як рӯз дер нашаваду дасти ҳасрат ба пешонӣ занем...

Натсиба ХАҚНАЗАРПОИН,
донишҷӯи соли 4-уми факултати
филологияи хориҷӣ

пиндори ман оби ин ҷӯй мисли хун дар рағҳои деҳа буд. Ҳар кучо, ки "пою қадами муборакаш" мерасид, он чо сабз мегашт, ба мардум ризқ меовард. Дар он ҷойи деҳа, ки оби ин ҷӯй намерасид, заминҳои назди ҷавлӣ "рангзард", дарахтон сархам буданду "дод"-и беоби мезаданд. Гоҳҳо ҷӯй ба назарам мисли як дарё менамуд. Ҷӯшон, хурушон ва бадҳайбат. Бисёр шудани оби ҷӯйча он вақт рӯҳ меод, ки ба заминҳои пахтаи деҳа об мекунанд.

Дар оби ҷӯй оббозӣ карданро хеле дӯст медоштам. Бо шавқдоду фарёд ба об паридан, дар об гутта задану ба рӯи яқдигар об пошидан, соатҳо дар хок чулидану аз нурҳои офтоб лаззат бурдан гӯё дирузакак буд. Имрӯз аллакай донишҷӯям, вале ҳанӯз ҳам ба ёди он рӯзҳо дилам гум мезанам.

Он солҳо рӯ-рӯи оби ин ҷӯй боре ҳам партовҳои замони имрӯз чун салафану хуребчаи бачагона (памперс), қуттиҳои гуногуни консерваю ахлоқи ҳайво-

ҷӯйҳои Тоҷикистон "муд" шудааст. Бале, ин аламовар, аммо рост аст. Ман ин манзараи бадро, ҳангоми ба Дарвоз рафтнам, қад-қади дарёи Панҷ дидам, дар дарёи Вахш, дар Сурхоб, дар Яхсу ва боз дар дигар ҷӯю ҷӯйчаҳо дидам...

Охир, об он неъматест, ки бе вай ҳаёт нест ва танҳо об омилӣ муҳими мавҷудияти ҳаёт дар олам аст. Ҳатто қисми зиёди организм инсонро низ об ташкил медиҳад (65-80%).

Ба хушбахтии мо фарзандон, Тоҷикистон дорои обҳои муссафҳо ва чашмасорон буда, 947 дарё, 1300 қул ва 14,5 ҳазор пиярҳои хурду бузург дорад.

Вале ба ин нигоҳ накарда, Пешвои миллати мо чандин бор дар СММ ба ташаббусҳои пешниҳодҳо доир ба ҳифзи об баромад намуд. Маҳз бо ташаббусҳои пайгиронаи он кас соли 2003 ҳамчун соли байналмилалии Оби тоза, солҳои 2005-2015 ҳамчун Даҳсолаи байналмилалии "Об

Алишер ДАВЛАТОВ,
магистранти соли 2-юми факултати
филологияи
тоҷик ва журналистика

ҚИМАТИ ВАҚТ

Бе шак бузургтарин неъматии инсон атошуда ин вақт аст. Зеро амали гаштани тамоми куллият ва ҷузъият ба вақт вобаста карда шудааст. Аз ин рӯ, қимати вақтро ба тилло андоза кардаанд, ба ин таъбир, ки "вақт тилло" аммо вақт тилло нест, балки ҳазорҳо бор бартару беҳтар аз тилло, чунки аз файзу баракати вақт тилло аз даст рафтатаро метавон соҳиб гашт, дар сурате, ки бо пардохти тамоми ганҷинаҳо як лаҳза аз умрро аз нав ба даст наметавон овард.

Вақт ба монанди зарфест, ки тамоми корҳо ва рӯйдодҳо дар дохили он сурат мепазиранд. Ба ин маъно вақт ҳамон зиндагист, ки бо талаф кардани ҳар лаҳза он лаҳзае аз умрро талаф мекунем ва ба сӯйи нестии худ наздиктар мегардем. Аз чӣ гуна сипарӣ кардани вақти имрӯз фардо пурсида мешавад ва барои он подоши савобу иқоб насиби мо мегардад.

Барои шиноخت ва истифодаи хуб аз вақт бояд аз пойбандӣ ба тафоҳуру нозиданҳои "доштам" берун част ва аз пайи "дорам"-у "хоҳам дошт" равона гашт. Гузаштаро бояд донист ва аз он ибрат гирифт, то умр танҳо ба таҷрибаандӯзиҳо нагузарад. Маҳз бо ибрат аз гузашта ва бо фикри оянда будан ба мо имконият медиҳад, ки арзиши фурсати имрӯзи худро донем ва дар истифодаи дурусти вақти худ комгор гардем. Ба вижа дар ҷавонӣ бояд қимати вақдро донем ва аз ҳар фурсати хуби худ истифодаи дурусту мақсаднок созем, то дар ин рӯзгори пурталотум беҳуда сарфи айшу нӯш ва аз пайи ҳаводавиданҳо нагардем, балки аз он ҳамчун заминае барои орому хушгузаронии айёми пирӣ истифода шавад. Зеро айёми ҷавонӣ давронест, ки байни ду лаҳзаи нозуку пурҳосос ва заифии нотавонии умр: кудакӣ ва пирӣ қарор гирифтааст. Ба таъбири дигар ҷавонӣ анҷоми хушҳои бегами кудакӣ ва оғози дармандихоии пириест. Ҳамин аст, ки Пешвои миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 2017-ро Соли ҷавонон эълон намуд ва мо ҷавонро мебошад, ки дар ҳоби ғафлат нарафта аз ҳар як лаҳза вақти худ истифодаи самаранок бурда, баҳри ободкори кишвари маҳбубамон сахмгузор бошем маълум бисозем, ки мо ҷавонон пайравони пешвои миллат ояндасозем. Ба ин хотир ҳар лаҳзаи ҷавониро бояд азиз донему набояд қурбони беҳудагӯйӣ созем, чунки бо гузаштани ҷавонӣ ҳавасу ҳавсалаи корҳо низ мегузарад ва дигар орзуҳои инсон анҷом надода монда, чун ормон дар хотираҳо мекунанд, дигар ба ҷойи "метавонам бикунам", "эй кош мекардам"-ҳо танинандоз мегардад... ё ба қавли устод Лоик:

Дар ҷавонӣ ишқ буду давлати дунё набуд,
Он ҳама бедавлатиҳо хуб давлат будааст.

Вақте китоби рӯзгори донишмандону бузургони гузаштаи худро сафҳагардонӣ мекунем, дармеёбем, ки қаромати онҳо беш аз ҳама дар эҳтиромии вақт будааст. Дар ин бора: "Марде аз донишманде хоҳиш намуд, ки бо ӯ чанд ҳарфе гӯяд. Донишманд гуфт: офтобро боздор, то бо ту суҳан гӯям, зеро вақтро аз даст додан умрро аз даст додан аст. Аммо имрӯзо мо мекушем то ба ҳар гунае вақти худро зоеъ карда, барои бегоҳ кардани рӯз ва "малол нашудан" аз дарозии он вақтгузаронӣ кунем".

Абдуллоҳ ибни Масъуд аз рӯзе, ки мегузашт ба наҳомат ёд мекард ва мегуфт: "Аз ҳеҷ чизе мисли гузаштани рӯзе наҳомат намекунам, ки офтобаш гуруб кунаду аз умри ман рӯзе кам шавад, аммо дар амали ман чизе наафзояд".

Ҳасани Басрӣ гуфтааст: "Мардумро дарётам, ки ба вақташон аз ҳирси шумо ба дирҳаму динаротон дида, ҳористар буданд".

Асосгузори илми аруз Халил ибни Аҳмади Фарҳодӣ мегуфт: "Аз ҳама соатҳои вазинтарин бар ман вақтест, ки дар он таоме тановул кунам, зеро ин монеаи машғулият ба илм мегардад".

Аз ин ҳама гуфтаҳо бармеояд, ки вақт баргарданда нест. Баъзеҳо фикр мекунам, ки вақт меояд, аммо жарфтар андеша кунем, ҳис мекунем, ки вақт намеояд, балки меравад ва бикушем то дар баробари рафтани вақти худ домани фаҳмиши илмӣ худро фарохтар бигардонему созандагони ин сарзамин бошем.

Абдурасули АБДУЛҲАМИД,
омӯзгори фаини физика ва математикаи
МТМУ №9-и шаҳри Қӯлоб

МАВҶЕИ ТАРБИЯ ДАР ТАШАККУЛИ ҶАВОНОН

Тарбия раванди мақсаднок муташаққилест, ки инкишофи ҳамаҷонибаи шахсиятро таъмин намуда, ўро ба меҳнату фаъолияти ҷамъиятӣ омода месозад. Агар ба чашми таҳқиқ назар намоем, хоҳем دید, ки инсонҳо танҳо тавассути тарбия ба дараҷаи банданди тамаддун расидаанд. Зеро инсон маҳсули тарбия буда, танҳо бо ҳамин восита ӯ ташаккул меёбад. Пушида нест, ки ҳар миллате, ки тарбияро дуруст ба роҳ мондааст, ба дараҷаи банданди тарақиёт расидааст. Оила мактаби аввалинест, ки инсон дар он тарбия мегирад, донишу малакаи рӯзгортанро аз худ мекунад, ҳамзистӣ бо атрофиёро меомӯзад, ҳамчунин фарзандон,

ки ҳамагӯза аз ин дабистон, ки омӯзгоронаш падару модар мебошад, таълим мегиранд. Аён аст, ки гузаштани хисти аввал барои бунёди рӯҳияи миллии фарзанд ин бошандагони оила, алаҳқусус падарону модарон мебошанд.

Хишти аввал сар

ниҳад меъморо қач,

То ба охир меравад деворо қач.

Дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи маориф" омадааст: "Волидайн вазифадоранд, ки барои сиҳати ҷисмонӣ ва равонии кӯдак пайваста ғамхорӣ кунанд, ўро ба мактаб омода ва барои инкишофи қобилиятҳои вай шароити зарурӣ муҳайё созанд, фарзандонро дар руҳияи башардӯстӣ, меҳнатдӯстӣ,

ҳисси наққорӣ, раҳмдилӣ, муносибати бозғиромона нисбат ба аҳли хонавода, забони модарӣ, адабиёту таърих, эҳтиром нисбат ба арзишҳои миллии, таърихи фарҳангии дигар халқҳо тарбия намоянд".

Дар даврони имрӯзӣ мо мутаассифона, баъзе аз оилаҳо ҳастанд, ки худро аз таълиму тарбияи фарзандон дур карда, ин масъулияти гаронро бар души омӯзгор вогузор менамоянд. Ҳоло он ки кӯдак хислат ва қобилияти эҷодкориву созандагаш дар оила равнақ мегирад. Муносибати калонсолони оила метавонад ба кӯдак таъсири мусбӣ ва манфӣ расонад, зеро хислату рафтор ва муносибати кӯдак аз оила маншаъ меги-

рад. Ҳар як оилаи тоҷик дорои хусусият, характер, самимият ва шеваи маҳсус дорад, ки онҳо дар воқеъ дар тафаккури кӯдак инъикос мегардад.

Мо дар ҷомеаи демократии ҳуқуқбунёд ва дунявӣ зиндагӣ дорем ва таълиму тарбияи ҳамаҷонибаи насли наврас мақсаду мароми асосии сиёсати пешгирифтаи давлату ҳукумат аст. Барои амалишавии ин мақсад дар назди давлату ҷомеа як қатор уҳдадорӣ вазифаҳо гузошта шуда, давлату ҳукумат барои расидан ба ин ҳадафи бисёр муҳим кӯшиш менамоянд.

Барои тарбияи фарзанд ба падару модарон тавсияи доданӣ ҳастем, ки асоси кори тарбияи фарзандонро тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи масъулияти падару модар дар тарбияи фарзанд" ба роҳ монанд, ки ин

иҷрои шартҳои зерин аз фойда холи нест.

Ҳисси илмдӯстиро дар дили кӯдакон афзун намудан ва фазаи фикронии онҳоро дар оянда густириши баҳшидан ва дар ин ҳада роҳнамоии дуруст намудани онҳо зарур аст.

Набояд фаромӯш кард, ки таълиму тарбия ҷузъи фарҳанги миллат буда, ҷавҳарест, ки ба воситаи он худӣ миллат пойдор ва ҷовидон мекунанд.

ҚАБУЛИ ҚОНУН "ДАР БОРАИ ТАНЗИМИ АНЪАНА ВА ЧАШНУ МАРОСИМҶО" БО ТАҒЙИРОТҶОИ НАВ

Парлумони Тоҷикистон рӯзи 23 август тағйиру иловаҳо ба Қонуни ҶТ "Дар бораи танзими анъана ва чашну маросимҷо"-ро қабул кард. Бар асоси ин тағйирот, забҳи чорво ва додани таом дар маърақаҳои азодорӣ комилан манъ шуда, тӯйи хатна аз ин ба баъд бидуни даъвати санъаткорон бояд доир шавад. Бо тӯйи дигар муштарак кардани хатнасӯр ҳам акнун манъ мешавад.

Маҷлиси намояндагон - маҷлиси поёнии парлумони Тоҷикистон рӯзи 23 август дар як иҷлосияи ғайриравбатӣ 11 тағйиру илова ба Қонун "Дар бораи танзими анъана ва чашну маросимҷо"-ро қабул кард. Ин тағйиру иловаҳо бо пешниҳоди Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баррасӣ шуданд.

Бар асоси тағйироти қабулшуда, аз ин ба баъд дар Тоҷикистон забҳи чорво ва додани таом дар тамоми маърақаҳои азодорӣ, бо шумули ҳафту чил ва сол манъ шуда, маросими тӯйи хатнаи кӯдакон бидуни даъвати санъаткорон баргузор карда мешавад.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон рӯзи 11-уми июл дар як ҷаласа ба муносибати 10-солагии қонуни мазкур хостори боз ҳам шадидтар кардани муқаррароти ин қонун шуд. Муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон чанде пеш дар як мулоқот бо мардум гуфт, ки баъди қабул шудани ин тағйирот мардум аллақай дар байни ду соли наздик ҳис хоҳанд кард, ки бо шарофати танзим зиндагиашон чӣ қадар беҳтар мешавад.

Раиси Шӯрои уламо Саидмукаррам Абдулқодирзода ба вакилон гуфт, ки ҳеҷ қадоме аз тағйироти пешниҳодшуда муҳолиф ба муқаррароти дини Исломи нест, балки баракс пеши роҳи хурофотро мегирад.

Ҷайзулло Баротзода, раиси Маркази исломшиносии Тоҷикистон дар шарҳи ин тағйирот ба вакилон гуфт, ки мардум бисёре аз маърақаҳоро иштибоҳан исломӣ фикр карда, анҷом медоданд.

Вакили парлумон Ҷаббор Аҳмедов изҳори умед кард, ки бо манъи бисёре аз ин маърақаҳо

акнун ба муҳочирати қорӣ рафтани шахрвандони Тоҷикистон қорӣ меёбад, чунки, онҳо асосан барои пӯшондани хароҷоти маърақаҳо ба мардикорӣ мегаранд. Бар асоси тағйироти қабулшуда ин маҳдудиятҳои нав қорӣ карда мешаванд:

КОМИЛАН МАНЪ КАРДА ШУД:

1. Маъракаи ақиқа;
2. Маъракаи "Ҳоҷизӣерат";
3. Маърақаҳои ноншиканон, модарталбон, падарталбон, чодарканон, муборакбодӣ, шаҳтоз (роҳбандон);
4. Даъвати санъаткорон ба тӯйи хатна;
5. Даъвати санъаткорон ва забҳи чорво дар маърақаҳои номгузорӣ, гаҳворабандон, чиллагузрезон, мӯйсаргирони тифл ва дигар маърақаҳои вобаста ба таваллуди кӯдак вобаста;
6. Забҳи чорво ва додани таом дар тамоми маросими дафну азодорӣ, аз ҷумла дар маросими "се", "чил" ва "сол" ва маросими алақай мамнӯи "оши сари тахта", "душанбеги", "ҷумъаги", "ҳафт", "бист" ва "шашмоҳаги".

МАҲДУД КАРДА ШУД:

1. Тӯйи хатна: фақат дар доираи оила ва бе даъвати санъаткорон. Тифли навзод бояд алақай то 20-рӯза шуданаш ва дар бе-мористон хатна карда шавад.
2. Номгузорӣ, гаҳворабандон, чиллагузрезон, мӯйсаргирони тифл ва дигар маърақаҳои вобаста ба таваллуди кӯдак: фақат дар доираи оила, бе даъвати санъаткорон ва забҳи чорво.
3. Маросими дафну азодорӣ ("се", "чил" ва "сол"): бе забҳи чорво ва бе додани таом.
4. Иди Рамазон ва Қурбон: оро-стани дастурхони маънавии хоксорона ва роҳнадодан ба исрофқорӣ ва зиёдаравӣ.

БА ҚОИ ИН ТАВСИЯ ДОДА МЕШАВАД:

1. Ба падару модарон ва дигар шахсони онҳоро ивазкунанда ҳуқуқи дода мешавад, ки аз маблағҳои сарфашуда то расидан ба синни балоғат дар бонқҳо ба номи писаронашон суратҳисобҳо кушоянд.
2. Ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки имконияти молиявӣ доранд, ҳуқуқи дода мешавад, ки бо риояи тартиби муқарраркардашуда ва

бо иштироки комиссияҳои доимии маҳаллӣ хатнасури хайриявии писарони бепарастор ва аз оилаҳои камбизоатро баргузор намоянд.

3. Падару модари домоду арӯс ва ё шахсони онҳоро ивазкунанда бо маслиҳати тарафайн метавонанд ба қоӣ додани оши тӯйи маблағи онро ҷиҳати беҳтар гардонидани шароити зиндагии навхонадорон сарф намоянд.

4. Хатна бошад бо розигии падару модар аз рӯзи таваллуди писар то рӯзи бистуми баъди таваллуд дар муассисаҳои тиббии дахлдор ба таври ройгон бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ гузаронида мешавад.

САЛОҲИЯТҶОИ НАВИ КОМИССИЯИ ТАНЗИМ:

1. Бо мақсади ба низом даровардани гузаронидани маросими дафну азодорӣ тартиби гузаронидани онҳоро мақоми ваколатдор муайян мекунад.
2. Соҳибони маърақаҳо бояд аз ин ба баъд мақоми ваколатдорро доир ба баргузории тӯи домодию аруси ва маросими азодорӣ хабардор кунанд.

ВАҚТИ БАРГУЗОРИИ МАЪРАҚАҶО

1. Тӯли маърақа: то 3 соат
2. Дар шаҳро: рӯзҳои истироҳат аз соати 8-00 то 22-00, рӯзҳои қорӣ аз 18-00 то 22-00
3. Дар шаҳраку деҳот: рӯзҳои истироҳат - аз 1 апрел то 31 октябр аз соати 6-00 то 22-00, аз 1 ноябр то 31 март аз соати 8-00 то 22-00. Рӯзҳои қорӣ аз соати 18-00 то 22-00.

МУҶОЗОТ

1. Аъзои Ҳукумат, раисони вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо, дигар шахсони мансабдори давлатӣ, хизматчиёни давлатӣ, судяҳо, кормандони мақомоти прокуратура, амният, қорҳои дохилӣ, назо-

рати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия, дигар кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, андоз, гумрук ва хизматчиёни ҳарбӣ барои вайрон кардани Қонуни танзим аз ҷониби онҳо ва фарзандонашон аз мансаб озод карда мешаванд.

2. Андозаи қарима нисбат ба шахсони мансабдор аз 250-270 нишондиҳанда барои ҳисобҳо, яъне аз 12500-13500 сомони то 500 нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё 25 ҳазор сомони баланд бардошта шудааст.

3. Нисбат ба шахсони ҳуқуқӣ низ андозаи қарима аз 500-520 нишондиҳанда барои ҳисобҳо, яъне 25-26 ҳазор то 700 нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё 35 ҳазор сомони баланд бардошта шудааст.

4. Барои содир намудани ҳамина кирдор аз ҷониби соҳибкорони инфиродӣ, ходимон ва уламои дин бошад, нисбат ба онҳо ба андозаи 700 нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё 35 ҳазор сомони қарима таъйин карда мешавад.

5. Барои дағалона ё тақроран вайрон намудани тартиби гузаронидани анъана ва чашну маросим низ қавобгари пешбинӣ гардида, ҳангоми содир намудани онҳо ба шахсони воқеӣ ба андозаи шашсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё 30 ҳазор сомони, ба шахсони мансабдор ба андозаи ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё 40 ҳазор сомони ва ба шахсони ҳуқуқӣ ба андозаи ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё 50 ҳазор сомони қарима таъйин карда мешавад.

6. Маъмурияти қаҳвахонаҳо, ошхонаҳо, тарабхона ва тӯйхонаҳо дар баробари соҳибони маърақа барои шумораи даъватшудагон ва вақти баргузории тӯи маърақаҳо масъул мегарданд.

"Анвори дониш"

ҶНИТ! ҶАР КИРО РОҶБАЛАД ХУД НОБИНО БУВАД...

Намоиши навбатие, ки пайравони Ҷизби мамнӯи наҳзати ислом ва гуруҳҳои дигар дар арафаи кушодашавии ҷаласаи солонаи САҲА баргузор карданд, аслан намоиши нав набуд. Ҷамон як муаллиф, як коргардон, як услуби суҳангӯӣ...

Ҷадаф, аз як қониб "ҳалол" кардани маблағҳои аз Аврупою Эрон ва кишварҳои дигар гирифта, аз ҷониби дигар ба пайравони дигари Ҷизб намоиш додани он ки "Мо ҳам ҳастем".

Аслан чунин намоишномаҳои ҶНИТ, ки ҳанӯз аз охири солҳои 80-уми асри гузашта оғоз ёфта буд, то ҳоло бе тағйир боқӣ мондааст. Ёд дошта бошед, дар аввалин гирдиҳамоиҳои муассисони Ҷизб гуруҳи мардуми аз сиёсату дин ва вазъи замони беҳабарро бо суҳанпардозӣ ва наваҳҳои сохта дар маркази Душанбе ҷамъ карда буданд. Ҷанӯз хуни касе нарахта, онҳо аз минбарҳо марсияҳои мекарданд: "Золимин, золимин, марг ба найрангтон, Хуни шаҳидони мо мечакад аз чангтон"...

Яъне аз оғоз нияти нопок доштанд. Ва имрӯз боз аз сари нав ин ҷирси нопок боло гирифта, мардумро ба ошӯбу фитна даъват мекунанд. Мисоли рӯшани он

маводест, ки рӯзи 28-уми август дар сомонаи расмӣ Ҷизби мамнӯи ҶНИТ бо номи "Иди Қурбон - рӯзи умумиллии нофармонӣ" нашр шуд. Касе, ки аз дини мубини Исломи оғоҳ аст, ба хубӣ медонад, ки Иди Қурбон иди ҳамбастагии ваҳдат ва муҳаббату оштӣст. Суҳанони Алим Шерзаманов, роҳбари бахши Ҷизби сотсиал демократии Тоҷикистон дар Бадахшон, ки даъват карда буд 1-уми сентябр рӯзи умумиллии нофармонӣ эълон гардад, ба манфиати худ истифода бурда, мардумро ба исёну ошӯб даъват кардани роҳбарони ҶНИТ дар рӯзи Иди Қурбон худ бозгӯи он аст, ки то чӣ андоза бадхоҳи мардуманд.

Бо ин баҳона мехоҳам боз се хатои дигари ҶНИТ-ро ошкор кунам, то мардум чеҳраи аслии муассисони онро бидонанд.

1. Истифодаи вожаи "ислом" дар номи Ҷизб ва ба ин восита суъистеъмом намудан аз номи дини мубини Ислам. Охириҳои солҳои 80 ва ибтидои солҳои 90-уми асри гузашта муассисону роҳбарони ҶНИТ тавонистанд бо истифода аз номи Ислам мардуми зиёдеро гумроҳ созанд ва ба майдон кашанд. Аксари мардум, ки

ташнаи озодии динӣ буданд, вале аз асли Ислам оғоҳии комили надоштанд, аз суҳанони сеҳрангези воизону ғазалхониҳои онҳо ба шӯр омада, мепиндоштанд, ки ҳомиёни дин эшонанд. Ҷарҷанд аксари уламои Ислам ба он иттифоқ карданд, ки дар Ислам ҳеҷ Ҷизбе нест, аммо ин пеши роҳи пайравони ҶНИТ-ро надошт. Ва яке аз сабабгори асосии оғози ҷанги шахрвандӣ низ онҳо шуданд. Солҳои баъди роҳбарони ҶНИТ чанд одатҳои нав қорӣ карданд, ки онҳоро навгонӣ ё бидъат меноманд. Масалан, "тӯйи исломӣ". Зоҳиран чунин одату маъ-

рақаҳо гӯё ба нафъи Ислам аст, аммо агар амиқ назар афканед, онҳо мардумро ба тафриқа андохта, аз бунёди аслии дин дур мекунад. Зеро ягон пешвоёни дин то кунун истилоҳи "тӯйи исломӣ"-ро истифода набурдаанд.

2. Аз Тоҷикистон буридану Эронро пуштибону сарпараст гирифтани он. Афсӯс, ки роҳбарони ин Ҷизб ону намаки хӯрдаи худро фаромӯш карда, хешро ба оғуши оғоёни эронӣ партофтанд. Гумон карданду гумондоранд, ки ин оғоён ҳамеша онҳоро муттақо хоҳанд гашту барояшон "милён-милён" доллар медиҳанд. Аммо ғофил аз

онанд, ки агар рӯзе андаке аз фармони эшон сарпеч карданд, он пулҳо заҳри баданашон хоҳанд шуд. Воқеаҳои Шарқи Наздик нишон медиҳад, ки Эрон барои пиёда кардани нақшаҳои худ тамоми роҳу усулҳоро истифода мебарад ва "нонхӯрдагони ин даргоҳ" дар сурати ба ҳадафҳои худ муваффақ нашудан ҳеҷ кучо ғурехта халос шуда наметавонанд.

3. Хатои аз ҳама бузурги муассисону роҳбарони ҶНИТ раҳгум задани ҳазорҳо қавонони тоҷик аст. Ба касе пӯшида нест, ки дар давоми ду даҳсолаи охир танҳо дар Истаравшану Ашт, Хуҷанд ва минтақаҳои дигар садҳо қавонон аз мазҳаби худ даст кашида, ташайӯро пазирфтанд, яъне шиъа шуданд. Боз садҳо қавони дигар, ки кӯркӯрона пайрави ин Ҷизб шуда буданд, алҳол гурезаву саргардонанд, то ҳанӯз дарк накардаанд, ки барои чӣ мубориза бурданд. Ҷарҷанд баъзе аз онҳо аз кардаи худ пушаймонанд, наметавонанд ба Ватан баргашта, ба ғаму шодии пайвандони худ шарик шаванд.

Хулоса, роҳе ки роҳбарону пайравони ҶНИТ гирифтаанд, роҳи дуруст нест, ки ба мақсуд барад, балки роҳи роҳгумзадагон аст. Ва ҳар киро, ки роҳбаллад худ нобино бувад, оқибат он роҳ ба ҷар хоҳад кашид...

Низора ФОТЕХҶҲҶ,
таҳлилгар

Nilufar SAIDOVA,
номзади илмҳои педагогӣ, сардори шӯъбаи
идоракунии назорати сифати таълим

Дини мубини Ислмо, ки саршор аз озодагиву покнатинатӣ, дӯстдоштану эҳтиром кардан, обод кардану дасти ҳам бигирифтани ва дигар амалҳои хайро ба ҷамъи мусулмин таълим медиҳад. Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар боромадҳои пурмухтавои худ пуштибонӣ аз сиёсат, дину мазҳаби мо суҳанронӣ намуда, қайд мекунанд, ки "...**Дар ислом, бахусус мазҳаби ҳанафӣ инсофу адолат ва сулҳу амният ҷойгоҳи бисёр олии дошта, ҳар як фарди мусулмонро ҳидоят менамояд, ки зиндагии муносибу арзандор пеша намояд, бо эҳсонкориву хайрхоҳӣ умр ба сар барад, росткору ростқавл, ҳимматбаланду кушодадил бошад ва дар баробари ин, худро аз ҳама гуна аъмоли зишт зараровар, зулму ситам, озору шиканҷа, хушунату зӯроварӣ ва қатлу гораг дар қанор гирад ва ин амалҳои носавобро маҳкум намояд**".

Дар давоми асрҳои миёна ҳадафи стратегиҳои дини мубини ислом ва умуман рисолати ҷавҳари он иборат аз "**муттаҳид намудан**", "**бо ҳам овардан**" ва "**бо ҳамдигар мушфику ғамхор намудани қавму миллатҳо**" муаррифӣ мегардид, на тафриқа ва на ҷудоандозӣ. Чунон ки дар Қуръони карим омадааст: "...**ва бо якдигар низоъ макунед, ки (дар ин сурат) бузидил шавед; ва давлату қуввати шумо биравад; ва шикобӣ варзед!**" (Анфол 46). Худи ҳамин оятҳои зикршуда далолат ба он мекунанд, ки ҳақ як гурӯҳи одамону ҳуқуқи маънавии онро надорад, ки бо таъсис додани гурӯҳи сиёсӣ ва истифода намудани арзишҳои диниву мазҳабӣ боиси ранҷу машаққати аҳолии бегуноҳ гарданд.

Мутаассифона, барои расидан ба мақсадҳои нопоку ғаразнокӣ ин гурӯҳи ифротгароён ба нафарони

бешумор зиён мерасонанд. Онҳо мекоҳанд, ки ин қошоқи умумии мо тоҷикон-Тоҷикистони азизамон гирифтори нооромӣ бошад. Аз дин истифодаи ғаразнок бурданро, ҳанӯз Абулқосим Фирдавсий ҳазор сол пеш дар "Шоҳнома"-и безавол нигошта буд:

*Зиёни қасон аз нах суди хеи,
Бичӯяндӯ дин андароранд пеи.*

Ислмо шакли махсуси ҷаҳонбинии тавҳидиест, ки дар тӯли таърих нерӯҳои муайяни сиёсӣ онро ба ҳадафҳои хеш истифода бурда бошанд ҳам, худӣ он ҳамчунон

ба бор наовардааст. Бехуда нест, ки дар Қуръони карим борҳо ва такрор ба такрор таъкид гашта, ки ба гурӯҳу ҳизбҳо ҷудокунии пайравони як дин боиси оқибатҳои нохуш мегардад. Масалан, дар яке аз оятҳои ин китоби муқаддас омадааст, ки "...**Аз мушрикони мабошед аз онон, ки дини худро пароканда сохтанд ва гурӯҳ-гурӯҳ шуданд; ҳар гурӯҳ бо он чи назди ўст, хурсанд аст!**" (Рум,31).

Таърих гувоҳ аст, ки баробари ба саҳнаи таърих ворид шудан ва ё тарҳрезӣ шудани фирқаю ҷара-

ТААССУБИ ДИНИ - МОНЕАИ ПЕШРАФТИ ҶОМЕА

поку беолоиш боқӣ мондааст. Ба арсаи сиёсат баровардани ислом бо истифода аз боварӣ ва эҳтиромӣ бузурги мардум ба манфиатҳо ва ғаразҳои сиёсӣ ҳамеша ва дар ҳама давру замону сабаби номунтазам гаштани вазъи иҷтимоӣ-сиёсӣ гашта буд, аммо ба нархи чони кӣ ва манфиати кӣ?

Лозим ба ёдоварист, ки ислом ҳамеша ва дар ҳама давру замон нерӯи бузурге дар ниҳоди хеш дошт, ки он метавонист ва имкон ҳам дошт, ки тавассути давлат ба тавҳид ба сифати идеологияи муттаҳидкунандаи мардуми кишвар баҳри созидагӣ ва бақои пойдоории мусолеҳаи мардуми кишвар, рушду инкишофи он дар самтҳои гуногуни иқтисодӣ истифода барад ва ҳанӯз ҳам шояд дер нашуда бошад. Дар таърих ва фарҳанги миллии тоҷикон, бахусус аз давлатдорӣи шоҳаншоҳӣи асосиҳои Каёнӣён, Ҷаҳонанишиҳо, Кушонӣён, Сосониён ва Сомониён хуб мушоҳида кардан мумкин аст, ки шоҳаншоҳони бузурги ориёӣ чӣ гуна динро дар хизмати давлат ва ҳукуматҳои замон қарор доданд ва бад-ин восита тавонистанд аз сесада то панҷсад сол ҳукумат карданд. Чунон ки Фирдавсии бузурвор фармудааст:

*Чунон дину давлат ба якдигаранд,
Тӯ, гӯӣ, ки дар зери як чодаранд.
На бетахти шоҳӣ бувад, дин ба ҷой,
На бе дин бувад шаҳриёрӣ ба ҷой.*

Мушоҳидаҳои нишон доданд, ки ба ҳизбҳо тақсим кардани мардуми мусулмон дар ҳама давру замон ҳамеша натиҷаи манфӣ ба бор оварда, то ҳанӯз самари хубе ба ғайр аз харобиву қатлу куштор

ёнҳои исломӣ ҳаводорони онҳо худро мусалмонони воқеӣ шуморида, бо гумони густириш додани равиҳои худ, нақшаҳои пинҳонӣ хоҷагони худро амалӣ мекарданд. Имрӯз низ ин хатоӣ таърихӣ маротибаҳои зиёд аст, ки такрор мешавад ва мусалмонони зиёде аз ҷониби ин гурӯҳҳои зархарид азият мекашанд. Ҳаракат ва ё гурӯҳи бо ном "Давлати исломӣ" низ имрӯзҳо ба хотири ҷорӣ намудани "Исломи ноб" зери шиори "Ғазавот" - "Ҷанги муқаддас барои дин" мусалмонони зиёдеро, ки пайрави дигар мазҳабу фирқаҳо ҳастанд, аз ҳаёт маҳрум намуда истодаанд. Ҳол он ки шартҳои оддитарини ғазавоти исломӣ зарар нарасонидан ба заминҳои кишт, дарахтон ва таҷовуз накардан ба амволи мардум, қатли мардумони бе яроқ ва осоишта ва занону кӯдакон ба шумор меравад.

Яке аз сарчашмаҳои мӯътамади мазҳаби ҳанафӣ "Ас-саводу-лаъзам"-и Ҳакими Самарқандӣ, ки дар асри Сомониён бо супориши Исмоили Сомонӣ барои идора намудани фазои динӣ давлати Сомониён навишта шудааст, чунин омадааст, ки "**Ҳеҷ касро аз аҳли қибла кофир махонед, ба гуноҳ**".

Мувофиқи мазҳаби таҳаммулпазири Имоми Аъзам нафаре, ки аҳли қибла аст, новобаста равию ҷараёни он ўро кофир шуморидан номумкин ва хуни ўро рехтан қатъиян норавост. Чунин амалҳои зиште, ки пайравони бо ном "Давлати исломӣ" анҷом дода истодаанд, дар тӯли таърих аз ҷониби ягон нафар мусалмон ва ё дав-

лати исломие содир нашудааст. Дуруст аст, ки ин амалҳои ифротгароёна ва даҳшатафкани онҳо ро Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар яке аз баромадҳоиашон "**Имрӯз терроризм ва экстремизм ҳамчун вабои аср ба амнияти ҷаҳон ва ҳар як сокини сайёра таҳдид карда, барои башариат хатарӣ на камтар аз силоҳи ядроиро ба миён овардааст**" унвон доданд ва таъкид намуданд, "**терроризм сарҳад, миллат ва мазҳаб надорад**".

Ҳадиси Паёмбари Акрам Муҳаммад (с) "Мусулмон касест, ки мусулмонон аз дасту забони ӯ солим бимонанд" ва ҳадиси дигаре, ки "**Ҳар кадоме шумо то он чиро, ки ба худ раво мебинад, барои бародараш раво набинад, ҳанӯз имон наовардааст**" аз он далолат мекунанд, ки ҳатто мусалмон аз дасту забони мусалмон набояд озор бинад. Пас, чӣ гуна метавон иҷоза дод, ки гурӯҳи махсусе аз мусулмонон номи исломро барои ба ҳадафҳои сиёсӣ хеш ва хоҷагони худ расидан истифода баранд.

Мусаллам аст, ки ҳарчанд мардумони форсу тоҷик дар оғози давраи исломӣ аз нигоҳи сиёсӣ аз араб мағлуб шуда бошанд ҳам, дар майдони илму дин нисбат ба араб афзалияти хешро нигоҳ дошта, аз ҳамин роҳ на танҳо фарҳангу давлатдорӣи миллиашонро аз нав эҳё карда, фарҳанги оламшумули миллии худро эҷод намуданд, балки исломро дар давраи авҷи низоъҳои сиёсӣ мазҳабӣ аз харобашавӣ наҷот

дода, дар ташаккули тамаддуни исломӣ саҳми арзанда гузоштанд. Имоми Аъзам мактаби аҳкоми фикҳиро дар пояи ақлгарой ва таҳаммулпазирӣ эҷод намуд, ки аз тариқи он ислом дар бисёр кишварҳо густириш ёфт ва он голибтарин мазҳаб дар ҷаҳони ислом ба ҳисоб рафта, дар Хуросону Мовароуннаҳр хусусияти миллии касб кардааст.

Мазҳаби суннатии мардуми тоҷик-мазҳаби ҳанафӣ аз ҳар гуна ифроту тафритҳо ва тундгароӣҳо дур аст ва зуҳуру фаъолгардии гурӯҳу ҳаракатҳои тундгаро гувоҳ аз бегона будани онҳо ба халқу миллати мо мебошанд. Дар чунин сурат ҳизби сиёсӣ диние, ки манфиатҳои миллии тоҷикро дар раванди тезутунди ҷаҳонишавӣ ҳимоят карда наметавонад, барои инкишофи тафаккури солими исломии сокинони он монеа эҷод мекунанд ва дар оянда бо зоҳир намудани чунин аломатҳои зикршуда метавонад дар ташаккули миллати тоҷик хатар эҷод намояд.

Ба андешаи мо пешгирӣ кардан аз терроризм ва ифротгароӣ яке аз вазифаҳои муҳими мақомҳои дахлдори давлатӣ, мо аҳли зиё-омӯзгорон, ҷавонони баору номуси миллат ва ниҳоят вазифаи ҳар як шаҳрванди Тоҷикистон аст. Равандҳои муосири сайёра ва вазъи минтақа хушдор медиҳанд, ки мо ҳаргиз зиракии сиёсиро аз даст надидем ва барои ҳимояи амният, ваҳдати миллии, сулҳу субот ва оромӣ осудагии кишвари маҳбубамон ҳамеша омода бошем.

THE ROLE OF YOUTH IN OUR SOCIETY

First of all I would like to tell few words about the role of youth in our society. As far as we know youth play big and main role in our country. The country is not able to develop without gifted youth and youth are the future of the country and nationality too. Youth of Tajikistan organize the main part of our population. Nowadays our country needs well educated youth.

As the youth are invaluable wealth of nowadays society of Tajikistan, we want from the leader of Tajikistan to provide collected condition to them.

Actually youth is probably the best time of young life, because being young means romance, love, new discoveries and so on but it also the most difficult time because you have to make some very important decisions, which will influence all your future life. Youth are power of creator and founder of our country try to hoist the flag of our country in the worlds arena.

It is necessary to notice that youth have to act well and support a way of healthy life. "As the leader of nation Mr. Emomali Rahmon usually notices: "Youth are the power of creator and founder", "Youth are the

future of nationality".

And such phrases are our slogan. Of course youth will always be worthy these names on that time when before all they satisfied from self knowledge and notional self consciousness and respect them.

In our beautiful and charming country every the the 23-rd of May is marked as the day of youth.

The leader of our country dear Emomali Rahmon every year tries to have a talk with active youth to encourage them and always lectures them on morals like a father.

We have to respect our last generations lectures and admonitions.

If all youth lean upon to our forefathers, anybody can scatter us.

A clever youth can be instructive to others with his model behavior.

Our President always expresses the youth must be well educated and should know two or more foreign languages and modern technology as well.

By the way, our president tries to provide all kind of opportunity for youth and he always supports them indeed. So actually we have all chances in our country to improve

our knowledge and gain our experiences well. We have got quota of President, Internet in all corners of our country, many libraries, electronic libraries which are full of various books. There are all kind of Universities, Institutes, colleges and other educational centers in Tajikistan where we can enter and continue our education and get invaluable professions.

Particularly the fate of our country is in youth's hand and they must bear responsibility and can share for developing our naveland. As all know there are no any countries which can be developed without branch of education and experienced experts.

Fortunately we are happy that there are a great number of well-educated youth who the leader of country relies upon them.

It should be mentioned that the founder of Peace and national Unity-leader of nation, President of the Republic of Tajikistan Emomali Rahmon has declared 2017 "year of youth".

2017 was announced the year of youth in Tajikistan. Announcing

current year as the year of youth during the annual Address Head of the State of Republic is a big support for youth of the country in order to improve their knowledge in all spheres, improve their activities in daily life of present society.

The youth have to provide active participation in the country socio-political, economic and cultural life solve their social problems and protect their rights for effective realization of the relevant state program on youth policy, increase state care for young generation and appraise their contributions science, education, economy, culture, state administration and other fields.

Nowadays students of higher educational Institutions are trying in this direction purposeful to complete the initiative of the leader of nation Emomali rahmon. For example in last century the youth had not such chances and opportunities that have been available with the support Government of the Republic of Tajikistan. In this regard we can remind from the establishment of the magnificent building, the "kulob State University named Abuabduhlo Rudaki" it is the in the region. It has all conditions, including electronic reading room that was connected to high speed internet, free short training courses on

learning foreign languages, such as Chinese, Russian, English and others.

Emomali Rahmon called on local youth to participate more actively in social and political affairs and development of new innovative projects.

"We reportedly called on youth not to join terrorist and extremist organization and pay more attention to the study of sciences and their spiritual and physical development".

Address by the Founder of peace and National Unity-leader of Nation, President of the Republic of Tajikistan Emomali rahmon majlisi oli, December 22, 2016.

At the conclusion I should like to thank god that we live in clear sky of Tajikistan and we have freedom, independence and I am sure the future of our country is bright.

Nilufar SAIDOVA,
the assistant of english department

АНДАР ШИНОХТИ МАНСУРИ ХАЛЛОЧ

Ёд кунед Маро, то ёд кунам шуморо, шукри Маро созед ва куфрони неъматам масозед. (Қуръони Маҷид, сураи "Бақара", ояти 152).

Анқариб 1200 сол аст, ки аҳли илму адаби Шарқу Ғарб Мансури Ҳаллоҷро мешиносанд ва ўро ба неки ёд мекунанд.

*Ҳаргиз намирад он ки диллаи
зинда шуд ба ишқ,
Сабт аст дар ҷаридаи
олам давоми мо.*

Шубҳае нест, ки Шамсуддин Муҳаммад Ҳофизи Шерозӣ, ин байти ҷовидонаи худро бо дар назардошти ишқи Ҳаллоҷ эҷод карда бошад. Касе, ки бо ишқ зиндагӣ кардааст ва дили ўро дар баробари хун, ишқ дармон бахшидааст, ў нахоҳад мурд, ў ҷамеша зинда аст, ўро пайваста ёд мекунанд, ў бояд ёд шавад. Аз зиндагӣ ва фочеаи ба сари ў омада ин қадар ёд кардаанд, ки ҳеҷ қадам каси дигарро. Ўро на мардуми аввом, балки бузургон ёд кардаанд. Муҳаммад Иқбол ўро чунин ёд намудааст:

*Марди озод, ки донад хубу зишт,
Менагуҷад рӯҳи ӯ андар биҳишт.*

Акнун чанд сатре дар бораи вожаю ибора ва таркибҳое, ки дар ҳолномаи Мансури Ҳаллоҷ омадаанд ва аз назари мо, бидуни донишони онҳо шиносон ба Мансури Ҳаллоҷ ғайриимкон аст. Донишони онҳо барои ҳаводорони тасаввуф, донишҷӯён ва муаллимони таърихи адабиёт аз манфиат ҳолӣ нахоҳад буд.

Тибқи маълумоти сарчашмаҳо Мансури Ҳаллоҷ соли 244 ҳиҷрии қамарӣ (858 мелодӣ) дар Байзо ном шаҳри Эрон ба дунё омада, соли 309 ҳиҷрии қамарӣ (922 мелодӣ) ба дор кашиди шудааст.

Орифи бузург, дар олами тасаввуф, адабиёт ва таърих бо номи Мансури Ҳаллоҷ маъруф мебошад ва ўро бо номи падар Мансур ва аз рӯи касби падарӣ Ҳаллоҷ гуфтаанд. Номи аслиаш Ҳусайн будааст. Падари Мансури Ҳаллоҷ эронист. Аҳли хонаводаи онҳо дар ибтидо аз дини зардуштӣ ва баъд аз дини ислом пайравӣ кардаанд. Аксари ҳаллоҷшиносон дар ақидаи онанд, ки Ҳусайн маҳз бо сабаби аз хурдӣ дар миёни араб зиндагӣ кардан, забони модарии худ - форсӣ-тоҷикиро фаромӯш кардааст ва ҷарчӣ ки ў гуфтааст эҷод кардааст ба забони арабӣ будааст. То ҳанӯз ба қуллӣ равшан нест, ки девони ашъори форсиеро, ки як ғурӯҳ донишмандон "ба ў нисбат додаанд ва дигарон аз ў нест", - меғӯянд, дар воқеъ аз онӣ ўст, ё аз каси дигар. Ё "Ҳаллоҷ дар шаҳри Восит ба камол расида, Саҳл бинни Абдуллоҳи Тастариро (ваф. 283 ҳиҷрии қамарӣ 897 мелодӣ) роҳбари маънавии худ интихоб мекунанд, навиштааст Саид Нафисӣ дар рисолааш "Таърихи назм ва наср дар Эрон", "Арбаъини калимуллоҳ" ва ба мисли Мӯсо чилла нишастаро аз ў омӯхтааст. Ў дар синни 20-солагӣ Тастарро тарк карда, ба шаҳри Басра (Мадина) меояд. Дар хонақоҳи Уббодон аз дасти Абӯ Усмон Амруи Маккӣ хирқаи тасаввуф меӯшад ва ба зуддӣ ба дараҷаи пири тариқат мерасад.

Ҳаллоҷ бо духтари шайх Абӯ Яъқуб Ақтаъи Басрӣ издивоҷ мекунанд. Аз ў соҳиби чаҳор фарзанд мешавад. Чанде дар маҳалли Тамими Басра сокин шуда, равиши зоҳидона пеша мекунанд. Ў фароизи шариатро пурра анҷом меод, то лаҳзаи охири зиндагӣ ба мазҳаби аҳли суннат пойдор будааст.

Рӯза мегирифт, ибодат мекард, Худо ва Расули Ўро пайваста ёд менамуд.

Донишманди Эронӣ Муртазо Мутаҳҳарӣ дар шахсияти ў чунин нигоштааст: **"Ҳусайн ибни Мансури Ҳаллоҷ аслан аз аҳли Байзо, аз тавобеи Шероз аст, вале дар Ироқ рушду нумӯъ ёфтааст. Ҳаллоҷ аз қанҷолитари орифони давраи исломӣ аст"**.

Аксари сарчашмаҳо зикр кардаанд, ки Ҳаллоҷ ба олами ислом ва тасаввуф бо шӯро ҳаҷрон ворид шуда, бо ҳамаи шӯро ҳайҷон онро тарк гуфтааст. Ўро дар зиндагӣ муҳолифону мувофиқони зиёде пайгирӣ намудаанд. Аз ин ҷост, ки бештари андешаҳо дар борааш мухталифу печ дар печанд.

Ҳаллоҷ ба мафҳуми "Маҳв гаштан дар раҳи "Ваҳдати вучуд" маънии дигар ворид намуд ва аҳли замона ақидаи ўро ба ҳар навъ: бо ҳуҷулу иттиҳод ва мардудӣ таъбир кардаанд.

Донишманди тоҷик Маҳмадқул Ҳазратқулов дар бораи Ҳаллоҷ менависад: "Ҳусайн ибни Мансур дар ҳаволии Шероз таваллуд шудааст. Дар ҷавонӣ ба зухду риёзат шавқу алоқаи фавқулода дошт. Дар аввал муриди Саҳли Тустарӣ буд ва ҳамроҳи устодаш ба Басра омада аз дасти Умари Маккӣ ва Чунайди Наховандӣ хирқаи дарवेशӣ меӯшад. Баъд мусофират кард ва дар мулки Форсу Ҳинд ва Чин мазҳабҳои гуногунро омӯхт ва даъвои ҳуҷулу иттиҳод кард. Амалу андешаҳои ў ба аҳли зоҳир писанд наомад ва дастгоҳи хилофат ба Ҳаллоҷ бадгумон шуд. Иртиботи ў бо қарматиҳо ва аҳли шиа вазири хилофатро, ки дар он рӯзгор пайравӣ мазҳаби сунна буданд, ба изтироб оварда буд. Ҳаллоҷ ба Ҳузистон гурехт, вале баъди се сол ўро ба маҳкама кашиданд. Мувофиқи маълумоти маъхазҳо ў 8 сол дар зиндон нишастааст ва гуноҳаш танҳо "Аналҳақ" гуфтани ў будааст, ки онро ба даъвои "Худой" доштани Ҳаллоҷ таъбиру тафсир намудаанд.

Дигар гуноҳҳое, ки ба ў нисбат додаанд баҳонаи маҳз аст... Аввал ўро тозиёна заданд, баъд ба пой дор бурда дасту пояшро қатъ карданд, сарашро бурида часадашро оташ заданд, хокитарашро ба Даҷла андохтанд ва он хокитар дар болои оби дарё гӯё дар шакли "Аналҳақ" навиштаеро мемондааст."

Фаридиддини Аттор Мансури Ҳаллоҷро нуқтаи олии инкишофи афкори тасаввуфӣ медонад. Аксари ҳақимон аз қабиле Абӯсулаймони Мантиқӣ, Абӯҳайёи Тавҳидӣ, Абӯалии Дайлами тозагии ақидаҳои ирфонии Мансури Ҳаллоҷро дар осорашон овардаанд. Роҷеъ ба таълимо-

ти Ҳаллоҷ баъди маргаш низ байни мутасаввифон ақидаҳои гуногун ба вучуд омадааст. Бисёриҳо ўро пайрави таълимоти "Ваҳдати вучуд" ҳисобиданд.

Бино ба маълумоти маъхазҳо Ҷалолиддини Румӣ баъди ў, Алоуддавла Симнонӣ, Алии Ҳамадонӣ, Маҳмуди Ҷаҳонӣён, Аҳмади Сарӣ ва Абдулкодири Бедил муътақиданд, ки Ҳаллоҷ дар таълимоташ "Ваҳдати вучуд"-ро қойл аст. Вале қисми дигар, ишқи илоҳии ў "Аналҳақ"-ро мавриди баррасӣ қарор дода, боз ҳам тақвият додаанд. Масалан, Малоно Ҷалолиддини Балхӣ гуфтааст:

*Онон, ки тарафдори
Худоед, Худоед,
Берун зи шумо нест,
шумоед, шумоед.
Зотеду сифотеду гаҳ
аршаду гаҳе фарш,
Дар айни бақоёду муназзах
зи фаноёд.*

Чунайди Бағдодӣ, ки яке аз хайрхоҳонаш буд, қанҷолу ситезаи устои Ҳаллоҷ Амруи Маккӣ ва падарарӯсаи Ақтаи Басриро дар назар дошта, Ҳаллоҷро пайваста таъкид мекард, ки ба кори онҳо даҳолат накунад, сабр дошта бошад. Вале Ҳаллоҷ аз ин қанҷолу небасомониҳо, хусусан, муноқишаҳои мазҳаби мусалмонон дар бораи исломи асл ва бологирии мазҳаби шиаву суннӣ аз яқдигар дилтанг шуда буд. Ў роҳи Макка - ҳаҷро пеш мегирад. Мақсад меғузорад, ки солеро дар Макка бо сукуту рӯза ва ҳаҷи умра бигзаронад, то ки аз асрори Ҳақ хубтар огоҳ гардад.

Дар таърихи адабиёт зиндагинома ва осори ин сӯфии маъруф вожа, ибора ва таркибҳое истифода шудаанд, ки бо вучуди серистеъмоли мафҳуми мазмуни онҳо на ба ҳамаи хонандагон равшан аст. Аз ин рӯ, мо тасмим гирифтём, ки оид ба чанде аз онҳо тавзеҳоти мухтасаре биёрем ва дар зимни ин тавзеҳот, хонандаи арҷманди ҳешро бо паҳлуҳои гуногуни зиндагӣ, ақидаву назари сӯфиянаи ў, андешаҳои орифию орифонааш ва назари шахсии ин орифи беҳамто, ки ҳар як сухани иншонамудааш маъруфи дунёи тасаввуф гардидааст, шинос намоем.

Барот ЛАТИФОВ,
номзади илмҳои филологӣ,
доценти кафедраи забони тоҷикӣ ва
методикаи таълими он

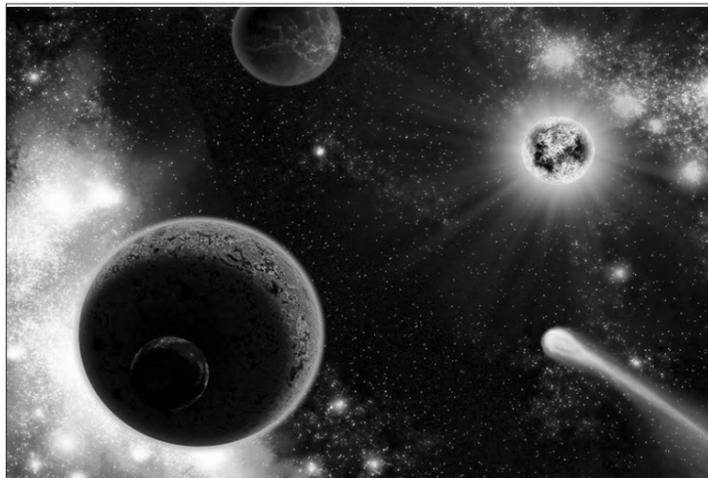
Диловар ҚУРБОНОВ,
муаллими калони кафедраи физикаи
умумӣ ва назариявӣ

АЗ ТАЪРИХИ КАЙҲОН

Нахустин корҳои амалии омӯзиши кайҳон аз 4 октябри соли 1957 оғоз мешавад, ки дар ин сол радифи маснуи Замин ба кайҳон бароварда шуд. Соли 1959 бо ёрии ин таҷҳизотҳои организмҳои зинда, аз ҷумла вафодор ба номи "Лайка" ба кайҳон сар дода шуд. Баъди беозор ва сиҳату саломат ба Замин баргаштани "Лайка", боварӣ ҳосил шуд, ки инсон ҳам метавонад ба кайҳон парвоз намояд.

Инак 12 апрели соли 1961 бори аввал дар киштии кайҳонии "Восток" шаҳрванди Иттифоқи Шуравӣ Юрий Алексеевич Гагарин ба кайҳон парвоз кард.

18 март соли 1965 лётчик - кайҳоннаварди СССР А. А. Леонов бори аввал аз киштии кайҳонии "Восход-2" ба фазои кушоди кайҳон баромад.

3 феввали соли 1966 дастгоҳи кайҳонии автомати байнисаёравии Шуравӣ (АМС) "Луна - 9" дар сатҳи Моҳ нишастӣ нарма намуда, аз он ҷо ба Замин тариқи телевизион, шакли сатҳи Моҳро фиристонд.

21 июли соли 1969 кайҳоннавардони америкӣ Н.Амстронг ва Э. Олдрин аз хучраи киштии кайҳонӣ ба сатҳи Моҳ баромада, аз он ҷо ҳар гуна ҷинсҳои сатҳи онро гирифта барои татқиқот ба Замин оварданд. Ин аввалин қоидаҳои инсоният дар сатҳи Моҳ мебошад.

24 сентябри соли 1970 дастгоҳи кайҳонии байнисаёравии автомати "Луна-16" бори аввал нишастӣ автоматӣ дар сатҳи Моҳ иҷро намуда ва ба воситаи дастгоҳи маҳсули нармкунӣ аз сатҳи он намунаи ҷинсҳои онро ба Замин расонид.

19 апрели соли 1971 ба мадори Замин радифи сунъии Замин бори аввал қариб 2 ҳазор асбобҳои гуногуни татқиқотӣ, ки муддати истифодааш дарозмуҳлат бароварда шуда ва 7-июни соли 1971 ба ин дастгоҳи кайҳонӣ киштии кайҳонии "Союз-11" дар ҳайати кайҳоннавардон Г.Т. Доброволский, В.Н. Волков, В.И. Пасаева пайваст шуд. Дар муддати 23 шабонарӯзе, ки дар ин дастгоҳи кайҳонӣ буданд татқиқотҳои гуногуни илмӣ бисёр гузарониданд.

2 декабри соли 1971 дастгоҳи кайҳонии автомати байнисаёравии Шуравӣ "Марс-3" бори аввал дар сатҳи Мирих нишаста ба Замин маълумотҳои барои илм заруриро расонид.

Моҳи июли соли 1975 киштиҳои кайҳонии Шуравӣ ва америкӣ "Союз-Аполлон" ба кайҳон баромада ба яқдигар пайваст шуданд.

Дар ин самт боз дигар корҳои назарраси илмӣ карда шудааст. Кайҳон айнаи замон дар ҳамаи соҳаҳои гуногуни хоҷагидорӣ ба манфиати халқ хизмат карда истодааст. Аз он ҷумла, дар хизмати алоқа, бодухавосанҷӣ, баҳрнавардӣ, муайян намудани қонҳои канданиҳои фойданок, хокшиносӣ, харитасозӣ ва ғайраҳо.

Тамоми давлатҳо таҳти роҳбарии Созмони Милали Муттаҳид созишнома қабул карданд, ки кайҳонро барои корҳои осоишта истифода намоянд.

НАШЪАМАНДӢ ВА ОҚИБАТӢОН НОХУШИ ОН

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҳар як барномаи худ қайд менамоянд, ки "Имрӯз қишри ҷавонони мамлакат ҳамчун сипари боеътимоди Ватан дар ҳифзи арзишҳои миллӣ шинохта мешаванд".

Бояд қайд намуд, ки дар ҳоли ҳозир 70%-и аҳолии моро ҷавонони синашон аз 14 то 30 сола ташкил медиҳад.

Имрӯзҳо бархе аз ҷавонон кӯшиш ба харҷ медиҳанд, ки Тоҷикистонро ба яке аз кишварҳои тараққиқардаи ҷомеаи ҷаҳонӣ табдил диҳанд ва сазовори он ҳама ғамхорию дастгириҳои падаронаи Пешвои миллат бошанд, вале дар навбати дигар қисме аз ҷавонон ба қадри ин ҳама ғамхориҳои падаронаи Пешвои миллат, сулҳу субот, ободию оромии кишвари маҳбубамон нарасида ба кирдорҳои баду ношо-ям аз қабилӣ шомил шудан ба гуруҳҳои ифротгарой, терроризм, экстремизм, дуздию майнӯшӣ ва нашъамандӣ даст зада, ҷомеаи моро доғдор месозанд.

Нашъамандӣ кирдори ношоҷамии инсонӣ буда, инсонро аз ақл берун карда ӯро ба ҳайвон мубадал мегардонад ва оҳиста-оҳиста аз ҳаёт маҳрум месозад.

Нашъа ба гуруҳи моддаҳои наркотикӣ мансуб аст ва чанд намуди моддаҳои наркотикӣ ба монанди: героин, морфин, кодин, какаин, марихуана, амфетамин, экстаз ва ғайра мавҷуд аст.

Моддаҳои наркотикӣ ба рӯҳияи инсон, хусусан ҷавонон таъсири бади психологӣ расонда, инсонро аз ҳаёт маҳрум месозад. Олимони соҳаи тиб ибтот карданд, ки ба таркиби наркотикҳо моддаҳои дохил мешаванд, ки онҳо ба системаи асаб таъсири манфӣ расонда, вазъу кайфияти одамро дигаргун месозад.

Ашхосе, ки маводи нашъаовар истеъмол мекунад, ҷисму рӯҳиаш оҳиста - оҳиста мутеи ин маводи захривар мегардад ва дар охир ба бемории СПИД гирифта мешаванд.

СПИД - ин аломати ғайриасли норасоии имунитети инсонӣ мебошад. Ин касалии хатарноку марговар дар солҳои 80-уми қарни ХХ ба вучуд омадааст. Мувофиқи тадқиқоти олимон ҳар сол аз ин беморӣ қариб 2,5 миллион нафар одамони рӯи дунё ба ҳалокат мерасанд.

Аз рӯи маълумоти Вазорати нигоҳдории тандурусти кишварамон (соли 2002) дар ҷумҳурии мо зиёда аз 33 ҳодисаи касалии СПИД ба қайд гирифта шудааст, ки 23 ҳодисаашро нашъамандӣ ташкил медиҳад. Дар солҳои минбаъда теъдоди ин бемориҳо 21,8% афзудааст. Ин маънои онро дорад, ки мо ҷавонон нисбат ба солимии худ ва ҷомеаи бепарвой зоҳир намуда истодаем.

Бояд қайд намуд, ки пешрафту шуқуфои кишварамон аз ҷомеаи солим ва ҷавонони солим вобастагии калон дорад. Пас чӣ бояд кард то сади роҳи нашъамандиро гирифта тавонем? Ба ин савол чунин посух додан мумкин аст.

Пеши роҳи ин ҳама амалҳои номатлубро вақте гирифта метавонем, ки ҳама якҷаҷи яқини шуда, вақти бештари худро ба мутолиаи китоб сарф намуда, рӯ ба илму дониш биёрем.

Аз ин лиҳоз, гузаронидани суҳбату вохӯриҳо, конференсияҳои илмӣ назариявӣ бо иштироки хонандагону донишҷӯён, шабҳои саволу ҷавоб, шабҳои адабӣ доир ба мавзӯҳои "Нашъамандӣ-нестии инсон", "Оқибатҳои манфии нашъамандӣ дар миёни ҷавонон", "Нашъамандӣ душмани ҷомеаи солим" ва ғайраҳо баррасӣ карда шаванд, то ки ҷавонон вақти худро беҳуда сарф накарда, балки онро барои ба анҷом расонидани корҳои нек ва дар роҳи ватандӯстиву хештаншиносӣ самаранок истифода бурда тавонанд.

Аз ин лиҳоз, падару модарони арҷманд бояд рисолати муқаддаси худ тарбияи покнативу зебопарастӣ, башардӯстии инсонпарварӣ ва заҳматкашӣро ободкориро дар замири фарзандон идома дода, насли навраси кишвари соҳибистиклоламонро дар рӯҳияи ифтихори бузурги ватандорӣ ба камол расонанд, то онҳо тавонанд, парчаму давлату миллатамонро дилгурона ба сӯи уфуқҳои ояндаи ободу осуда баранд.

Рамazon ЗАБИРОВ,
донишҷӯи соли 2-юми факултати химия,
биология ва география

ДАСТОВАРАҲӢОН ЗАМӢНИ ИСТИҚЛОЛИЯТ

Хушбахтона, ҳоло Истиқлолияти мо солими нигоҳдошта шудааст. Ақнуи Истиқлолияти мо 26-сола шуд ва дар чунин синни ҷавонӣ метавон масири тайнамудаашро арзёбӣ намуд.

Дар замони истиқлолият сохтмонҳои азиме ба кор дароманданд, ки намунааш сохтмони "Нақбаи истиқлол", Роҳи оҳани Куронтеппаву Кӯлоб, Роҳи мошингарди Бадахшон, истоҳи барқӣи "Сангтӯда", "Роғун" ва садҳо биноҳои замонавӣ ва китобхонахӯро осорхонаҳо сохта шудаанд.

Дастовардҳои замони Истиқлолият аз сӯи дигар барои мо имконоти зиёдеро барои шиноختи ҷаҳон фароҳам намуд. Дар замони истиқлол корхонаҳо, роҳҳои оҳану мошингард, истоҳҳои барқӣ ва иморатҳои замонавӣ сохта ба истифода дода шуд.

Агар бихоҷем, ки хизмате барои пойдо-рии Истиқлол карда бошем, бояд дониш биомӯзем, вазифашинос бошем, эҳсоси баланди масъулият дошта бошем, ҷузъиёти касбу пешаи худро аниқу дақиқ бидонем ва ниҳоят ватани хешро дӯст дорем.

Нилуфар МАШРАБОВА,
донишҷӯи соли 2-юми факултати
филология хориҷӣ

ЭЙ ҶАВОНОН, ИН ВАТАН МОЛИ ШУМОСТ!

Эй ҷавонон, ин ватан моли шумост!

Богзори сабзи омили шумост.

Чун ватан бо сад забонат зад садо,

Қасди ободии ин кишвар намо.

Воқеан ҳам ҷавонон пешбаранда ва ояндасози миллати хешанд ва ободии фардои Ватан аз онҳо вобаста аст. Ҷавонон сармоя ва нерӯи миллат ба ҳисоб мераванд, ки дар натиҷаи парвариши хуби ин нерӯи ояндасоз метавон натиҷаи хубе баҳри миллат ба даст овард.

Ҳар як давлати пешрафтаи ҷаҳон ба нақши ҷавонон ҳамчун нерӯи созандаи кишвар эътибори махсус медиҳанд. Тоҷикистони азизи мо низ дар ин масъалаи муҳим бетараф нест ва ба ин муносибат аз ҷониби Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон эълон гардида-ни соли 2017 "Соли ҷавонон" ғамхории роҳбарияти давлату ҳукумат ба ин қишри ҷомеа аст. Бояд гуфт, ки дав-раи аз ҳама зеботарин, тавонотарин ин аёми ҷавонист, ки мо дар ин аём имкони бештари илмашудкунӣ ва ба куллаҳои баланди муводи худ расидан дорем, ки ин танҳо аз нерӯи ғайрати шабонарӯзии мо вобаста аст, аммо, мутассифона на ҳама ҷавонон ба қадри ин навбахори зиндагӣ расида метавонанд аз ин фурсати хуб истифода мебаранд. Вале рӯзе ба қадри ин лаҳзаҳои зебои ҳаёт мерасанд, аммо афсус, ки аллакай ин фурсати муносибро аз даст додаанд.

Пас, ҳар як ҷавони соҳибақдро месазад, ки ба қадри ин ҳама ғамхорию дастгириҳо расида баҳри пешрафт ва шуқуфои Ватани азизи худ сахми арзандаи хешро гузоранд.

Мо ҷавонон вазираддор ҳастем, ки ҳамсафару ҳамқа-дами замони худ гашта, фаромӯш насозем, ки мо дар замони илму техника ва тараққиёти ҷаҳон қарор дорему дидаи худро мутобиқи ин асру замон сохта ҳамчун ҷавонони соҳибақлу дурандеш ва ватандӯстӣ ин кишвар заррае ҳам бошад хизмати содиқона намоем.

Нарjis ДАВЛАТИЙ,
донишҷӯи соли 4-уми факултати филология
тоҷик ва журналистика

ОБ ГАНЧИ БЕБАҲОСТ

Об беҳтарин неъматӣ рӯии замин буда, ҳаёт бе он вучуд дошта наметонад. Об моддаи аз ҳама муҳимтарини рӯии олам мебошад, ки бо мӯъҷизаҳои худ диққати одамони рӯии заминро ба худ ҷалб кардааст. Об дар сайёраи мо чӣ тавр пайдо шудааст? Илм ин масъаларо то ҳол ҳал накардааст. Тахмин мекунам, ки об ҳам мисли қишри материк ҳангоми пайдоиши замин аз мантияи боло ҷудо шудааст ҷамъ шудааст. Як қисми об аз атмосфера ба рӯии замин мерезад ва ҳамин тавр ин раванд миллионҳо сол давом дорад ва карда истодааст.

Дар олам нисбат ба хушкӣ об зиёд мебошад, ки миқдори оби ҷаҳон 361 млн км³ буда, 72% сатҳи заминро ташкил медиҳад. Обро ҳадяи қиматбаҳои табиат низ мегӯянд. Миқдори обе, ки дар рӯии замин аст, дар ягон сайёраи дигар то ҳол чунин нишондиҳанда кашф нашудааст.

Обро низ дар саноату хуҷагии халқ ҳамарӯза истифода мебаранд. Об дар узвҳои инсон мубодилаи моддаҳои ба амал меорад. Бе об фаъолияти узвҳои бадаи инсон амал карда наметавонанд ва 70%-и организми инсонро об ташкил медиҳад.

Оид ба масъалаи об мутафаккирони тоҷик низ чандин ҳазор сол пеш фикру андешаҳои худро дарҷ намуда буданд. Обҳо дар натиҷаи ҷамъ шудан пуқувват шуда, ба берун зада мебароянд ва чашмаҳои ҳосил мекунам. Аз ҳамин сабаб ҳам мебинем, ки аксари чашмаҳо фаввораи зада аз қаъри замин ба берун мебароянд.

Файласуфи Юнони қадим Фалес оид ба хоку бод ва оташу обро унсурҳои асосии олам медонист. Арасту ин ҷаҳор унсурҳои оламо ашъи воҳидӣ номид, ки он хушк, сард, гарм ва тар буда, зухуроти онҳо бод, хок, оташ об метавонад бо ҳамдигар мубаддал шаванд ва ҷе хосиятҳои худро байни ҳамдигар бадал созанд.

Бояд қайд намуд, ки оид ба масъалаи об фикру андешаҳои ва назарияҳои мухталифи олимони мавҷуд аст.

Дилафрӯз ЗИКИРОВА,
донишҷӯи соли 3-юми факултати химия,
биология ва география.

МИНБАРИ ДОНИШҶӢ

БИЁ ЭЙ ДӢСТ, ТО ОГАХ ЗИ АХЛОҚУ АДАБ БОШЕМ...

Метавон гуфт, ки адаб бузургтарин нишонаи инсонӣ комил, дурахшонтарин пояи зиндагӣ, арзандатарин эътибор ва беҳтарин хислати наҷиби инсон аст. Он тоҷи бузургест, ки на ба ҳама сазовору на ба ҳама ёр ва на ба ҳама гирифта бошад. Афроди боадабро ҳама ҳамчун шахси оқилу фарзона, фозил ва намуна баҳри ибрати дигарон мешиносанду эътироф менамоянд. Адаб нишонаи бузурги одаму одамгарӣ, ростию ростгорӣ, сарчашмаи некиву нақӯқории одамиод буда, касро дар ҳаёт зафарманд мегардонад. Дорандаи адаб шахси сарватмандтарин ва беҳамтотарини олам ба шумор меравад.

Аз адаб пурнур гаштааст ин фалак,

В-аз адаб маъсуми пок омад малак.

Ҳар ки соҳиби одоби шоиста ва намуна аст, чумлагӣ ӯро мешиносанду хурмату иззаташ менамоянд. Шахси дорой одобу маърифати баланд ҳеҷ гоҳ дар зиндагӣ дар наметонад ва натавонад роҳи худро, балки роҳи дигаронро низ бо нури одоби шоистаи хеш равшан месозад. Зикр кардан ба маврид аст, ки инсонро танҳо одобу ахлоқи нақӯ соҳибдавлат мегардонад. Касе, ки дур аз одобу ахлоқи нақӯст ба шумори инсонӣ ҷамил ва комил наояд. Тавре ки Мавлоно Балхӣ гуфтааст:

Одамизода, агар беадаб аст, одам нест,

Фарқ мобайни бани одаму ҳайвон адаб аст.

Ҳақ асту рост, аз ин мисраҳои воло чунин хулоса метавон баровард, ки инсон бузургтарин насли бошуури Худованд аст, ки маҳз тавассути одобу ахлоқ, ақлу хирад, илму маданият ва хунару заковаташ аз дигар офаридаҳои бо ин гуна хислатҳои орифонаву оқилона фарқ менамояд. Шоир дар фарқ миёни инсон ва ҳайвон масофаеро менамояд, ки басо тӯлонист. Тавассути кӯшишу заҳмати зиёд ва бо талошу қабириода будан дар роҳи нафси саркаш метавон адабро ба даст овард. Инсонро дар ҳаёт, дар ҳамаи лаҳзаҳои одоби нақӯ, тавозӯ, суханҳои ширин ва ростқавлӣ мебояд, то ки дигарон дида, ба худ дарс омӯзанд. Танҳо ахлоқи нақӯ ва хиради воло метавонад инсонро чун пирохани зебову ораста зеб диҳад ва мададгори кунат, инчунин ҷиммат ва қимату қудрати ӯро афзун биоварад.

Бузургон гуфтаанд, ки дарवेशи тамом адаб аст, яъне ҳар вақте ва ҳар ҳоле ва ҳар мақоме одобе ҳаст. Пас, ҳар ки муҳофизати одоб кунат, ба мақоми мардон расад. Саной дар "Ҳадиқат-ул-ҳақиқат" гуфтааст, ки суҳбат натиҷаи адаб аст ва адаб натиҷаи хурмат ва хурмат натиҷаи сафват ва сафват (покизагӣ) натиҷаи дил ва дил хазинаи ақл, ақл бошад хазинаи сирр ва сирр хазинаи маърифат аст. Адаби зоҳир нишонаи адаби ботин аст, ҳар ки ба ҷое расад, аз адаб расад.

Ҳақиқати адаб он аст, ки дар ҳама ҷамъи аҳвол роҳи рост дошта бошӣ. Адаб аз ҳама кас некӯӣ менамояд, хусусан аз мулуки ҷаҳондор ва салотини бузургвор, ки ҳар гоҳ эшон бар ҷодаи адаб истиқомат варзанд, мулозимони эшонро низ риояти адаб лозим бошад.

Бузургони илму адаби мо ба масъалаи адаб тавачҷӯи хосса зоҳир намуда, онро ганҷи қимат, шарафу иқбол ва давлату сарвати бебаҳо ба қалам додаанд. Беҳтарин сармоя ва хуштарин перояи мурод одамро таҳсилӣ адаб аст. Аввалам дар зиндагӣ моро мебояд таҳсилӣ адабро аз худ намоем баъдан аз пайи улуми замона шавем.

Аз ин рӯ, моро мебояд роҳи беадабию саҳлангориро аз миёни ҷавонон дур кунем ва онҳоро дарси ибрат биомӯзонем.

Муҳаммадӣ УСМОНОВ,
донишҷӯи соли 3-юми факултати
филология хориҷӣ

ЧИСТОНҲӢОН ХИМИЯВӢ

Қадраш азиз чу нон аст,
Маззаи таом ба он аст.
Конаш дар Хуталон аст,
Машхур дар ҷаҳон аст.
(намаки ошӣ NaCl)

Ватанам чор ҳарф дорад,
Кухҳои пурбарф дорад.
(нуриҳои минералӣ)

Оксиген аз раъду барқ,
Гум кунат хислату фарқ,
Роҳ ёбад гар он ба об.
Ачал шавад ба микроб,
Чӣ сон газ мешавад он.
Ки медонад бачагон?
(оксиген ва озон)

Меҳрубону ТОХИР,
донишҷӯи соли 3-юми факултати химия
биология ва география

Аз гармӣ вайронам,
Аз намӣ тарсонам.

ҒОЛИБИ КРОССВОРД

Аз тарафи 6 хонанда кроссворд бо ҷавобҳои қисман дуруст пешниҳод шуд, ки бо доштани хатоҳои кам нигоҳбони бинои маъмури донишгоҳ Бобоев Парвиз ғолиб гардида, бо маблағи 100 сомонӣ қадрдонӣ карда шуд.

1. Бобоев Парвиз, нигоҳбони бинои маъмури бо доштани 1 хато;
2. Давлатов Эраҷ, мури кафедраи забони тоҷикӣ умуидонишгоҳӣ бо доштани 2 хато;
3. Имомов Зафархон, сардори маркази бақайдгирӣ ва НТК бо доштани 3 хато;
4. Худойдодова Шарофат, ноиби ректор оид ба илм ва инноватсия бо доштани 5 хато;
5. Усмонов Муҳаммадалӣ, донишҷӯи соли 3-юми факултаи филологияи хориҷӣ бо доштани 7 хато;
6. Валиева Ҳалима, ассистенти кафедраи умуидонишгоҳии забони тоҷикӣ бо доштани 7 хато.

					Қатра				Лўхтак ё мошинча				
Ширинӣ аз какао					Абулқосим ... шоре, ки аз Эрон ба Тоҷикистон омад	Сурат, расм	Алфавит		Иморат, хона				
							Миллати сокини Ереван						
					Воқеа, рӯйдод	Чўпон			Абу-алӣ ...и Сино				
							Тамғаи микроавтобуси латвиягӣ		Тухми моҳӣ (русӣ)				
						Қарори суд							
					Дониш, маърифат			Сокинони мамлакат					
	Зани эронӣ, дар Душанбе консерт дода буд	«Музей» ба тоҷикӣ			Маводи муҳаддир	Отряди махсуси милиса (русӣ)				Вай пилаи абрешим медиҳад	Дар он хун чорӣ аст	Гирди он парвона пар мезанад	
					Тоқат		Ангури хушк-карда	Кушодани рӯза				Поя, бех	
«Танзор ...» - филми машҳур бо Чими	Мӯру ... (ҳашароти зараррасон)	Оливйе ё винегрет			Баъди он омин мегӯянд					Сифати телевизор ва қаламҳо	Чои нонпазӣ		
					Аз якчанд взвод иборат аст	Қарори қатъӣ		«Ҳоло ...», филми тасвирӣ				«ИМА» ба русӣ	
Зани Бобои Одам	Хонавода				Бензин ва мазутро аз он ҳосил мекунанд			Асбоби челонгар					
					Баба ... аз афсонаҳои рус	Намоён	Ҳурмат				Кушод	Банди оҳанин барои мошинкашӣ	
Як навъи гази сӯзанда	Олимхон ва Темурланг				Бочу хироч				Ишора				
					Модари Исо	Забони давлатии Мисру Қатар	Гуфтугӯи ду кас	Чўбдасти пирон			Комиссар аз филми туркӣ	Одамча аз афсонаҳои аврупоӣ	
					Ҳарфи 3-юми алифбои юнонӣ						Нанг		
"Самаки ..."					«Кобанда ... аст» (масал)	Бомҳои нимкурашакли қадима	Муҳаббат		Мошини зирехлӯши чангӣ				
								Опера ва ... (рақси аврупоӣ)	Паҳлӯ		Сарояндаи эронӣ аз Шведсия	Зиндагӣ	
Моҳи 12-уми соли ҳиҷрини қамарӣ	"... аз дӯстӣ ёбанд бахт"				Карамшўрбои русӣ		«Майл...»-ҷойи смс-нависӣ				«Инсў ... онсў ... миёна гӯшти барра»		
					Нидон ҳарбиён ҳангоми ҳучум		... Деви, актрисаи ҳиндӣ	Ҳарфи «л»-и арабӣ	Ҳамсари Адам			Шабаккаи ТВ-и Русия «...-Планета»	Тими машҳури футболӣ Русия
					Чои кори Жириновский			Натиҷаи зарбхӯрӣ		Ноҳия дар кишвар	Миллати сокинони таҳҷои Москва		
					Микдори бештар	Равғани саҳтбӯ		Қисми маънодори қалима	Чонишини шахсӣ				
						Хирсаки австралиягӣ	Пояи ниҳоли пахта				Калимаи воҳурӣ		
					Шакли пурраи номи Оля		Кифоя			Ҳайвони даштии чаранда			
								Олати деҳқонӣ					
							Пули яке аз давлатҳои Осиёи Миёна				«Посёлок» ба тоҷикӣ		

ДИҚҚАТ!

Хонандае, ки сари вақт ва дар муҳлати кӯтоҳ кроссвордро дуруст ва беҳато пур карда ба идораи рӯзнома пешниҳод мекунад, бо мукофоти пулӣ дар ҳаҷми 100 сомонӣ қадрдонӣ карда мешавад.

КУШАБАР

Рузи 12.09.2017 саромӯзгори кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ **ГУЛАМАДШОЕВ ШОКИРШО ШЕРЗОДШОЕВИЧ** рисолаи номзадиашро дар мавзӯи "Таркиби семантикӣ ва сарчашмаи аслии пайдоиши антропонимаҳо дар забони шугӢонӣ" (Шугнанская антропонимика: структура, семантика и источники происхождения) дар Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакӣи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 10.02.19 - "Назарияи забон" бо муваффақият дифоъ намуд.

Маъмурият ва ҳайати эҷодии рӯзнома Гуламадшоев Шокиршоро барои ин муваффақияти илмиаш табрик гуфта, дар қорҳои илми минбаъдаш қомгориро таманно доранд.

ЧӢ МЕДОНИ?

Низом БАРОТ

Ба маънӣ норасида қадри Бедилро чӣ медонӣ?
Надида аблаҳи кӯреву қоҳилро чӣ медонӣ?
Суханро нест қадре соҳиби онро чӣ меҷӯӣ?
Надида ранҷи дунё ҳоли ин дилро чӣ медонӣ?
Сухан дуррест, қ-андар мазраи дил сабз мегардад,
Накишта дондае дар хок, ҳосилро чӣ медонӣ?
Наёбӣ ёри қонӣ, то кунӣ қонро фидои ӯ,
Ту шарбат нӯшиӣ, аммо захри қотилро чӣ медонӣ?
Ҳама ранҷу азоби зиндагонӣ рӯи дафташ шуд,
Ту қадри заҳмати инсонӣ қомилро чӣ медонӣ?
Дилзорам Низомо аз қунин муҳит, ки мебинам,
Ҳама кирдорӣ бадҳоҳони ботилро чӣ медонӣ?

15 МАЪЛУМОТИ АҶОИБ

1. Агар аҳолии Чин қадам за да аз назди шумо гузаштандро оғоз намояд, ин қадамзани ҳеҷ гоҳ ба охир намерасад, зеро ба ҳангоми аз наздатон гузаштани як чинӣ, дуи дигар ба дунё меояд.
2. Нонхурак (таракан) бе сар метавонад, 9 рӯз зиндагӣ кунад.
3. Гавҳараки чашмони мо аз замони ба дунё омадан то ба охири умр андозаи худро дигар намекунад. Аммо гӯшу бинӣ ҳеҷ гоҳ аз инкишоф намеомонанд.
4. Соҳибхонаҳо ба ҳангоми анҷом додани кори хона ба ҳисоби миёна дар як рӯз 11 километр роҳро тай менамоянд.
5. Хадамоти ҳосусии кишварҳои мухталиф дар қорҳои худ аз "хизмат" - и қонварон низ "ба таври васеъ" истифода мекунанд. Барои мисол, соли 2007 қорандони артиши Эрон 14 санҷоби ҳосусро дастгир намуданд, ки ин дар таърихи хадамот воқеаи нодир ба ҳисоб меравад.
6. Аз ҳама қалимаи машҳур дар ҷаҳон "ОК" мебошад.
7. Дар таркиби лимон нисбат ба клубник шақари зиёдтар вучуд дорад.
8. Дар парчамҳои давлатҳои дунё аз ҳама зиёд ранги сурх истифода шудааст.
9. 80%-и мағзи сари инсонро об ташкил мекунад.
10. Одамони қадласттарини дунё японҳо мебошанд. Одамони дарозтарини дунё голландиҳоанд.
11. Тахминан, 20 миллион нафар ҳамроҳи Шумо зодрӯз доранд.
12. Одамон 5 соли ҳаёташонро дар истеъмоли ғизо сарф мекунад.
13. Мардон нисбат ба занҳо зуд-зуд, дароз ва баландтар механданд.
14. Парвози рекорди мурғ 13 сония аст.
15. Ҳамаи бактерияҳо, ки дар вучуди инсонанд, 2 кг-ро ташкил медиҳанд.

АКСИ РӢЗ

Ин кӯдаки дӯстрӯяк Аҳмадҷон ном дорад ва писари декани факултаи физика ва математика, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Сафаров Мунир мебошад. Аҳмадҷон имсол зодрӯз дорад. Мо ба Аҳмадҷон умри дароз ва саломатии бардавомро таманно дорем. Худо кунад, ки Аҳмадҷон ба монанди падараш олимӯ ориф шавад.

5 МУАММО БО МУҚОФОТИ ПУЛӢ

1. Бо ёри 3 то 5 амалҳои математикиро истифода бурда, адади яқро ҳосил кунед. Тарзи ҳалли масъаларо бо тарзҳои гуногун нишон диҳед? Ҳосилкунии ададҳои 0,2,4,5.
2. Суммаи ду адад ба 24 баробар аст. Агар 55%-и якеаш ба 85%-и дигараш баробар бошад, ин ададҳо қандаст?
3. Дар як қафас мурғҳо ва харгӯшҳо парвариш меёбанд. Саршумори онҳо 35-то ва миқдори пойҳои онҳо 940-то аст. Дар қафас чанд мурғ ва чанд харгӯш аст?
4. Писарбачаи 10 сола аз бародараш 2 сол қалон аст. Агар падараш аз бародари хурди 5 маротиба қалон бошад, падар чанд сола аст?
5. Бобо чанд солаед? Ҷавоб дод: "Агар ба синну солаш нисфи он ва боз як солро ҷамъ намоям, он гоҳ 100 сол пур мешавад". Бобо чанд сола аст?

ҶС: Хонандае, ки сари вақт ҷавоби ин муаммоҳоро меёбад ва ба ғлози рӯзнома пешниҳод мекунад, бо маблағи 50 сомонӣ қадри он қарда мешавад.

Ҷонмуҳаммад НИЁЗОВ,

ассистенти кафедраи таълими математика

Таҳсил
Муҳаммадҷон ХОҶАЕВ

МАВЛУД МУБОРАК!

Маъмурият, ҳайати профессорону устодон, қорандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин ҳайати эҷодии рӯзномаи "Анвори дониш" омӯзгорон ва қорандони зерини донишгоҳро, ки аз 15-уми сентябр то 15-уми октябри солиёни гуногун таваллуд шудаанд, табрику таҳният гуфта, аз даргоҳи Яздони пок барояшон тансиҳати, умри бардавом, сари баланд, тани неруманд ва дар қору фаъолиятшон қомебиҳои беназирро таманно доранд. Бигузур ҳамеша чун қӯҳҳои Помир сарбаланд, чун Рӯдакӣ хушбаён, чун Саъдӣ дарозумр, чун Ҳофиз шухратманд ва чун Қомӣ хоксор бошед! Ҳеҷ гоҳ БАХТ ва ХИЗР қошоани шуморо тарк насозанд! Мисли гулҳои баҳорӣ, ки ҳама саросар зебо ҳастанд, зебо бимонед. Хушиву хурсандӣ, ки беҳтарин ҳамсафари инсонанд, доим ҳамсафаратон бод!

Бигузур дар умратон баракат ва дар қасбатон ҳалолқорӣ пайваста амалӣ гардад.

1. **ГУЛМАДОВ АЛИШЕР**, 15.09.1971, мудири хоҷагӣ, ш. Кӯлоб;
2. **НАЗАРОВА МАТЛУБА**, 16.09.1968, қонишини декан оид ба тарбияи факултаи филологияи хориҷӣ, ш. Кӯлоб, қӯч. С. Сангак;
3. **БОБОЕВ САИДУМИН**, 16.09.1968, қосбон, ш. Кӯлоб;
4. **РИЗОЕВА РАЪНО**, 20.09.1968, танзимқари факултаи филологияи тоҷик ва журналистика, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин 3/24;
5. **МИРЗОЕВА ЗУЛФИЯ**, 21.09.1980, ассистенти кафедраи забони хориҷӣ, ш. Кӯлоб;
6. **ШАРИПОВ ФИРӢЗ**, 21.09.1989, мутахассиси шуъбаи робитаҳои байналмилалӣ, ш. Кӯлоб;
7. **ИМОДОВ ЗАФАРҲОН**, 22.09.2016, сардори маркази бақайдқирӣ ва НТҚ, н. Фарҳор, деҳ. Бӯстон;
8. **САФАРОВ АҲЛИДДИН**, 22.09.1986, ассистенти кафедраи менеҷмент ва маркетинг, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин 12/13;
9. **ИБОДОВА МАВЗӢНА**, 23.09.1988, ассистенти кафедраи иқтисоди қорхона ва соҳибқорӣ, ш. Кӯлоб;
10. **ЯҚУБОВ ФИРӢЗ**, 24.09.1991, ассистенти кафедраи сиёсатшиносӣ, ш. Кӯлоб;
11. **САФАРОВА МОҲРӢ**, 25.09.1993, ассистенти кафедраи забонҳои хориҷӣи умумидонишгоҳӣ, ш. Кӯлоб, қ/д Зарбдор;
12. **ҒУЛОМОВА ЗАҲРО**, 25.09.1963, фаррош, ш. Кӯлоб, қӯч. Абдушуқоров;
13. **ШАРИФОВ ШАМСИДДИН**, 27.09.1964, муаллими қалони кафедраи методикаи таълими математика, ш. Кӯлоб;
14. **ДАВЛАТОВА МАЛОҲАТ**, 28.09.1985, муаллими қалони кафедраи тарбияи томақабӣ, ш. Кӯлоб, маҳ. 1-май 459;
15. **ИСМОИЛОВ УМАРҶОН**, 30.09.1994, ассистенти кафедраи методикаи забони хориҷӣ, ш. Кӯлоб;
16. **ХОЛИҚОВ САФАР**, 01.10.1957, муовини ректор оид ба таълим, номзади илмҳои химия, дотсент, н. Кӯлоб, қ/д Зираки, д. Қоқтемура;
17. **БЕРДИЕВА СИТОРА**, 01.10.1985, ассистенти кафедраи биология, ш. Кӯлоб, деҳ. Офтобқор;
18. **ҚОЛОВА САОДАТ**, 02.10.1989, ассистенти кафедраи химия, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин 32/39;
19. **ҚУРАЕВ ҚУЛОБИ**, 03.10.1955, ассистенти кафедраи математикаи олий, ш. Кӯлоб қ. Даҳана, қ. Қалот;
20. **ФАРЗОНАИ ИЗЗАТ**, 06.10.1989, фаррош, ш. Кӯлоб, маҳ. Лохутӣ 162;
21. **ШОЕВА ХАМИДА**, 08.10.1989, ассистенти кафедраи молия ва банкдорӣ, ш. Кӯлоб қӯч. С. Сафаров;
22. **ҒОЛИБҶОН РАҚАБАЛИ**, 10.10.1991, ассистенти кафедраи тарбияи қисмонӣ, н. Ҳамадонӣ;
23. **МАХСИДДИНОВ БАХТОВАР**, 08.10.1989, ассистенти кафедраи информатика, ш. Кӯлоб, қӯчаи Гагарин 200;
24. **ҲАКИМОВ АБДУРАЗОҚ**, 10.10.1984, қонишини декан оид ба таълими факултаи иқтисод ва идора, муаллими қалон, н. Восеъ, д. Пахтақор;
25. **ТАБАРОВА СИЛСИЛАМО**, 10.10.1971, лаборанти кафедраи таҳлили математикӣ ва назарияи функсияҳо, ш. Кӯлоб, с/х Назаров уч Файзободи боло;
26. **ШОИРАИ БОБО**, 10.10.1992, китобдор, қоранди китобхона, ш. Кӯлоб маҳ. Фирдавсӣ 120;
27. **БОРОНОВА ҚАМИЛА**, 11.10.1976, фаррош, ш. Кӯлоб, қӯч. 1май-55;
28. **БОБОЕВА БИБИРАЪНО**, 11.10.1976, фаррош, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин 34/40;
29. **МУРОДОВ РАВШАН**, 12.10.1964, муаллими кафедраи забони русии умумидонишгоҳӣ, ш. Кӯлоб, қит. 4;
30. **БОБОЕВ АЪЗАМ**, 12.10.1987, ассистенти кафедраи забони хориҷӣ, ш. Кӯлоб, қӯч. Лохутӣ 169;
31. **БАРОТОВ ҚУМАҲОН**, 13.10.1957, омӯзқори кафедраи география, н. Восеъ, қ. Тугарақ;
32. **МОҲИРАИ ҚУРАҲОН**, 13.10.1991, ассистенти кафедраи назарияи иқтисодӣ ва баҳисобқирии бухгалтерӣ, ш. Кӯлоб маҳ. И. Сомонӣ 119/32;
33. **ФАЙЗУЛЛОЕВА ФИРӢЗАМО**, 14.10.1965, мудири кафедраи забони русии умумидонишгоҳӣ, ш. Кӯлоб, қ. Ш. Сафар 16;
34. **ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО**, 15.10.1946, доктори илмҳои фалсафа, профессори кафедраи фалсафа, ш. Кӯлоб, қ. Тиллоӣ.

ЗОДРӢЗ МУБОРАК, ОМУӢГОРОН ВА ҚОРАНДОНИ АЗИЗ!

МУАССИС:
ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ
КӢЛОБ БА НОМИ
АБӢАБДУЛЛОҲИ РӢДАКӢ

САРМУҲАРРИР:
Қаҳонгир РУСТАМ

ҚОТИБИ МАСЪӢЛ:
Эрач ДАВЛАТОВ

МУШОВИРОН:

АБДУЛЛО ҲАБИБУЛЛО (профессор), С. КАРИМОВ (академик), М.О. ИБОДОВ (профессор), ҚУМЪАҲОН АЛИМИЙ (профессор), С. ХОЛИҚОВ (н.и.к.), Ш. ХУДОЙДОДОВА (н.и.ф.), Д. САЙДАҲМАДОВА (н.и.п), М. АБДУЛЛОЕВ (профессор), С. МИРЗОЕВ (профессор), Б. ҚӢРАЕВ (м.к)

Нашрия дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон тахти рақами 0011/ рз 23.04.2014 аз нав ба қайд

РӢЗНОМА
БО ЗАБОНҲОИ ТОҶИКӢ,
РУСӢ ВА АНГЛИСӢ

ТЕЛЕФОН:
Идора: (83322) 3- 31- 15
Мобилӣ: 918-334-442; 918-13-99-68

Рӯзнома дар ҚДМ "Мега-принт" бо теъдоди 2100 нусха қор қарда шуд.

Рӯзнома тариқи обуна дастрас мегардад.

НИШОНИИ МО:
735360, ш. Кӯлоб, қӯчаи
С. Сафаров, 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj

САҲИФАБАНД:
Баҳриддин САҲИМАДОВ